

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Pavla HANÁČKOVÁ

**POTENCIÁL ROZVOJE VENKOVSKÝCH OBCÍ
V MIKROREGIONU ZLÍNSKO**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Pavla Hanáčková (R120716)

Studijní obor: Učitelství geografie pro SŠ (kombinace Bi-Z)

Název práce: Potenciál rozvoje venkovských obcí v mikroregionu Zlínsko

Title of thesis: Development potential of rural communities in Zlín microregions

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Rozsah práce: 101 stran

Abstrakt: Úkolem diplomové práce bylo zhodnotit rozvojový potenciál venkovských obcí na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín prostřednictvím analýzy statistických dat a empirického výzkumu v podobě dotazníkového šetření. Součástí práce je SWOT analýza představující slabé a silné stránky, případné příležitosti a hrozby.

Klíčová slova: obec, region, rozvoj, statistická analýza, dotazníkové šetření

Abstract: The task of this thesis was to evaluate the developing potential of rural municipalities in the area of SO ORP Otrokovice and SO ORP Zlín through statistical data analysis and empirical research in the form of a questionnaire survey. The SWOT analysis representing the strengths and weaknesses, potential opportunities and threats, is a part of thesis.

Keywords: community, region, development, statistical analysis, survey

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Szczyrby, Ph.D. a uvedla veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 20. dubna 2015

.....
Bc. Pavla Hanáčková

Mé poděkování patří především vedoucímu práce panu doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph. D. za pomoc a poskytování odborných rad při tvorbě této práce. Dále bych chtěla poděkovat také všem účastníkům dotazníkového šetření, kteří přispěli k vypracování diplomové práce.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavla HANÁČKOVÁ**
Osobní číslo: **R120716**
Studijní program: **N1501 Biologie**
Studijní obory: **Učitelství biologie pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Potenciál rozvoje venkovských obcí v mikroregionu Zlínsko**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce bude geograficky zhodnotit potenciál rozvoje venkovských obcí v zájmovém území Zlínska. Autorka využije všech dostupných relevantních informací a publikací, které k předmětné tématice byly zpracovány, a to nejen v ČR. Z hlediska osnovy práce půjde nejdříve o kvalitní rešerži, v další části autorka provede geografické zhodnocení výchozích podmínek rozvoje obcí (analýza statistických údajů, ÚAP, strategie rozvoje obcí, mikroregionů), v neposlední řadě bude provedena syntéza poznatků doplněna o návrh opatření pro rozvoj obcí.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- Bernard, J. (2011): Endogenní rozvojové potenciály malých venkovských obcí - obtížné hledání a měření jejich vlivu. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 47/4, s. 747-745.
- Galvasová, I. a kol. (2007): Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, s. 140.
- Chabičovská K. a kol. (2009): Rozvojový interaktivní audit - přístupy k řešení disparit. Brno: GaREP Publishing, s. 72.
- Chromý, P., Jančák, V., Marada, Miroslav, M., Havlíček, T. (2011): Venkov - žitý prostor: regionální diferenciace percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku. Geografie, 116/1, s. 23-45.
- Marada, M. a kol. (2010): Doprava a geografická organizace společnosti v Česku. Praha: Česká geografická společnost, s. 165.
- Michaeli, E., Matlovič, R., Ištok, R. a kol. (2010): Regionálny rozvoj pre geografov. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, s. 717.
- Léon, Y. (2005): Rural Development in Europe: a research frontier for agricultural economic. European review of Agricultural Economics, s. 301 - 317.
- Rumpel, P., Slach, O., Koutský, J. (2009): Měkké faktory regionálního rozvoje, Ostravská univerzita v Ostravě, s. 186.
- Toušek, V. a kol. (2005): Polohová diferenciace obcí v regionu NUTS II Jihovýchod. In VIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Brno: Masarykova univerzita, s. 199 - 204.
- Regionální politika v České republice: Efekty a nové výzvy (sborník z konference), 2009.
- Časopisy: Geografie, Sociologický časopis, Regionální studia, Urbanismus a územní rozvoj ad.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **12. prosince 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 12. prosince 2012

OBSAH

1.	Úvod.....	9
2.	Cíle a metodika práce.....	10
3.	Teoretická východiska.....	13
3.1	Venkov a problematika jeho vymezení.....	13
3.2	Regionální rozvoj a regionální politika.....	17
4.	Vymezení území a základní charakteristika.....	20
5.	Socioekonomická analýza území.....	23
5.1	Obyvatelstvo.....	23
5.1.1	Vývoj počtu obyvatelstva.....	23
5.1.2	Pohyb obyvatelstva.....	25
5.1.3	Struktura obyvatelstva podle věku.....	26
5.1.4	Struktura obyvatelstva podle vzdělání a ekonomické aktivity.....	28
5.2	Zemědělství.....	32
5.3	Průmysl.....	35
5.4	Služby a cestovní ruch.....	40
5.5	Doprava.....	44
5.5.1	Silniční doprava.....	44
5.5.2	Železniční doprava.....	45
5.5.3	Cyklistická doprava.....	45
5.5.4	Vodní doprava.....	46
5.5.5	Dopravní poloha obcí a obslužnost.....	47
5.6	Nezaměstnanost.....	50
6.	Dotazníkové šetření.....	54
7.	Členství obcí v zájmových skupinách.....	68
7.1	Místní akční skupiny.....	68

7.2	Dobrovolné svazky obcí	72
8.	SWOT Analýza	75
9.	Závěr.....	78
10.	Summary	79
11.	Zdroje literatury.....	80
12.	Seznam obrázků	89
13.	Seznam tabulek	91
14.	Seznam příloh.....	92

1. ÚVOD

Venkov je určité území, které je zapotřebí neustále rozvíjet a je velmi důležité se této problematice věnovat. Pro rozvoj území venkova je nezbytně nutné vyvarovat se zvětšování rozdílů právě mezi venkovskými obcemi a městem, aby se tak nestalo území pro obyvatelstvo nepříznivé, tedy bez pracovních příležitostí, bez kulturního vyžití nebo se špatným dopravním spojením, a lidé by tak byli nuceni odcházet do měst. Rozvoj by však neměl být na úkor kvality životního prostředí, které je jednou z typických charakteristik venkova. Důležitým článkem pro rozvoj venkova jsou samotní činitelé, především pak občané, bez jejichž aktivity a pozitivního přístupu je nemožné dosáhnout maximálního rozvoje. Jen aktivní přístup a spolupráce všech zúčastněných subjektů rozvoje, ať již soukromého či veřejného sektoru, může zajistit rozmach daného území a zkvalitňovat tak podmínky pro život.

Předkládaná diplomová práce zhodnotila potenciální rozvoj venkovských obcí ve vymezeném území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín. Práce je sestavena z několika kapitol. V úvodu autor popisuje metodiku práce, kterou při zpracování použil a následně se věnuje problematice vymezení venkova, regionální politiky a rozvoje venkova. Další kapitola popisuje území z fyzicko-geografického pohledu. Jednou ze stěžejních kapitol je socioekonomická analýza území, která studuje jednotlivé charakteristiky obyvatelstva, hodnotí sektory hospodářství, nezaměstnanost a také dopravní dostupnost a obslužnost obcí. Další klíčovou kapitolou je zhodnocení empirického výzkumu, který byl proveden metodou dotazníkového šetření. Získaná data sloužila k reálnému zhodnocení problémových oblastí obcí nebo např. zjištění přístupu k získávání dotací a grantů. Následující kapitola se věnuje popisu zájmovým skupinám, které působí ve studovaném území. Poslední kapitolou je SWOT analýza, kde byly zrekapitulovány poznatky předešlých kapitol.

2. CÍLE A METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení vymezeného území, tedy území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín, z hlediska rozvojového potenciálu. Součástí práce je zhodnocení situace prostřednictvím dostupné literatury, která se zabývá vymezením venkova, regionální politikou a regionálním rozvojem. Hodnocení se opírá o statistická data, ale také o data empirického šetření, které bylo provedeno formou dotazníkového šetření.

Pro naplnění prvního dílčího cíle bylo území zkoumáno z pohledu socioekonomického s využitím dostupných statistických dat za jednotlivé obce regionu. Tato analýza charakterizovala obyvatelstvo, průmysl, služby, cestovní ruch a dopravu. Jednotlivé charakteristiky byly srovnávány s vyššími územními celky, a to se Zlínským krajem a Českou republikou. Naplněním dalšího cíle byl empirický výzkum v podobě dotazníkového šetření, jehož cílovou skupinou byli představitelé jednotlivých obcí, tedy starostové. Posledním dílčím cílem bylo vytvoření SWOT analýzy, tedy analýzy silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení regionu. Analýza vycházela z dat statistické analýzy, ale také z dat empirického šetření.

Z metodického hlediska byla první část diplomové práce založena na zpracování odborné literatury týkající se vymezení venkova, rozvoje venkova a regionální politiky. Kapitola číslo 2 se zabývala obecnou charakteristikou a vymezením území. Metoda analýzy statistických materiálů (Český statistický úřad) byla využita především v kapitole č. 3. Statistické údaje se opírají o dostupná data pořízena především na základě Sčítání lidí, domů a bytů v letech 1991, 2001 a 2011 a data obecní a městské statistiky.

Byla provedena analýza obyvatelstva, u které bylo využito několik ukazatelů. Demografický ukazatel vývoje obyvatelstva byl zpracován za pomoci Historického lexikonu obcí 1869-2005, který byl doplněn o aktuálnější data. Základními ukazateli je přirozený pohyb obyvatelstva, který charakterizuje počet narozených, zemřelých, přistěhovaných či odstěhovaných. Další z ukazatelů, konkrétně index stáří, udává poměr mezi předproduktivní a poproduktivní složkou obyvatelstva. Předproduktivní složka je zastoupena obyvatelstvem ve věku 0 – 14 let, poproduktivní složku tvoří obyvatelé starší 65 let. Vzdělanostní strukturu obyvatelstva popisuje ukazatel index vzdělanosti, který je dán vzorcem $S = \frac{u1}{u} + 2 * \left(\frac{u2}{u}\right) +$

$3 * \left(\frac{u_3}{u}\right) + 4 * \left(\frac{u_4}{u}\right)$, kde u_1 = počet obyvatel se základním a neukončeným vzděláním nebo obyvatelé bez vzdělání, u_2 = počet obyvatel se středním odborným vzděláním bez maturity, u_3 = počet obyvatel s úplným středoškolským vzděláním s maturitou a s dokončeným studiem vyšších odborných škol, u_4 = počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním a u = počet obyvatel starších 15 let.

Při metodickém zpracování dopravní polohy obcí bylo využito metod uváděných v publikaci Venkovský prostor a jeho oživení (Bínek a kol., 2007). Nejdříve došlo k vymezení zázemí na základě vzdálenosti. Jednalo se o města s nejméně 10 tisíci obyvateli, tedy v tomto případě jsou to středisková centra obce s rozšířenou působností – Otrokovice a Zlín. Právě zázemí měst nejčastěji disponuje dobrou dopravní dostupností, a proto byly tyto obce z hodnocení vyloučeny. Zázemí bylo určeno ve vzdálenosti 12 km od města Zlín a ve vzdálenosti 8 km od města Otrokovice. Dopravní poloha obcí byla vyhodnocena metodou bodování, kdy došlo k přiřazování určitého počtu bodů za přítomnost předem definovaných dopravních prvků. Body byly udělovány podle vzdálenosti obce od sjezdu rychlostní silnice, za přítomnost silnice I. třídy nebo opět podle její vzdálenosti a také za přítomnost průjezdu silnice II. třídy. Dále bylo hodnoceno, zda obcí prochází trať celostátního nebo regionálního významu, přítomnost dráhy s více kolejemi a v neposlední řadě, je-li procházející trať elektrifikována. Dopravní obslužnost byla zkoumána na základě počtu dopravních spojů (autobusových i vlakových) jednotlivých obcí s městem (obcí s rozšířenou působností) a to v pracovní den v rozmezí 5:00 – 9:00 ve směru obec – město.

Počet obsazených pracovních míst (OPM), který je jednou z charakteristických ukazatelů nezaměstnanosti byl vypočítán podle vzorce $OPM = Z + D - V$, kde Z = počet zaměstnaných žijících v obci, D = počet zaměstnaných osob dojíždějících za prací do obce a V = počet zaměstnaných vyjíždějících z obce za prací.

Jak již bylo zmíněno, kapitola č. 4 byla zjištěna na základě metody dotazníkového šetření a v kapitole č. 6 byla použita metoda SWOT analýzy. Ta zhodnotila výsledky dílčích analýz do silných a slabých stránek rozvoje regionu a určila jeho případné příležitosti a ohrožení.

Celá diplomová práce byla sepsána v programu Microsoft Word 2013, všechny dílčí výpočty, tabulky a grafy byly zpracovány v tabulkovém programu Microsoft Excel 2013. Mapová díla uvedená v této práci byla vytvořena v prostředí ArcGIS.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Venkov a problematika jeho vymezení

Pojem venkov pochází z latinského slova *rural* a je opakem termínu město neboli *urban*. Počátky tohoto rozdělení nalezneme již dávno v minulosti, přesněji v průběhu neolitické revoluce (Majerová, 2008). Přechodem na zemědělskou výrobu se zvětšovalo množství potravin, které bylo možno skladovat a které převyšovaly bezprostřední nutnou spotřebu obyvatelstva. Umožnilo se tak vzniku skupin lidí, kteří se nemuseli přímo věnovat zemědělství, lovu a sběru, tedy získávání a výrobě potravy. Jestliže zemědělství vedlo k trvalejšímu usazení lidských skupin, vznik sídel tuto usazenost dále posílil. Kromě správní činnosti docházelo v těchto centrech také k rozvinutější dělbě práce.

Venkov má své určité charakteristické znaky, ale zároveň se mění v čase i prostoru. Jak uvádí V. Majerová (2008), venkov je obecně vymezován jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství. Z hlediska demografického lze venkov vymezit nízkým počtem a hustotou obyvatel, z hlediska urbanistického pak určitým typem zástavby a z hlediska sociologického například způsobem života lidí.

Obecně lze venkov také definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Zahrnuje tedy jak nezastavěná území, tak i zastavěná území vesnic. Pro venkov jsou typické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se v takovém prostoru pohybují (Perlín, 2006).

Definice, kterou uvádí sociologický slovník, zní takto: „Venkov je obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem.“

Podle A. Slepíčky (1981) chápeme pojem venkov nebo také venkovský prostor jako „venkovské osídlení a volnou krajinu“. Plošně je venkovský prostor vymezován jako souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, zastavěné části území obce, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Takto pojatý venkovský prostor zahrnuje v evropských státech 70 – 90 % jejich území.

Pojem venkov je neurčitý a do jisté míry abstraktní označení kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. Samotný venkov vnímáme do jisté míry intuitivně, na základě znaků různorodé povahy. Základní a zásadní otázkou pak je, zda vůbec můžeme

venkov vymezit jednoznačně, a pokud ano, za jakých podmínek a k jakému účelu (Bínek a kol., 2009).

Venkov co by prostor prodělal zejména v posledních 20 letech řadu změn. Mezi nejvýznamnější faktory, které ovlivnily a stále ovlivňují rámec rozvoje venkova, patří kromě historického vývoje také poloha, změny v hospodářství a společnosti či rozvoj infrastruktury. Jednotlivé obce pak mohou být ovlivněny danými lokálními vlivy, jako jsou přírodní podmínky nebo struktura obyvatel apod. (Svobodová a kol. 2011).

Venkov je ale také prostředí, které svou specifickou podobou ovlivňuje charakter nejen samotného regionu či kraje, ale také celé České republiky. Na venkově žije méně než jedna třetina obyvatel naší země, ale význam venkova je výrazně vyšší. Charakteristické znaky venkova se utváří dlouhodobě, vlivem mnoha faktorů a přístup k řešení daných problémů by měl respektovat širší území a socioekonomické vztahy podporující trendy jeho stálé udržitelnosti (Bínek a kol., 2007).

Existuje několik možností vymezování venkovského prostoru, z nichž každý je založen na určitém množství hledisek. Nejsnadnější zjištělnou a dlouhodobě sledovanou charakteristikou sloužící k vymezování venkova je velikostní kategorie obce. Velikost sídla ale není jediným a dostačujícím způsobem výpovědi o aktuálních problémech v obci. Za běžnější ukazatel postihující charakter osídlení a nepřímo tedy i charakter krajiny je hustota zalidnění, což chápeme jako počet obyvatel na jednotku prostoru, většinou 1 km². Tento ukazatel je používán organizací OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) či Eurostem. Dle OECD jsou na místní úrovni do venkovských oblastí zahrnovány ty oblasti, kde hustota osídlení je v obcích nižší než 150 obyvatel / km². Takto vymezené obce již můžeme považovat za venkovské. Na úrovni regionální jsou rozlišovány tři základní kategorie podle podílu obyvatelstva regionu žijícího ve venkovských obcích (Nunvářová, 2007).

Převážně venkovský region – více než 50 % obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích

Výrazně venkovský region – 15 - 50 % obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích

Převážně městský region vyznačující se méně než 15% podílem obyvatel venkovských obcí.

Tabulka č. 1 ukazuje podíl obyvatelstva podle typu regionu v České republice a vybraných státech Evropské unie.

Tabulka č. 1: Podíl obyvatel podle typů regionů

Země	Výrazně venkovské	Venkovské	Výrazně městské	Země	Výrazně venkovské	Venkovské	Výrazně Městské
NL	0,0	6,7	93,3	EL	28,1	28,3	43,6
B	3,4	4,9	91,7	A	30,2	28,9	41,0
UK	1,0	18,7	80,3	IRL	46,6	15,1	38,3
D	5,4	25,2	69,3	CZ	6,0	60,2	33,8
I	4,1	27,1	68,8	F	10,5	56,5	32,9
EU 15	9,7	29,8	60,5	DK	39,6	56,5	29,1
P	18,1	22,8	59,1	S	63,2	17,7	19,1
E	12,7	41,5	45,8	FIN	58,9	41,0	0,1

Zdroj: Bartušek O., (2000) Porovnání českých a evropských ukazatelů venkova.

V České republice výrazně převažují venkovské oblasti, které u nás dosahují asi 60 %, což je nejvyšší zastoupení v Evropě. Tato kategorie je v ČR dále rozdělena na 3 podskupiny:

převážně venkovské oblasti – ty mají 37,5 – 50 % venkovského obyvatelstva

smíšené oblasti – zastoupeno 25 – 37,5 % venkovského obyvatelstva

převážně městské oblasti s 15 – 25 % venkovského obyvatelstva (Bínek a kol., 2007).

Vymezování venkova dle Eurostatu je založeno na hustotě obyvatel, podobně jako definice OECD a rozlišuje (Bínek a kol. 2009):

hustě zalidněné oblasti s hustotou obyvatel > 500 obyvatel / km²

středně zalidněné oblasti s hustotou > 100 obyvatel / km²

řídce osídlené oblasti, což jsou ostatní obce a regiony

Vymezování venkova České republiky není jasně dáno a existuje souběžně hned několik členění. Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 vymezuje venkovské oblasti dle definice OECD a dále pracuje s rozlišením venkovského prostoru na *příměstský, mezilehlý a odlehlý*.

Dalším přístupem a nejčastějším kritériem pro vymezení venkovské obce je počet obyvatel. V České republice se užívá hranice 2 000 obyvatel. Nedosáhne-li obec 2 000

obyvatel, nepochybně mluvíme o venkovské obci. Přitom jistě existují obce, které mají nepochybně venkovský charakter a přitom mají více než 2 000 obyvatel, a současně existují i malá města, která naopak této hranice nedosahují, ale jejich urbanistická struktura, architektonická kvalita domů nebo třeba ekonomická struktura je spíše městská než venkovská. Proto bývají vymezena i další kritéria pro vymezení venkovských obcí.

Tabulka č. 2: Kritéria vymezení venkovských obcí v České republice

Kritérium	Charakteristika
Urbanistické	Sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.
Architektonické	Sídlo s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudované přízemí určené k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, které sloužilo původně pro zemědělskou výrobu (stáje, chlévy) a v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi.
Sociální	Sídlo, kde existují mnohem užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.
Ekonomické	Sídlo, kde dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo.
Historické	Sídlo, které v minulosti získalo městské práva je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi.
Administrativní	Městy jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení nově propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jediný význam je prestižní.
Statistické	Sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel.

Zdroj: Perlín (2003): Venkov, typologie venkovského prostoru.

Hranice 2 000 obyvatel pro nepochybné venkovské vesnice je stanovena pro typicky českou strukturu osídlení. V některých evropských státech je tato hranice posunuta až na 5 000 obyvatel v obci (Perlín, 2003). Počet obcí, které vymezujeme jako venkovské je tedy 5 612, a to je 89,82 % všech obcí ČR. Tyto obce spravují území, které zabírá

76,3 % celého území státu, žije v nich však pouze 26,3 % obyvatel ke dni 1. 1. 2005 (Pělucha a kol., 2006).

Pro ČR je charakteristická rozdrobená sídelní soustava daná historickým vývojem. Od roku 1961, kdy bylo registrováno na území ČR 8 726 obcí, se jejich počet trvale administrativně snižoval a probíhalo vytváření střediskové sídelní soustavy. V roce 1990 bylo v ČR 4 100 obcí. Následoval ale prudký obrat. Mnoho menších vesnic, jejichž obyvatelům se nelíbilo sloučení do střediskových obcí, se opět osamostatnilo. Celkový stav se ustálil a v dnešní době se v ČR nachází 6 249 obcí. Ve srovnání s většinou ostatních zemí v Evropě je u nás velice nízký průměrný počet obyvatel na jednu obec. V ČR se nachází vysoký počet venkovských obcí s nízkým počtem obyvatel. Obcí do 499 je cca 3 700, což představuje téměř 60 % všech obcí. Žije v nich však pouze 8,5 % obyvatelstva. Nesmíme opomenout, že v ČR je struktura závislá na historicky daných a přírodních podmínkách. Proto se podíly malých venkovských obcí v jednotlivých regionech liší (Maříková, 2004).

3.2 Regionální rozvoj a regionální politika

Regionální rozvoj je komplexem procesů, které probíhají uvnitř regionů a které se týkají pozitivních, ekonomických a environmentálních a jiných proměn regionu. V obecné rovině tedy můžeme rozvoj označit jako proces pozitivních změn. Jde o zlepšení kvantitativních a především kvalitativních charakteristik dané oblasti (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2009). Místní a regionální rozvoj se stává stále důležitější činností pro národní, místní i regionální vlády po celém světě od 60. let 20. století (Pike at al., 2006). Jak uvádí Blažek (in Wokoun a kol., 2008) zájem o problematiku regionálního rozvoje se v České republice stále roste. Příčinou je bezpochyby vstup do Evropské unie, která usiluje o realizace moderně pojaté regionální politiky. Dalšími příčinou jsou jednak regionální rozdíly např. v míře nezaměstnanosti, či ve výši průměrných mezd a nemalou roli hraje i motivace daná možností za určitých podmínek čerpat finanční podpory ze Strukturálních fondů EU.

Za předchůdce regionálních teorií jsou považovány lokalizační teorie. Nejstarší pokusy o vysvětlení lokalizace jednotlivých ekonomických aktivit pocházejí ze 17. století (Maier, 2005). Z počátku se teorie lokalizace týkaly zemědělských aktivit. První ucelená teorie vyhodnocující vztah mezi využitím plochy a vzdáleností od střediskového díla je

vypracována v roce 1862 J. H. von Thünenem. Tato teorie se věnovala pravidelnostem v rozmístění jednotlivých typů zemědělských aktivit (Blažek, Uhlíř, 2002).

Teorií regionálního rozvoje je několik a lze je rozdělit podle několika kritérií. Tradičně jsou však rozděleny do dvou skupin. Tou první jsou teorie regionální rovnováhy, tzv. konvergenční teorie, u které se autoři přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu tvoří teorie regionální nerovnováhy, tzv. divergenční teorie. Myšlenkou této teorie je neustále zvětšování meziregionálních rozdílů během vývoje (Blažek, Uhlíř, 2002). Dalšími přístupy jak chápat regionální rozvoj je přístup praktický a akademický. Praktický přístup chápe regionální rozvoj jako vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného území, což se projevuje v konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel a stavu životního prostředí. Akademický přístup řeší jevy, procesy a stavy vymezeného území, které jsou ovlivněny přírodními, sociálními a ekonomickými podmínkami regionu. Damborský (2008) tedy chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie (in Wokoun, 2008).

Definice pro regionální politiku je v literatuře celá řada a žádná není všeobecně uznávána. Přesto lze regionální politiku obecně formulovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů (Wokoun, 2003, Žitek, 2002). Dále pak Goodall (1987) definuje regionální politiku jako součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo části území. Další definici uvádí Vanhove a Klaassen (1987) jako všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně lidských cílů, a to ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů. Dle Johnston (2000) je regionální politika je součástí politiky celostátní, která určuje rozmístění ekonomických zdrojů na území státu a obsahuje opatření napomáhající růstu ekonomické aktivity v problémových oblastech, především s vysokou mírou nezaměstnanosti, a opatření k řízení ekonomických aktivit v regionech s vysokým ekonomickým růstem.

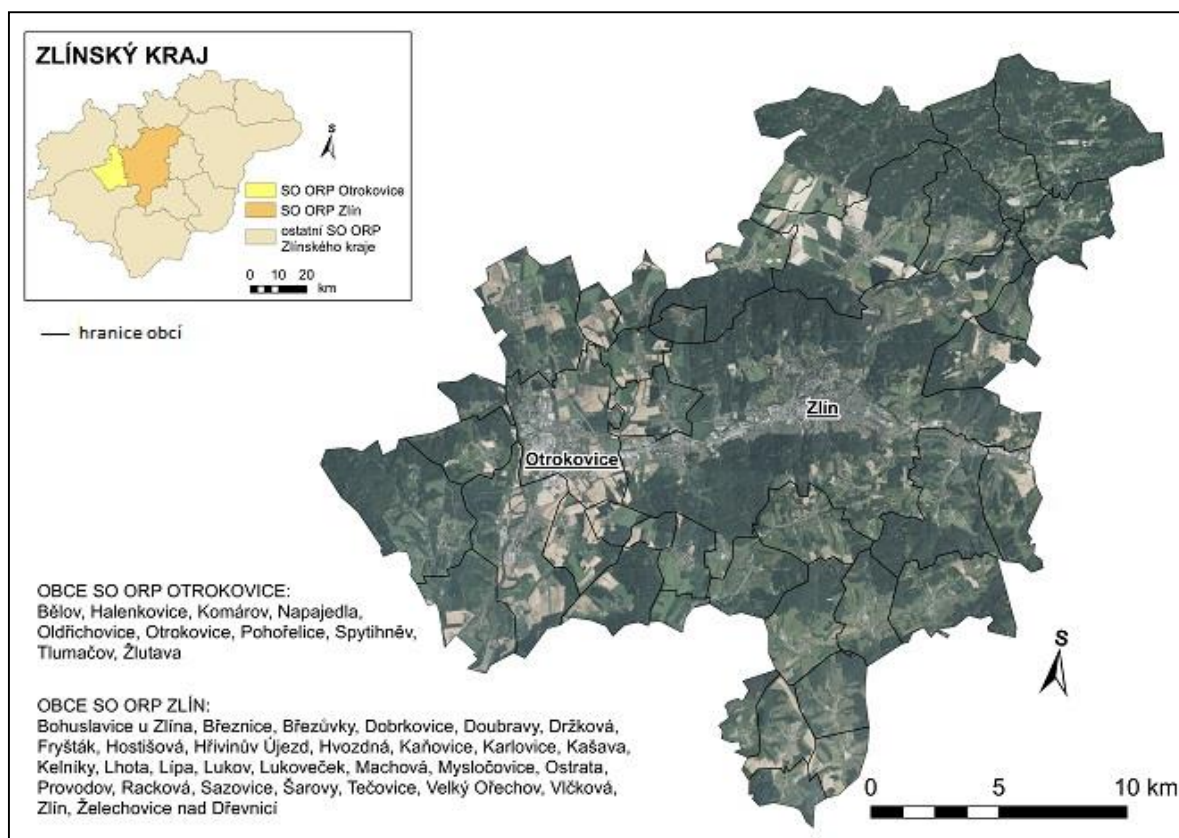
Podle M. Damborského (in Wokoun, 2008) má regionální politika dvě základní pojetí – tradiční a moderní. Tradiční se zaměřuje na snižování regionálních rozdílů

a vyznačuje se značnou centralizovaností, soustřeďuje se na lokalizaci kapitálu, využití surovin a zaměřuje se na velké firmy. Moderní regionální politika se orientuje hlavně na problémy související s procesem restrukturalizace a inovativnost a zaměřuje se na vnitřní zdroje, informace, služby a malé a střední firmy.

Regionální politika ovlivňuje skutečný regionální rozvoj na základě zjištěných poznatků o regionálním rozvoji a regionální rozvoj působí zpětnou vazbou na regionální politiku.

4. VYMEZENÍ ÚZEMÍ A ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

Zájmové území vybrané pro diplomovou práci tvoří správní obvod obce s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) Otrokovice a sousedící SO ORP Zlín. Celé území se nachází v oblasti Střední Moravy, přesněji ve Zlínském kraji a v okrese Zlín. Správními městy těchto správních obvodů obce s rozšířenou působností jsou samotné města Otrokovice a Zlín. SO ORP Otrokovice s rozlohou 111, 72 km² je nejmenším správním obvodem ve Zlínském kraji a spravuje 10 obcí, z toho 2 se statutem města (Otrokovice a Napajedla). Ve správním obvodě žije celkem 34 655 obyvatel (2013) a průměrná hustota zalidnění vykazuje republikový nadprůměr 310, 2 obyv. / km². SO ORP Zlín je naopak největším SO ORP ve Zlínském kraji z hlediska počtu obyvatel. Žije zde 99 013 obyvatel (2013), z toho 76 % náleží samotnému městu Zlín. Celá rozloha SO ORP Zlín činí 350,37 km² a nachází se zde celkem 30 obcí, z toho dvě města (Fryšták a Zlín).

Obrázek č. 1: Vymezení zájmového území k 1. 1. 2014

Zdroj: ČÚZK. Vlastní zpracování.

Z hlediska geomorfologického členění České republiky se v této oblasti nachází několik geomorfologických celků. Území SO ORP Otrokovice leží na rozhraní dvou provincií, a to Západních Karpat a Západopanonské pánve. Přesněji můžeme říct, že se správní obvod nachází na rozhraní Hornomoravského a Dolnomoravského úvalu. Na jihozápadě oblasti se vyskytuje okraj Chřibů a na severu zasahují Hostýnské vrchy. Celá oblast SO ORP Zlín spadá do provincie Západní Karpaty. Jižní a východní část vyplňuje celek Vizovická pahorkatina a na severu zasahují výběžky Hostýnských vrchů (Demek J., Mackovčín P., 2006).

Studované území se nachází v povodí řeky Moravy. Ta pramení v pohoří Hrubého Jeseníku v nadmořské výšce 1 380 m n. m. a spadá do úmoří Černého moře. Největším levostranným přítokem je řeka Dřevnice pramenící ve Vizovické vrchovině v nadmořské výšce 177 m (VÚV T. G. Masaryka, 2014). Podle správního členění protéká Dřevnice 4 obcemi vymezeného území (Držková, Kašava, Zlín a Otrokovice). Koryto řeky Moravy v minulosti prošlo několika úpravami. Cílem regulací a narovnání vodního toku bylo dosažení lepšího opadu velkých vod a zabránění tak záplavám zastavěných ploch obce, ale také umožnění plavby na řece. Napřímením vodního toku vzniklo několik slepých ramen a to především ve Spytihněvi, Napajedlech a Otrokovících. Slepá ramena jsou využívána především k rybolovu. Další vodní plochy na tomto území vznikají těžbou štěrkopísku a jsou taktéž k rybolovu, ale i k rekreaci.

Velmi významným vodním dílem je Baťův kanál. Toto vodní dílo sloužilo pro přepravu lignitu z dolů do továren a tepláren v Otrokovících, protože železniční přeprava byla velmi finančně náročná. V současnosti je dnes délka Baťova kanálu od Otrokovic po Skalici přibližně 53 km. Splavný je od Kroměříže po Hodonín, ale překážkou je chybějící komora na bělovském jezu u Otrokovic. Kanál slouží jako rekreační vodní cesta a nákladní doprava zde není povolena.

Podle E. Quitta v regionu přechází klimatické oblasti od teplé oblasti T2 charakteristické teplým suchým létem a krátkou suchou zimou po mírně teplou oblast MT5. Léto klimatické oblasti je mírné a suché, zima mírně teplá, suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky (Quitt, 1971).

Ve studované oblasti nalezneme celkem 20 maloplošných chráněných oblastí, z toho 19 přírodních památek a 1 přírodní rezervaci. Rozlohou největší přírodní památkou je PP Uhliska, která leží v katastru obce Doubravy a důvodem její ochrany je výskyt ohrožených druhů rostlin a živočichů na nivních mokřadních loukách. Nejmenší je PP

Želechovické paseky dosahující rozlohy 0,0002 ha s ochranou minerálního pramene (Mackovčín P. a kol, 2002).

Na Zlínsku se nachází pouze několik ložisek nerostných surovin, přičemž výhradní ložisko zde je pouze jedno. Jedná se převážně o ložiska štěrkopísků v nivě řeky Moravy (Tlumačov, Napajedla, Spytihněv). Na území obce Napajedla se podle Zásady územního rozvoje nachází prioritní plocha pro těžbu štěrkopísku. Jediný kamenolom studovaného území najdeme v obci Žlutava, kde dochází k těžbě křemitovápenatého pískovce a lomového kamene. Těžba dřeva je lokalizovaná v oblasti úpatí Chřibů, tedy v katastrálním území obce Halenkovice.

5. SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA ÚZEMÍ

Právě lidské zdroje jsou jedním z důležitých faktorů pro rozvoj daného území. Tato kapitola se snaží pomocí statistických dat popsat základní socioekonomickou charakteristiku území, např. vývoj obyvatelstva, pohyb obyvatelstva, věkovou strukturu obyvatel, strukturu obyvatelstva podle dosaženého vzdělání nebo ekonomické aktivity, a posoudit míru kvality lidských zdrojů ve vybraném území. Údaje této kapitoly byly čerpány především ze Sčítání lidí, domů a bytů z let 1991, 2001, 2011, které byly poskytnuty Statistickým úřadem.

5.1 Obyvatelstvo

5.1.1 Vývoj počtu obyvatelstva

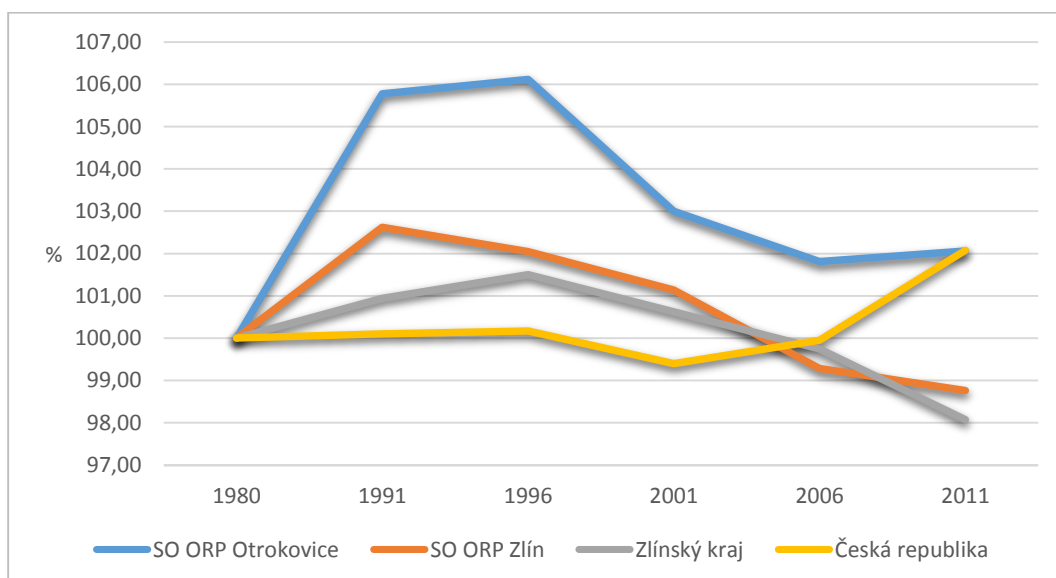
Při prvním sčítání v roce 1969 žilo na území SO ORP Otrokovice 10 651 obyvatel a na území SO ORP Zlín 25 591 obyvatel. Jak můžeme vidět na níže uvedeném grafu, od tohoto sčítání počet obyvatel pozvolna narůstal. Prudký nárůst obyvatelstva byl zaznamenán od 20. letech 20. století. Důvodem bylo otevření Baťových závodů, výstavbou domů a vytvořením sociálního zázemí pro pracovní sílu. Na zkoumané území neměla situace 2. světové války nějaký velký vliv a tak si tento region udržel tendenci pozvolného nárůstu obyvatelstva. Od sčítání obyvatelstva v roce 1991, kdy měly oba dva správní obvody absolutně největší počet obyvatel, dochází k mírnému poklesu obyvatel. Největší nárůst mezi sčítáními v letech 1930 a 1950 byl zaznamenán v SO ORP Zlín, došlo k nárůstu obyvatel o 27 730 obyvatel.

Tabulka č. 3: Vývoj počtu obyvatel ve vybraném území v období 1869 – 2011

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
SO ORP Otrokovice	10 651	12 050	12 728	13 640	14 022	14 103	15 257
SO ORP Zlín	25 591	27 418	27 958	29 452	31 327	32 696	53 366
	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
SO ORP Otrokovice	23 247	25 940	27 187	34 181	36 154	35 205	34 885
SO ORP Zlín	81 096	85 233	91 334	99 795	102 409	100 931	98 559

Zdroj: Historický lexikon obcí. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

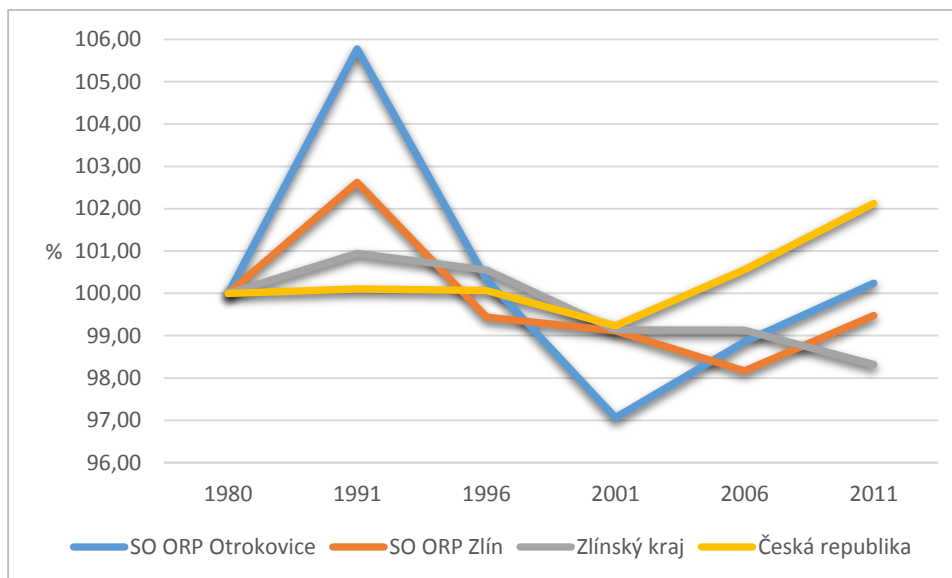
Vybraná území dále srovnáváme s vyššími územními celky, konkrétně se Zlínským krajem a celou Českou republikou. Při srovnávání celků na základě bazického indexu lze vidět, že nejvíce rostoucí tendence byla zaznamenána u SO ORP Otrokovice v letech 1980 a 1991, kdy došlo ke zvýšení obyvatel o cca 5,8 procentního bodu. Ve stejném období došlo k nárůstu obyvatel i v SO ORP Zlín a ve Zlínském kraji, avšak zde nebyl nárůst tak markantní. Oblast poklesu je zřejmá u SO ORP Otrokovice, Zlínského kraje a České republiky od roku 1996, u SO ORP Zlín už od roku 1991. V letech 2006 – 2011 došlo nárůstu obyvatel jen u České republiky a velmi mírnému nárůstu u SO ORP Otrokovice. Podle obrázku č. 2b, tedy grafu znázorňující řetězový index, je zřejmý nárůst obyvatelstva v letech 2006 a 2011 především u České republiky, SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín.

Obrázek č. 2a: Vývoj počtu obyvatel na území SO ORP Otrokovice, Zlínského kraje a České republiky v letech 1980 – 2011, na základě průběhu bazického indexu

Zdroj: Historický lexikon obcí. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Obrázek č. 2b: Vývoj počtu obyvatel na území SO ORP Otrokovice, Zlínského kraje a České republiky v letech 1980 – 2011, na základě řetězového indexu.

Zdroj: Historický lexikon obcí. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

5.1.2 Pohyb obyvatelstva

Hodnota hrubé míry porodnosti (dále HMP) v SO ORP Zlín vzrostla v letech 1998 – 2010 z hodnoty 7,7 ‰ na hodnotu 10,7 ‰. V SO ORP Otrokovice jsou hodnoty více kolísavé, nejnižší hodnota HMP 8,3 ‰ byla naměřena v roce 1999, naopak nejvyšší hodnota 10,5 ‰ se objevuje v roce 2007. Hrubá míra úmrtnosti (dále HMÚ) vykazuje ve většině sledovaném období vyšší hodnoty, než HMP. Největší rozdíl byl zaznamenán v SO ORP Zlín v roce 1999 (HMP 7,7 ‰/ HMÚ 11,1 ‰) a naopak nejmenší rozdíl se ukázal v roce 2011 v SO ORP Otrokovice, kdy převažuje počet narozených, tudíž i HMP (HMP 10,5 ‰/ HMÚ 10,4 ‰). Hodnoty přirozeného přírůstku jsou po většinu sledovaného období záporné, i takřka nulové. Právě tyto záporné hodnoty mohou vést k úbytku obyvatel v regionu. V SO ORP Zlín se hodnoty pohybují v intervalu (- 3,3; 0,4) a v SO ORP Otrokovice v intervalu (- 0,8; 1,1).

Tabulka č. 4: Hrubá míra porodnosti a hrubá míra úmrtnosti ve vybraném území v období 1998 - 2012

%o	1998		2000		2002		2004		2006		2008		2010		2012	
	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú	hmp	hmú
SO ORP Otr.	8,8	8,5	9,5	9,4	9,6	8,5	8,9	8,8	9,4	9,4	9,5	9,2	10,0	10,8	8,9	11,3
SO ORP Zlín	7,7	11,0	8,2	10,6	8,4	10,1	8,7	10,7	10,2	10,5	11,5	11,0	10,7	10,3	10,0	9,8

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ. Vlastní zpracování.

hmp – hrubá míra porodnosti

hmú – hrubá míra úmrtnosti

Na území SO ORP Zlín převažují záporné hodnoty migračního salda, které nám udává rozdíl hrubé míry imigrace (dále HMI) a hrubé míry emigrace (dále HME). Nejvyšší kladná hodnota byla na území SO ORP Zlín byla naměřena v roce 2006, kdy migrační saldo vykazuje hodnotu 1,0 ‰. Naopak nejvyšší záporná hodnota byla zjištěna v roce 2003 s hodnotou - 3,4 ‰. Na území SO ORP Otrokovice je situace velmi podobná. Ve sledovaném období se kladná hodnota migračního salda objevuje pouze v roce 2008 s hodnotou 2,7 ‰. Celkový přírůstek, který vyplývá z hodnot hrubé míry porodnosti, hrubé míry úmrtnosti, hrubé míry imigrace a hrubé míry emigrace, vykazuje po většinu období záporné hodnoty. Hodnoty mechanického pohybu zcela převyšují hodnoty pohybu přirozeného. Z tohoto důvodu můžeme usoudit, že daný region se stává pro současné obyvatele, ale i pro nově příchozí obyvatelstvo méně atraktivní.

Tabulka č. 5: Hrubá míra imigrace a hrubá míra emigrace ve vybraném území v období 1998 – 2012

%o	1998		2000		2002		2004		2006		2008		2010		2012	
	hmi	hme	hmi	hme	hmi	hme	hmi	hme	hmi	hme	hmi	hme	Hmi	hme	Hmi	hme
SO ORP Otr.	12,2	16,7	13,1	13,5	17,7	18,7	16,9	20,6	15,2	19,4	20,3	17,6	16,0	16,6	15,3	15,8
SO ORP Zlín	10,1	9,4	9,0	9,2	12,8	15,5	12,4	15,5	13,7	12,7	12,7	14,0	11,7	13,2	11,1	11,4

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ. Vlastní zpracování.

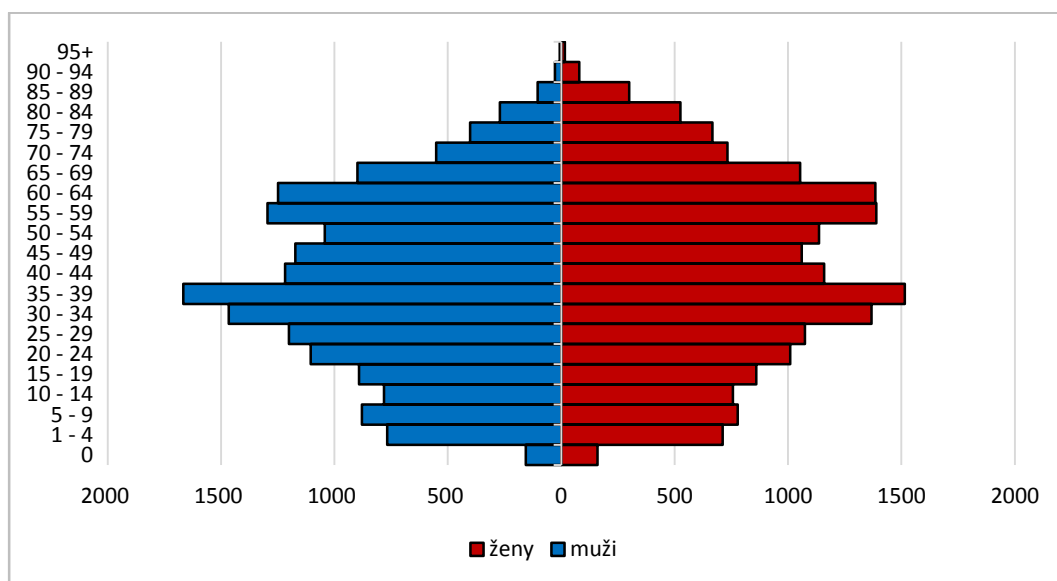
hmi – hrubá míra imigrace

hme – hrubá míra emigrace

5.1.3 Struktura obyvatelstva podle věku

Struktura obyvatelstva je jedním ze základních ukazatelů populace a zároveň tvoří základ pro populační vývoj. Stárnutí populace je záležitost, která se týká takřka celého vyspělého světa i samotné České republiky. Jak se můžeme přesvědčit z níže

uvedeného grafu, věková struktura obyvatelstva na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín ukazuje již zmiňovaný trend stárnutí obyvatelstva. To tedy znamená, že se zvyšuje podíl osob v poproduktivním věku, tedy 65 a více, a naopak se snižuje podíl předproduktivní složky (0 – 14). Tento trend je spojen především se změnou životního stylu obyvatel, což představuje menší porodnost nebo lepší zdravotní péči, díky které se lidé dožívají vyššího věku.

Obrázek č. 3: Věková pyramida obyvatelstva ve vybraném území v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Tabulka č. 6 ukazuje relativní zastoupení jednotlivých věkových skupin na celkovém počtu daného regionu. Během sledovaného období klesl podíl předproduktivního obyvatelstva v SO ORP Otrokovice o necelých 7,5 %, v SO ORP Zlín o 6,7 %. Naopak podíl poproduktivního obyvatelstva se od roku 1991 do roku 2011 v SO ORP Otrokovice zvýšil o 5,3 % a v SO ORP Zlín o 4,4 %. V roce 2011 převažoval podíl obyvatelstva staršího 65 let nad obyvatelstvem do 15 let ve všech vybraných územních celcích. Dalším sledovaným kritériem je index staří, který se po celé sledované období zvyšuje. Nejvyšší hodnotu 130,30 % vykazuje SO ORP Zlín v roce 2011, což značně převyšuje hodnotu České republiky 110,47.

Tabulka č. 6: Věková struktura obyvatelstva u vybraných celků v letech 1991, 2001 a 2011

1991	0 – 14 (%)	15 – 64 (%)	65 a více (%)	index stáří (%)
SO ORP Otrokovice	21,9	67,7	10,4	47,58
SO ORP Zlín	20,4	66,2	13,4	65,84
Zlínský kraj	21,3	66,6	12,3	57,60
Česká republika	20,4	66,8	12,8	62,53
2001				
SO ORP Otrokovice	15,8	71,7	12,5	79,00
SO ORP Zlín	13,9	69,7	15,4	110,48
Zlínský kraj	16,2	69,9	13,8	85,26
Česká republika	15,9	70,1	13,8	87,22
2011				
SO ORP Otrokovice	14,1	69,9	15,7	111,56
SO ORP Zlín	13,7	68,2	17,8	130,30
Zlínský kraj	14,2	69,0	16,6	117,18
Česká republika	14,3	69,6	15,8	110,47

Zdroj: SLDB 1991, SLDB 2001, SLDB 2011, Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Pokud budeme situaci hodnotit z pohledu jednotlivých obcí, pak nejvyšší index stáří v roce 2011 vykazuje obec Komárov s hodnotou 190,00 %, dále Lukov 180,34 %, Kaňovice 153,13 % a obec Kelníky 152,63 %. Nejmenší hodnoty patří obcím Hostišová s hodnotou 58,82 % a Lípa 60,19 %.

5.1.4 Struktura obyvatelstva podle vzdělání a ekonomické aktivity

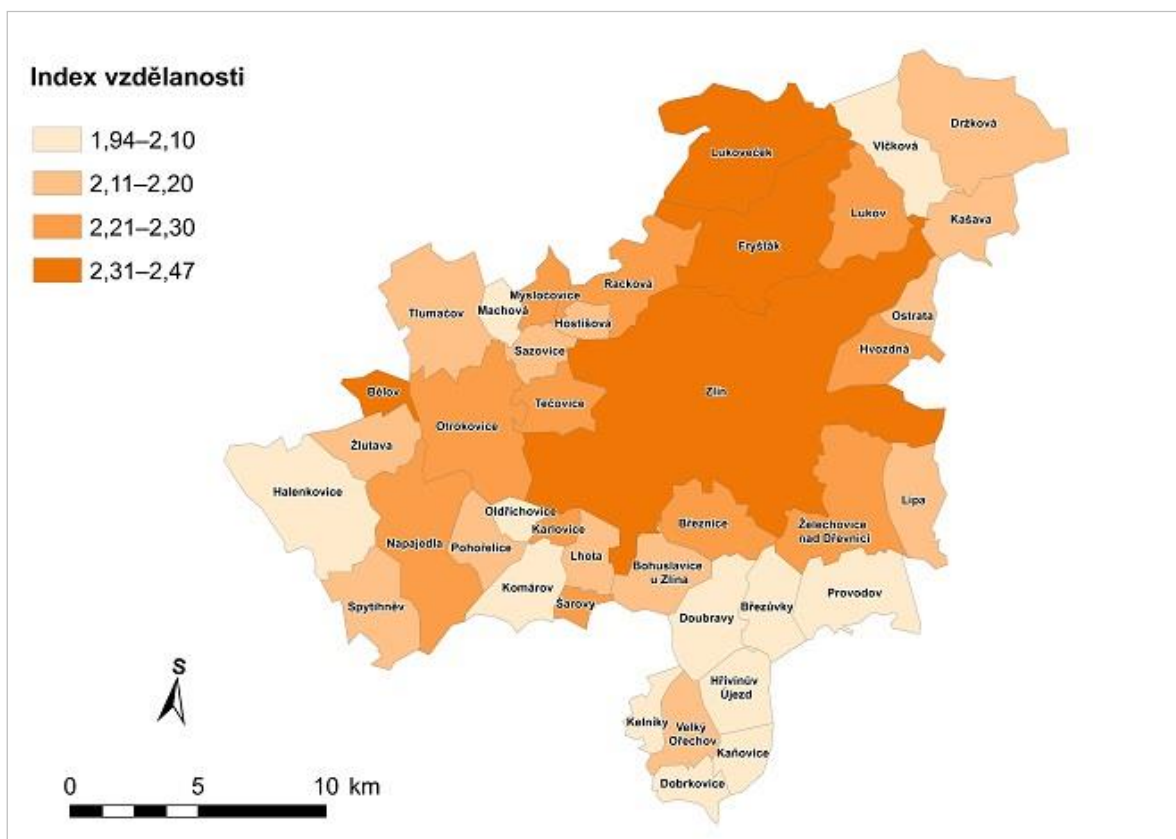
Vzdělanost obyvatel je dalším ukazatelem vyspělosti daného regionu a úzce souvisí se zaměstnaností. Po politických i společenských změnách po roce 1989 bylo lidem umožněno začít studovat, či dostudovat a tím se vzdělanostní struktura začala měnit. Především došlo ke zvyšování podílu obyvatelstva s odborným středním vzděláním bez maturity, středním vzděláním s maturitou a v posledních letech především ke zvýšení podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním. V roce 1991 bylo 7,2 % obyvatel České republiky vysokoškolsky vzdělaných, v SO ORP Zlín byla hodnota vysokoškolského obyvatelstva již 8,5 %. Za to obyvatelstvo SO ORP Otrokovice této hodnoty nedosáhlo ani v roce 2001. V roce 2011 ukazuje SO ORP Otrokovice

podprůměrnou hodnotu 9,6 % oproti České republice s hodnotou 12,5 %, SO ORP Zlín tento průměr opět převyšuje s hodnotou 15,8 %. SO ORP Otrokovice se naopak v roce 2011 vyznačuje obyvatelstvem bez vzdělání nebo se základním vzdělání včetně neukončeného, ale také středním odborným vzděláním bez maturity, kde svými podíly převyšuje hodnotu za Českou republiku. Strukturu vzdělanosti obyvatel můžeme vyjádřit i pomocí indexu vzdělanosti, který ve sledovaném pozvolna narůstá, až na území SO ORP Otrokovice, kde v roce 2011 došlo k poklesu.

Tabulka č. 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných celcích v letech 1991, 2001 a 2011

	obyvatelstvo 15 a více	bez vzdělání, základní, nezjištěné (%)	střední odborné vzdělání bez maturity (%)	úplné střední vzdělání s maturitou a VOŠ (%)	vysokoškol. vzdělání (%)	index vzdělanosti (%)
1991						
SO ORP Otr.	28 253	34,1	37,9	22,4	5,3	1,98
SO ORP Zlín	81 537	33,3	33,6	23,8	8,5	2,06
Zlínský kraj	496 595	26,0	39,0	27,3	7,7	2,17
ČR	8 137 779	34,5	35,4	22,9	7,2	2,03
2001						
SO ORP Otr.	29 714	24,8	40,4	26,9	6,6	2,12
SO ORP Zlín	85 558	23,0	35,3	30,5	10,5	2,27
Zlínský kraj	492 732	26,2	39,3	27,5	7,7	2,18
ČR	8 575 197	24,8	38,0	28,4	8,9	2,21
2011						
SO ORP Otr,	29 550	32,2	37,3	20,9	9,6	1,95
SO ORP Zlín	85 062	20,4	31,0	32,8	15,8	2,41
Zlínský kraj	497 677	22,6	35,8	30,4	11,2	2,27
ČR	8 947 632	23,3	33,0	31,2	12,5	2,27

Zdroj: SLDB 1991, SLDB 2001, SLDB 2011, Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Obrázek č. 4: Index vzdělanosti v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2011
Zdroj: SLDB 2011. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

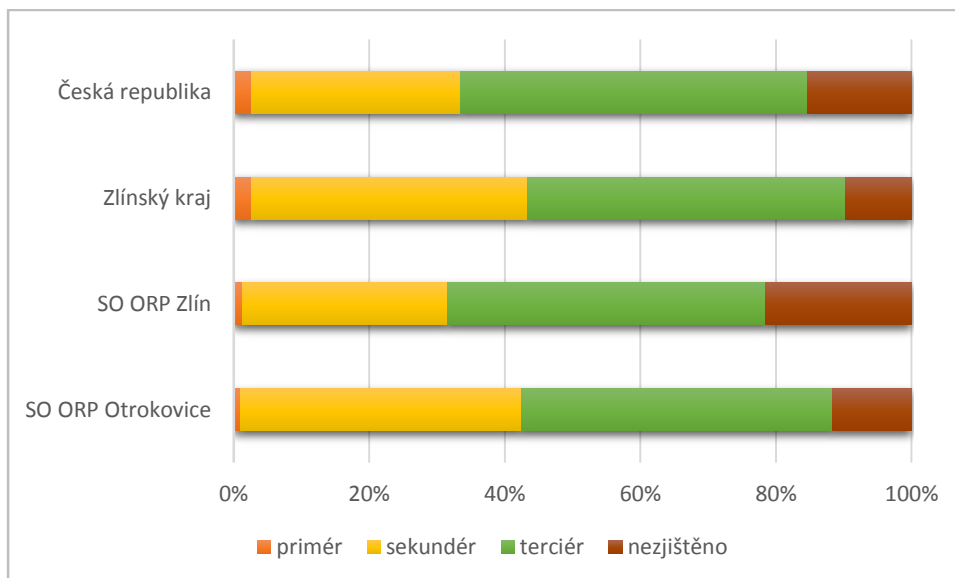
Již zmiňované změny ve společnosti po roce 1989 ovlivnily i zaměstnanost obyvatel v jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti. Od roku 1991 se výrazně snížil podíl obyvatel zaměstnaných v primárním sektoru, tedy v zemědělství, lesnictví či těžbě surovin. V roce 1991 bylo v průměru na území SO ORP Otrokovice zaměstnáno 8,3 % obyvatel, v roce 2001 to bylo již pouhých 1,9 % a při dalším sčítání obyvatelstva v roce 2011 došlo k poklesu na 1,1 % obyvatel. Na území SO ORP Zlín tomu bylo podobně. V roce 1991 v prvovýrobě pracovalo 11,0 %, v roce 1991 2,1% a v roce 2011 1,2% obyvatel. Stejně tak jako v primárním sektoru, ale i v sekundárním sektoru došlo k významnému poklesu zaměstnanosti. Ve sledovaném období klesl podíl zaměstnaných lidí v druhovýrobě, tedy v průmyslu a stavebnictví, na území SO ORP Otrokovice i SO ORP Zlín o cca 20 %. Nejvíce obyvatel v současné době pracuje v terciéru, tedy ve službách. Na vybraném území je to cca 46 % obyvatel viz tabulka č. 8.

Tabulka č. 8: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva ve vybraných celcích v letech 1991, 2001 a 2011

1991	počet obyvatel	EAO celkem		Primér (%)	Sekundér (%)	Terciér (%)	Nezjištěno (%)
		abs.	%				
SO ORP Otr.	36 154	19 975	55,2	8,3	64,0	26,9	0,9
SO ORP Zlín	102 409	54 713	53,4	11,0	50,1	37,9	1,0
Zlínský kraj	596 903	312 940	52,4	14,3	51,6	32,3	1,8
ČR	10 302 215	5 421 102	52,6	11,6	44,9	63,3	3,1
2001							
SO ORP Otr.	35 205	18 784	53,4	1,9	51,8	40,2	6,0
SO ORP Zlín	100 931	52 097	51,6	2,1	40,7	51,5	5,8
Zlínský kraj	595 010	298 616	50,2	4,0	46,4	43,9	5,7
ČR	10 230 060	5 253 400	51,4	4,4	37,7	50,3	7,6
2011							
SO ORP Otr.	34 885	17 062	48,9	1,1	41,4	46,0	11,6
SO ORP Zlín	98 559	49 143	49,9	1,2	30,3	46,9	21,6
Zlínský kraj	579 944	252 815	43,6	2,5	40,8	46,9	9,7
ČR	10 505 445	5 080 573	48,4	2,6	30,9	51,1	15,4

Zdroj: SLDB 1991, SLDB 2001, SLDB 2011. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Ve srovnání s dalšími územními celky, se Zlínským krajem a Českou republikou, je hodnota I. sektoru podprůměrná jak v SO ORP Otrokovice, tak v SO ORP Zlín. U sekundárního sektoru jsou rozdíly dosti patrné u SO ORP Otrokovice a Zlínského kraje. Zde je převyšována celorepubliková hodnota o cca 10 procentních bodů. U SO ORP Otrokovice je to dáno především tradicí gumárenského průmyslu ve firmě Barum Continental, či tradicí výroby a zpracování plastů ve firmě Fatra v Napajedlech. Ve srovnání s celorepublikovou hodnotou je zastoupení obyvatel pracujících v terciérním sektoru podprůměrné ve všech zjišťovaných celcích.

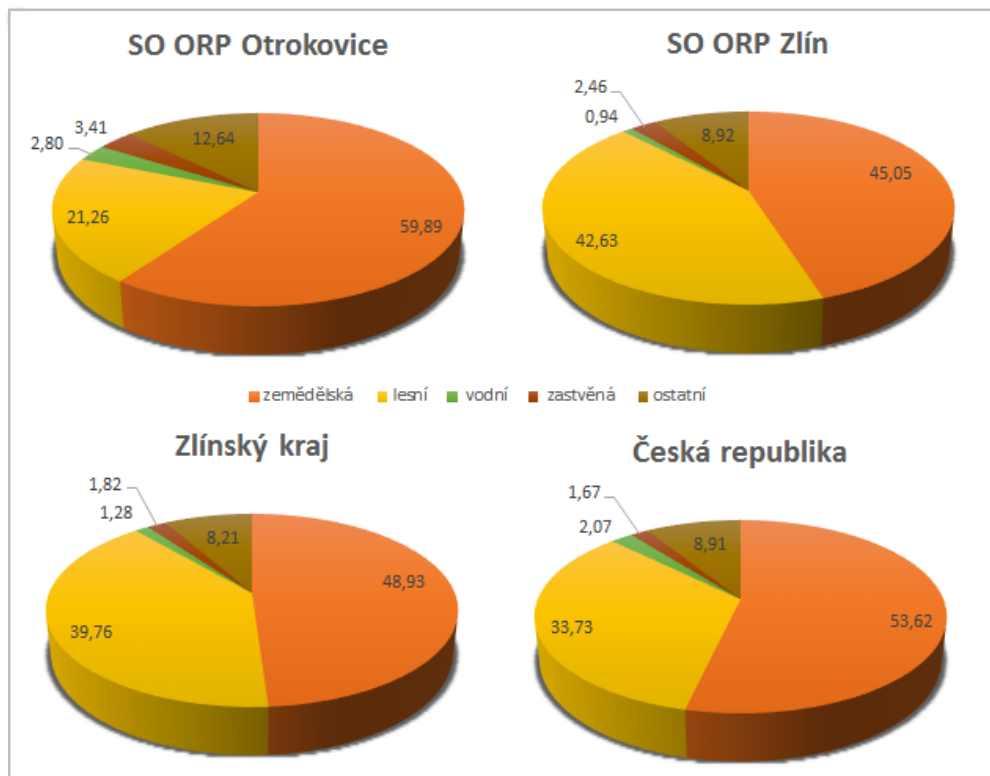
Obrázek č. 5: *Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva ve vybraných celcích v roce 2011*

Zdroj: SLDB 2011. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

5.2 Zemědělství

Obrázek č. 9 nám představuje využití půd ve vybraných celcích. Můžeme tedy říci, že na všech území zabírá zemědělská půda společně s lesy 80–90 % veškeré rozlohy. V zájmovém území SO ORP Otrokovice zaujímá zemědělská půda cca 60 % rozlohy a podíl zemědělské půdy v SO ORP Zlín převyšuje o cca 15 procentních bodů, současně převyšuje i hodnotu udávanou za Českou republiku. Podíl orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy činí v SO ORP Otrokovice 77,14 % a v SO ORP Zlín 61,65 %. V SO ORP Zlín jsme zaznamenali ve srovnání se všemi vybranými celky největší zastoupení lesů. V porovnání s SO ORP Otrokovice lesní půda zaujímá o více jak 20 procentních bodů.

Obrázek č. 9: Srovnání využití ploch ve vybraných územních celcích v roce 2011 (v %)

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální. Vlastní zpracování.

Zemědělské výrobní oblasti jsou v zájmovém území zastoupeny prostřednictvím 3 kategorií a to řepařskou, bramborářskou a horskou oblastí. Řepařská oblast se nachází na východě daného území a postupně přechází v bramborářskou. Horská výrobní zemědělská oblast se nachází na severovýchodě území. Řepařská oblast je charakterizována teplým suchým až mírně vlhkým klimatickým regionem s nejproduktivnějšími půdami – černozemě a hnědozemě na spraších. Tato oblast se vyznačuje předpoklady pro pěstování cukrovky, kvalitní pšenice, sladovnického ječmene a všech druhů polní zeleniny. Mírně vlhký teplý až mírně vlhký chladný klimatický region je typický pro bramborářskou výrobní oblast. Převažují půdy s průměrnou produkční schopností vhodných pro pěstování konzumních i sadbových brambor, obilovin, řepky olejky, máku, lnu či hrachu. Horská výrobní oblast se nachází v chladných oblastech, kde se vyskytují kambizemě, pseudogleje a gleje. Mezi hlavní pěstované plodiny můžeme zařadit sadbové brambory, žito, oves, len a jetel.

Zemědělství bylo v minulosti dominantní funkcí venkova a i dnes je tento pojem spojován s rurálními oblastmi. Od čistě produkční funkce zemědělství se v současné době

přechází k jeho jiným aspektům, kterými jsou například krajinotvorné, agroenvironmentální a jiné mimo produkční funkce. Do agrárního prostoru lze zařadit také péči o lesy a vody a s nimi související činnosti (Trojan, 2007).

Transformace zemědělské politiky po roce 1989 měla dopad na snižování nezaměstnanosti v daném odvětví nebo na pokles rostlinné i živočišné výroby. V současné době ve studovaném území jasně dominuje společnost LUKROM, spol. s.r.o., která se zabývá všemi druhy zemědělské činnosti, včetně i té nezemědělské (těžba písku či výstavba datových sítí). Společnost LUKROM, spol. s. r. o. se sídlem v Lípě byla založena v roce 1991 jako společnost, která byla zaměřena výhradně na obchodování se zemědělskými komoditami. Během svého působení založila nebo kapitálově vstoupila do řady podniků zabývajících se rostlinou a živočišnou výrobou. Na ploše asi 15 tis. ha jsou pěstovány zejména tradiční obiloviny a olejniny, nemalou část tvoří také trvalé travní porosty. Skupina ovládá katastry obcí Tlumačov, Otrokovice, Napajedla, Halenkovice, Žlutava, Spytihněv a Tečovice. Živočišnou oblast představuje především chov skotu a prasat (LUKROM, spol. s. r. o., 2014). Podle databáze HBI v roce 2013 ve společnosti pracovalo 290 zaměstnanců (HBI, 2014). Dalším zemědělským subjektem je Zemědělské družstvo vlastníků Fryšták, které je právním nástupcem JZD Fryšták a do dnešní podoby bylo transformováno v roce 1992. Družstvo s 90 zaměstnanci (HBI, 2013) hospodaří na výměře více jak 1,3 tis. ha zemědělské půdy v obilnářské oblasti situované severovýchodně od Zlína. Rostlinná výroba se zaměřuje na produkci potravinářské pšenice, ozimé řepky a tvorbu krmivové základny. Avšak hlavní výrobní aktivitou je živočišná výroba specializovaná na produkci mléka. K výrobním aktivitám s dlouhou tradicí patří také kovovýroba, opravy autoagregátů, opravy obilných linek a další (ZDV Fryšták, 2014). Akciová společnost Plemenářské služby Otrokovice se zabývá výrobou a zpracováním rostlinných i živočišných produktů, především chovatelskou činností (HBI, 2014). Zemědělské družstvo vlastníků Strážná, družstvo Březůvky hospodaří na katastru obcí Březůvky, Doubravy a Provodov, které mají kopcovitý a velmi členitý terén. Pastervní formou masného skotu je zajišťována živočišná výroba družstva. Svažité terén představují většinou louky a pastviny, na orné půdě jsou pěstovány obiloviny (ZDV Strážná, družstvo, 2012). Na výměře asi 2 tis. ha v okolí Zlína působí společnost ZEMET, spol. s. r. o. v Tečovicích, jejíž činností je jak rostlinná, tak i zemědělská výroba. Společnost se soustřeďuje na pěstování potravinářské i krmné pšenice, ječmene a kukuřice. Živočišnou výrobu

představuje produkce jatečných prasat a plemenného materiálu pro vlastní chov (ZEMET spol. s r. o., 2014). Zemědělské obchodní družstvo DELTA Štípa, družstvo hospodaří od roku 1993 v severovýchodní části okresu Zlín. Rostlinnou a živočišnou výrobou je od roku 2000 pověřena dceřiná společnost s názvem AGRODELTA, s. r. o., která zaměstnávala v roce 2013 25 zaměstnanců (HBI, 2013). V rostlinné výrobě společnost obhospodařuje celkově cca 900 ha zemědělské půdy, ve studované oblasti jsou to pak katastrální území obcí Hvozdná, Ostrata, Lukov a Březová. Na orné půdě jsou pěstovány většinou obiloviny, trávy na semeno, léčivé rostliny, ale také technické a krmné plodiny. Rostlinná výroba je soustředěna na farmě ve Štípě. Živočišná výroba je zaměřena především na chov skotu, který je umístěn na farmě v Hvozdné. Dále se firma zabývá výrobou krmných směsí nebo prodejem mléka pomocí mléčných automatů (Zemědělské obchodní družstvo DELTA Štípa, 2014). Nesmíme opomenout tradici chovu koní a to v Zemském hřebčinci v Tlumačově a v Hřebčínu v Napajedlech.

5.3 Průmysl

Průmysl v celé studované oblasti je úzce spojován se jménem Tomáše Bati, který v roce 1894 založil obuvnický závod ve Zlíně. Právě ten byl největším zaměstnavatelem celého Zlínského regionu. Výstavba železnice v roce 1899 přispěla k lepšímu spojení se světem. Ve 30. letech 20. století stál ve Zlíně rozsáhlý komplex o 30 budovách nejen pro obuvnickou výrobu, ale také pro koželužny, strojírny, gumárny a jiné, z nichž některé se později přestěhovaly do Otrokovic (Chromková, 2012).

Z důvodu dostupnosti dat jsou uvedena data za celý Zlínský okres. Avšak v tomto území se nachází další dva správní obvody obcí s rozšířenou působností (Luhačovice a Valašské Klobouky), takže data nejsou přesné. Jak ukazuje uvedená tabulka č. 8 zahrnující údaje z roku 1989, nejvíce osob v okrese Zlín bylo zaměstnáno v kožedělném, strojírenském a chemickém průmyslu (do něhož spadá i gumárenství). V kožedělném průmyslu pracovalo 40,4 % všech zaměstnaných v průmyslu a index specializace vykazuje nejvyšší hodnotu 14,08. Podíl zaměstnaných ve strojírenství byl cca 25 %, avšak index specializace je těsně pod hranicí 1. V odvětví chemického průmyslu s druhým nejvyšším indexem specializace (3,62) bylo evidováno 18,3 % zaměstnaných v průmyslu. Pokud bychom srovnávali rok 1987 a 2011 zjistíme, že byl zaznamenán pokles zaměstnaných v průmyslu jak v okrese Zlín, tak i České republice.

Nejvíce pracovníků (26,7 % ze všech zaměstnaných v průmyslu v okrese Zlín) vykazuje chemický a gumárenský průmysl, který si stále drží hodnotou indexu specializace 3,6. Právě podle indexu specializace neustále dominuje kožedělný průmysl s hodnotou 13,75 i přes velký pokles počtu zaměstnaných. Ten byl zapříčiněn krachem několika obuvnických firem jako např. firma CEBO¹ nebo NOVESTA². Naopak v hutnictví, kovožpracujícím, ale také elektrotechnickém průmyslu a odvětví polygrafie byl zaznamenán nárůst pracujících. Ve srovnání s Českou republikou je podíl pracujících v chemickém průmyslu větší o takřka 6,5 procentního bodu. Naopak ve strojírenství je tento podíl menší o 1,5 procentního bodu.

---

¹ Obuvnická společnost CEBO Zlín vyrábějící kožené sportovní boty Prestige vznikla v únoru 2001 z dceřiné společnosti Svitů Konty Obuv Zlín. Jedna z dominantních obuvnických firem na Zlínsku, která zaměstnávala 2 200 osob, se v roce 2002 dostala do konkurzu, důvodem byla ztráta klíčových zahraničních zakázek (Konkursní noviny, 2002). V roce 2003 koupila výrobní technologii na výrobu „prestižek“ společnost MOLEDA a v roce 2011 doslo k přestěhování z bývalého areálu Svitů na nové místo v obci Štípa. Dnes firma zaměstnává necelou stovku pracovníků (Moleda a. s., 2012).

² Konkurz na majetek Novesty byl vyhlášen v roce 2007. Podnik vyrábějící celopryžovou obuv ukončil svou činnost kvůli finančním potížím. V roce 2010 koupil budovu, zařízení a značku slovenský Vulkan Partizánske se záměrem obnovit výrobu stejného sortimentu, který vyráběla Novesta (Konkursní noviny, 2010).

Tabulka č. 9: Odvětvová struktura zaměstnanosti v průmyslu v okrese Zlín a České republice v letech 1989 a 2011

Zdroj: Centrum pro regionální rozvoj MU. Vlastní zpracování.

průmyslová odvětví	1989				2011			
	počet zaměst.	podíl odvětví na celkové zaměstnanosti		index specializace	počet zaměst.	podíl odvětví na celkové zaměstnanosti		index specializace
		okres Zlín	okres Zlín			ČR	okres Zlín	
Průmysl celkem	49 010	44,90	40,38	1,11	31 774	33,46	28,50	1,17
Pr. paliv a energetiky	604	0,55	5,01	0,11	71	0,07	0,83	0,09
Hutnictví a kovozpracující pr.	43	0,40	4,93	0,08	5 391	5,68	4,65	1,22
Chemický a gumárenský pr.	8 964	8,21	2,27	3,62	8 475	8,92	2,46	3,63
Strojírenství	12 210	11,19	11,49	0,97	5 530	5,82	7,27	0,80
Elektrotechnický a elektronický pr.	2 248	2,06	2,69	0,77	1 664	1,75	3,03	0,58
Pr. staveb. hmot, sklo, keramika	214	0,20	2,44	0,08	464	0,49	1,07	0,46
Dřevozpracující pr.	1 309	1,20	1,47	0,82	651	0,69	0,80	0,86
Textilní pr.	56	0,05	4,02	0,01	702	0,74	1,17	0,63
Kožedělný pr.	19 821	18,16	1,29	14,80	1 697	1,79	0,13	13,75
Polygrafie	331	0,30	0,88	0,34	1 426	1,50	0,82	1,83
Potravinářský pr.	1 504	1,38	2,77	0,50	2 210	2,33	2,60	0,90
Ostatní	1 311	1,20	1,12	1,07	1 738	1,83	1,64	1,12

Po zestátnění Baťova závodu vznikl roku 1949 národní podnik Svit Gottwaldov. Z národního podniku Svit byly vyčleněny velké provozy, ze kterých se staly samostatné podniky, tedy v roce 1950 Závody přesného strojírenství a v roce 1952 Stavosvit (nyní Průmyslové stavby). Privatizace a postupné rozdělení Svitu mělo velké následky na zaměstnanosti v odvětví tohoto regionu. Svit byl rozdělen do několika podniků, které většinou upadly do konkurzu (Trojan, 2009). V Otrokovicích byly vybudovány koželuzny a 1945 největší firmou na Otrokovicku byl gumárenský podnik Barum Rudý Říjen. Další velkou průmyslovou firmou založenou po smrti Tomáše Bati jeho bratrem Janem Antonínem Baťou v roce 1935 je Fatra Napajedla zaměřující se na výrobu plastů a syntetických vláken. Největším strojírenským podnikem byly Závody přesného strojírenství, které se zabývaly konstrukcí a výrobou obuvnických

a obráběcích strojů a také výrobou nářadí. Na výrobou zemědělských a sportovních letounů a komponentů pro letecký průmysl se zaměřoval Moravan Otrokovice (Gottwaldovsko socialistickou cestou, 2006).

Tabulka č. 10: Největší zaměstnavatelé studovaného území v roce 1987 a 2013

1987	Hl. sídlo	Počet pracovníků	2013	Hl. sídlo	Počet pracovníků
SVIT Gottwaldov	Zlín	17 631	CONTINENTAL BARUM	Otrokovice	4 400
ZPS Gottwaldov	Zlín	5 288	MITAS ³	Praha	1 617
BARUM Rudý Říjen	Otrokovice	3 955	FATRA	Napajedla	1 019 ⁴
FATRA Napajedla	Napajedla	2 609	Tajmac ZPS	Zlín	653
MORAVAN Otrokovice	Otrokovice	1 797	ZPS – Slévárna	Zlín	358
ČKD Praha (závod Slávia Napajedla)	Praha	1 142	Kovárna VIVA	Zlín	312

Zdroj: Centrum pro regionální rozvoj MU. Databáze HBI. Vlastní zpracování.

Jak již bylo řečeno, v současné době si výraznou pozici zachoval chemický a gumárenský průmysl. Právě společnosti zaměřující se na toto průmyslové odvětví představují největší zaměstnavatele studované oblasti.

Barum Continental, s. r. o. se sídlem v Otrokovicích je bez pochyb největším zaměstnavatelem území a zabývá se výrobou pneumatik. Historie této společnosti sahá do 30. let 20. století, kdy se o rozkvet oblasti zasloužil Tomáš Baťa. Samotná značka Barum vznikla po zestátnění v roce 1947 a název byl vytvořen z počátečních písmen podniků Baťa – Rubena – Matador. V roce 1971 byla firma přestěhována ze Zlína do nové moderní továrny v Otrokovicích a pneumatiky byly vyváženy do celého světa. V 90. letech byla firma privatizována německou společností Continental, takže v roce 1993 vznikla společnost Barum Continental, s. r. o. (následně přejmenována na Continental Barum, s. r. o.). Podle databáze HBI zaměstnává tento podnik 4 400 zaměstnanců a jeho obrat činí 2,6 mld. Kč (2013). Se společností úzce spolupracuje několik dalších firem, které pro Continental Barum zajišťuje komplexní terciérní služby, služby autoservisu a

³ Závod Otrokovice a Zlín

⁴ Asi 270 zaměstnanců zaměstnává závod v Chropyni

pneuservisů. Tyto firmy zároveň patří mezi významné zaměstnavatele regionu (podle HBI), ContiTrade Services (606 zaměstnanců), Continental HT Tyres (472 zaměstnanců) nebo BC Logistics s. r. o., (349 zaměstnanců).

Další firmou vyrábějící pneumatiky, konkrétně zemědělské, industriální a motocyklové, je společnost Mitas a.s. Společnost z koncernu ČGS Holding (Česká gumárenská společnost) vlastní v České republice 3 závody – v Praze, Zlíně a v Otrokovicích, a několik dalších ve světě. Zlínský závod zaměstnává necelý tisíc zaměstnanců. V roce 2013 byla v průmyslovém areálu Toma⁵ v Otrokovicích otevřena nová výrobní hala, kde působí asi 650 pracovníků (České televize: *Mitas zahájil oficiální výrobu v nové hale v Otrokovicích*, 2013).

Fatra a. s. Napajedla patří mezi významné zpracovatele plastů je 3. nejvýznamnějším zaměstnavatelem asi s tisícem pracovníků. Jak již bylo zmíněno, Fatra byla založena roku 1935 koncernem Baťa a prošla dlouhým transformačním obdobím. Roku 1996 se stala součástí koncernu Chemapol Group, avšak ten se brzy díky dluhům dostal do konkurzu (iDnes.cz: *Chemapol Group jde do konkursu*, 1999). Nástupcem se v roce 1998 stala chemická společnost Aliachem, a. s., ze které se Fatra vyčleňuje jako akciová společnost v roce 2006. Od roku 2000 je současně i členem koncernu AGROFERT, který sdružuje subjekty s vazbou na zemědělství, potravinářství a chemii. Vyráběné produkty nacházejí uplatnění v dalších mnoha odvětvích, např. stavebnictví (izolační fólie, podlahové krytiny), zdravotnictví (speciální PVC fólie, hadičky), potravinářství (fólie, kelímky, vaničky, víčka, PVC obaly) a další (Fatra: *Profil společnosti*, 2014). Známým tradičním výrobkem Fatry byly nafukovací plastové hračky, které nebyly schopné konkurovat levným výrobkům z Číny, a proto byla jejich výroba v roce 2000 ukončena. V roce 2010 byla výroba opět obnovena a v současnosti jsou retro hračky specifické svým vzhledem žádané i ve světě. HBI uvádí, že obrat společnosti činil v roce 2013 117 mil. Kč a více jak polovina produkce směřuje na zahraniční trhy.

Odvětví strojírenství má na Zlínsku tradici od roku 1903, kdy byla ve firmě Baťa založena první strojnická dílna na výrobu náhradních dílů, roku 1905 pak vyrobila první obuvnický stroj. Po znárodnění vznik roku 1950 samostatný podnik Závody přesného strojírenství, tedy ZPS. Na začátku 90. let v období privatizace byla podepsána smlouva

---

⁵ Firma byla nucena najít nové zázemí, protože v tovární hale na jihu Otrokovic vypršel pronájem. Bylo zvažováno o přestěhování firmy do průmyslové zóny v Holešově, ale místní obyvatelé projevíli odpor s obavami o znečištění především podzemních vod.

o spolupráci s italskou společností TAJMAC-MTM S. p. A. Tato firma se stala majitelem ZPS, a. s. v červnu 2000 a mění tak její název na TAJMAC – ZPS, a. s. (TAJMAC – ZPS: Historie společnosti v datech, 2012). V současnosti se firma zabývá výrobou několika druhů obráběcích center, CNC strojů a soustružnických automatů. Dalším členem Tajmac Group je ZPS – Slévárna, a. s. vyrábějící velmi složité odlitky z litiny pro obráběcí, papírenské, textilní a jiné stroje. Je jednou z nejmodernějších sléváren v Evropě a zaměstnává 358 osob (HBI, 2013). V rámci strojírenského průmyslu bychom mohli ještě zmínit Kovárnu VIVA zaměstnávající necelých 320 pracovníků se specializací na výrobu zápusťkových výkovků z oceli (VIVA Kovárna, 2014). Dalšími zaměstnavateli regionu jsou Tescoma ve Zlíně, výrobce kuchyňských potřeb (296 zaměstnanců), dále firma Promens a. s. věnující se vývoji a výrobě velkoplošných plastových dílů (280 zaměstnanců), tiskárna Graspo (260 zaměstnanců) či stavební firma PSG v Otrokovicích (246 zaměstnanců).

V rámci jednotlivých venkovských obcí studovaného území je možné zmínit několik největších firem dle počtu zaměstnanců. PODHORAN Lukov a. s. je výrobní společností s asi 200 zaměstnanci, která provádí svou výrobu nejen v Lukově, ale také v okolních obcích Kašava, Držková a Vlčková od roku 2001. Hlavní zaměření společnosti je na kovovýrobu, tedy výrobu kontejnerů, a dřevovýrobu (Podhoran Lukov a. s., 2007). V Sazovicích nalezneme společnost MRB Sazovice, spol. s. r. o., která se od svého vzniku v roce 1990 zabývá zámečnickou a klempířskou výrobou, později svou působnost rozšířila o výrobu bezpečnostních dveří a o nabídku služeb v oblasti zpracování plechů (MRB Sazovice, spol. s. r. o., 2011). V dnešní době zaměstnává 137 pracovníků (HBI, 2013). V obci Březůvky zaměstnává firma Kurt O. John, spol. s. r. o. 128 osob ve výrobě a prodeji plastových polotovarů na obuv (HBI, 2013).

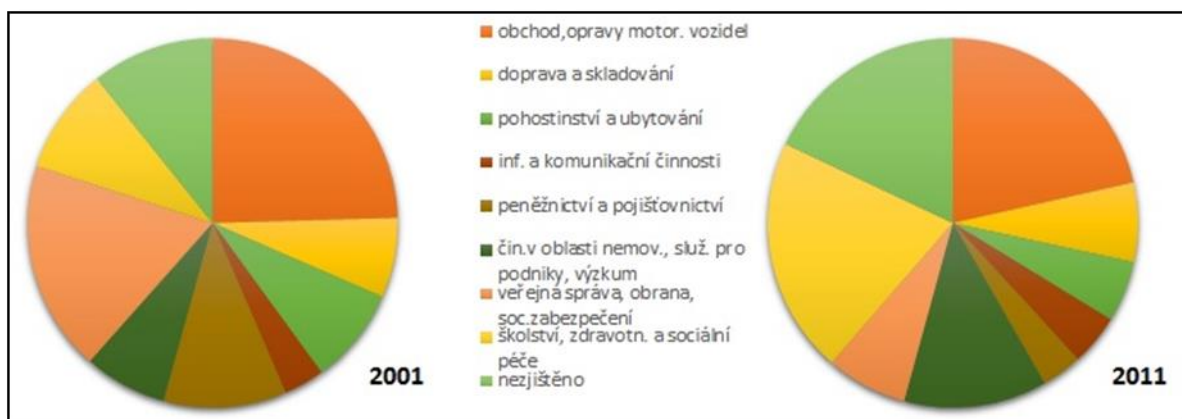
5.4 Služby a cestovní ruch

Ve studovaném území SO ORP Otrokovice i SO ORP Zlín došlo v období mezi lety 1991 a 2001 k nárůstu podílu zaměstnaných v sektoru služeb o cca 13 procentních bodů. V dalším období v SO ORP Otrokovice nebyl nárůst už tak výrazný (necelých 6 procentních bodů) a v SO ORP Zlín došlo dokonce k poklesu o 4,5 procentního bodu.

Velikostní zastoupení jednotlivých kategorií této sféry znázorňuje obrázek č. 10. Největší podíl v letech 2001 a 2011 představuje kategorie obchod a opravy

motorových vozidel. Nárůst 11,4 % byl zaznamenán u kategorie školství, zdravotní a sociální péče, tím se kategorie dostává na jednu z předních příček. K největšímu poklesu 11,3 % došlo v oboru veřejná správa, obrana a sociální zabezpečení.

Obrázek č. 10: Podíl obyvatelstva v jednotlivých kategoriích terciérního sektoru v na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2001 a 2011

Zdroj: SLDB 2001, SLDB 2011. Český statistický úřad. Vlastní zpracování.

Školství je ve venkovských obcích sledovaného území zastoupeno předškolním a základním stupněm vzdělávání. Předškolní zařízení se nachází ve 25 obcích z 36 sledovaných. Základní škola je k dispozici v 19 obcích a pouze v 5 případech (Halenkovice, Tlumačov, Kašava, Mysločovice a Velký Ořechov) se jedná o základní školu s 2. stupněm vzdělávání. V 11 obcích se nenalézá žádné školské zařízení. Všechny tyto obce, až na obec Dobrkovice, mají méně než 500 obyvatel. Pro studium vyššího stupně vzdělávání jsou žáci nuceni dojíždět do měst v jejich okolí. V Otrokovicích se nachází Gymnázium a Střední průmyslová škola, která v září 2013 vznikla sloučením Střední odborné školy Otrokovice a Střední průmyslové školy Otrokovice. V samotném Zlíně nalezneme 10 středních škol (z toho 5 veřejných a 5 soukromých škol) s 2 gymnázia (Střední školy, 2015). Dále na vymezením území působí 5 uměleckých škol ve Zlíně, 1 v Otrokovicích a 1 v Napajedlech. Vysokoškolské vzdělávání je zastoupeno Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně.

Všechny venkovské obce s výjimkou obcí Březnice, Doubravy a Držková mají svou knihovnu a cca 70 % obcí disponuje kulturním zařizením. Pouze v Kaňovicích, Sazovicích, Šarovech a Vlčkové nenalezneme hřišřte a naopak tělocvičnou najdeme pouze v 16 obcích. Lékařská péče je soustředěna do samotného centra SO ORP Zlín, kde se

nachází Krajská nemocnice Tomáše Bati, která zaměstnává asi 2 200 pracovníků (KNTB, 2012). Další zlínskou nemocnicí je nemocnice Atlas, která je zaměřena na plánovanou chirurgickou a gynekologicko-chirurgickou péči. Střediskem zdravotní péče v Otrokovicích je Poliklinika Otrokovice s takřka 50 odbornými lékaři. Také v Napajedlech se nachází zdravotní středisko, kde ordinují dětské pediatri, praktičtí lékaři pro dospělé a několik zubařů. Na zbytku sledovaného území je péče poskytována formou detašovaných pracovišť a samostatných ordinací praktických lékařů.

Mezi kulturně historické památky nacházející se na území venkovských obcí studovaného regionu patří především kostely a menší sakrální stavby. Mezi ty nejznámější můžeme zařadit gotický kostel sv. Jakuba Většího v Tečovicích a poutní kostel Narození Panny Marie a klášter ve Štípě. Ve Štípě dále najdeme větrný mlýn holandského typu, tzv. Kovářův mlýn, z 19. století s dochovaným původním technickým zařízením. V obci Lukov se nachází zřícenina gotického strážního hradu Lukov z první poloviny 13. století a v jeho okolí vede naučná stezka, která přibližuje historii hradu a ukazuje přírodní zajímavosti okolí. U obce Provodov, v místech kde se nalézá skalisko Čertův kámen, se nachází pozůstatky hradu Rýsov ze 13. století. Jednou z mála dochovaných středověkých památek regionu je i hrad ležící v části Zlína Malenovice. Dalším oblíbeným a současně i poutním místem Malenovic je studánka s pramenem léčivé vody, tzv. Svatá voda. Nad studánkou se nachází skalní jeskyně se sochou Panny Marie Lurdské. Zajímavým turistickým cílem je Muzeum dřevěného porcelánu v obci Držková, kde hlavním posláním je uchování dokladů o dřívějším hlavním zdroji obživy obyvatel obce (oficiální stránky obce Držková, 2015). Nejznámější kulturní památky regionu však nalezneme v samotném centru měst Zlínského kraje. Samotné město Zlín je neodmyslitelně spojeno se jménem průmyslníka T. Bati a díky nevšedně vyvážené kolekci funkcionalistických staveb přitahuje především obdivovatele moderní architektury, nejzajímavější stavbou pro návštěvníky je Zlínský mrakodrap zvaný Jednadvacítka. V prostorách budovy Baťova institutu se nachází muzea (Obuvnické muzeum a Muzeum jihovýchodní Moravy), která představují několik stálých a velmi poutavých expozic. Pro děti je nejoblíbenějším místem ZOO Lešná. Milovníci koní nezapomenou navštívit Hřebčín v Napajedlech, nacházející se poblíž zámku se zámeckým parkem.

Převážná část okresu Zlín tvoří součást Valašska, území jižně od Zlína je okrajovou částí Slovácka, okolí Otrokovic patří k Hané a průlomové údolí Moravy u Napajedel pak tvoří rozhraní Hané a Slovácka.

Přírodní potenciál je soustředěn především v okolí řeky Moravy a Bařova kanálu, kde si mohou turisté odnést zážitek z plavby nejen na malých motorových lodí, hausbótech, ale také velkých výletních lodí. Podél této vodní cesty jsou vystavěny cyklostezky, které hojně využívají cyklisté i bruslaři. Nesmíme opomenout ani přírodní památky studovaného území, které jsou vyhlášeny radou Zlínského kraje a jsou uvedeny v tabulce č. 11.

Tabulka č. 11: Přírodní památky studovaného území v roce 2014

Přírodní památka	Lokalita	Důvod ochrany
Uhliska	Doubravy	výskyt ohrožených druhů rostlin a živočichů
Holíková rezervace	Držková	smíšený les s převahou buku
Skály	Držková	skalní útvary
Solisko	Držková	původní karpatská jedlobučina
Budačina	Halenkovice	skály pleistoceního stáří
Bezedník	Lukov	refugium obojživelníků
Krátky	Lukov	skalní útvary
Vela	Lukov	čistá budačina
Chladná dolina	Lukov	lesní pěnovcová prameniště
Pod obecním kopcem	Lukoveček	lesní pěnovcová prameniště
Pernikářská	Lukoveček	lesní pěnovcová prameniště
Na letišti	Otrokovice	slepé rameno Moravy s vodní flórou i faunou
Čertův kámen	Provodov	zvětrávání pískovcových skal
Tlumačovská tůňka	Tlumačov	rybníček se vzácnými řasami
Ondřejovsko	Vlčková	skalnaté svahy s porostem buku a klenu
Bzová	Vlčková	zachování původní druhové skladby dřevin
Na želechovických pasekách	Želechovice n. Dřevnicí	naleziště jaterníku podléšky
Pod Drdolem	Želechovice n. Dřevnicí	naleziště vstavače bledého
Želechovické paseky	Želechovice n. Dřevnicí	pramen minerální vody
PR Bukové hory	Želechovice n. Dřevnicí	zachování fragmentu původních lesních porostů karpatské bučiny

Zdroj: Chráněná území Zlínského kraje. Vlastní zpracování.

Hromadná ubytovací zařízení se nachází pouze v 11 obcích vymezeného území, což je pouze ¼ všech studovaných obcí. Celkově je to 56 ubytovacích zařízení ať už máme na mysli hotely, penziony, turistické ubytovny, chaty či kempy. Nejvyšší počet ubytovacích zařízení nalezneme samozřejmě ve městech, tedy ve Zlíně (32), Otrokovcích (11), v Napajedlech (3) a ve Fryštáku (1). Venkovské obce Držková, Hřivínův Újezd, Kašava, Lukov, Lukoveček, Mysločovice a Spytihněv disponují pouze jedním ubytovacím zařízením, obec Březůvky dvěma (Český statistický úřad, 2015).

5.5 Doprava

5.5.1 Silniční doprava

Právě silniční doprava je tou nejdůležitější složkou dopravy. Celková délka silnic zájmového území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín činí více jak 250 km, z toho více jak polovinu tvoří silnice III. třídy (Ředitelství silnic Zlínského kraje, 2012). Páteřním silničním tahem je silnice I. třídy I/49, která vede z Otrokovic přes Zlín, dále do Vizovic a pokračuje na Slovensko. Současně je to jediná komunikace I. třídy, která vede krajským městem Zlín. Ostatní silnice I. třídy procházejí územím SO ORP Otrokovice, jak lze vidět v tabulce č. 11. Jedním z hlavních důvodů pro vznik rychlostní silnice R55 je dopravní zatížení v určitých úsecích komunikace I/55. Současná doprava je vedena středem měst a obcí a má tak negativní vliv na zdraví a život obyvatel. Podle projektu by měl být ve studovaném území dostavěn severovýchodní obchvat Otrokovice o délce 3,03 km, jihovýchodní obchvat Otrokovice dlouhý 3,14 a úsek Napajedla – Babice 7,92 km. V úseku Napajedla – Babice došlo ke složitému řešení vedení komunikace z důvodu křížení s železniční tratí a problému svázného území a náročných geologických podmínek na území obce Spytihněv. V současné době je termín realizace závislý na zajištění finančních prostředků (Infrastruktura Morava, 2012).

K nejzatíženějším komunikacím řadíme úsek silnice I/49 Malenovice – Zlín s intenzitou 32,1 tis.⁶ vozidel a úsek Zlín – Lípa se zatížením 15,6 tis. vozidel. Přítěž 16,8 tis. vozidel je také pro silnici I/55 a úsek Otrokovice – Staré Město (Aktualizace generelu dopravy Zlínského kraje, 2010).

---

⁶ Počet vozidel je uveden za 24 hod.

Tabulka č. 12: Silnice I. třídy ve studovaném území v roce 2012

Číslo	Trasa	délka (km)
49	Kvítkovice - Malenovice - Zlín - Lípa - Vizovice – Bratřejov	32,07
55	Tlumačov - Otrokovice - Napajedla – Spytihněv	17,48
55 I.	Otrokovice	3,41
R55	Tlumačov – Otrokovice	8,90

Zdroj: Ředitelství silnic Zlínského kraje. Vlastní zpracování.

5.5.2 Železniční doprava

V celém sledovaném území se využívají dvě důležité železniční tratě. Trať č. 330 (Břeclav – Přerov) je celostátní dráha, která je součástí II. tranzitního koridoru a je nejvýznamnější železniční tratí Zlínského kraje. Ve sledovaném území má 1 zastávku – Spytihněv a 3 stanice – Napajedla, Otrokovice a Tlumačov. Délka této železnice, která je vybudována od roku 1841, činí 15 km. Jednokolejná trať č. 331 spojuje Otrokovice s SO ORP Zlín a v rámci vymezeného území měří 19 km. V úseku Otrokovice – Zlín střed je dráhou celostátní, v úseku Zlín střed – Vizovice pak regionální. Na trati se nachází celkem 14 zastávek na území Otrokovic, Zlína, Želechovic nad Dřevnicí a Lípy (ZelPage, 2014). Tato trať představuje pro region velmi důležitou dopravní spojnici. Celou trať čeká modernizace a elektrifikace. Trať je již za hranic své životnosti, obtěžuje své okolí hlukem a vibracemi a ani stanice a zastávky neodpovídají dnešním standardům. Součástí stavebních úprav budou taková opatření, která zmírní již zmíněný dopad hlukové a vibrační zátěže a přispěje ke zvýšení kultury cestování (Informační server pro Zlínský kraj, 2012). S realizací projektu by se mělo začít v roce 2019, kdy dojde k přesunutí stanice Zlín střed a na úseku Otrokovice – Zlín bude vybudována druhá kolej. Nedílnou součástí bude i modernizace nádraží v Otrokovicích. Pro cestující vzniknou nové spoje a osobní vlaky budou přímo pokračovat do Přerova, Kroměříže nebo Uherského Hradiště (Zlínskou železnici čeká rozsáhlá proměna, 2015).

5.5.3 Cyklistická doprava

Ve vybraném zájmovém území prochází několik cyklistických tras. Jedinou cyklistickou trasou III. řádu je trasa č. 471 o délce 29 km, která vede z Otrokovic, přes

Zlín do Vizovic. Ostatní trasy uváděné v tabulce č. 12 jsou trasy IV. řádu s celkovou délkou 83 km, které vedou většinou po komunikacích II. a III. třídy.

Tabulka č. 13: Cyklistické trasy studovaného území k 1. 1. 2015

Číslo	Název	délka (km)
471	Otrokovice - Zlín – Vizovice	29
5016	Spytihněvský dvůr – Tabarky	9
5034	Fryšták - Držková - Lukov – Kelč	35
5060	Napajedla - Oldřichovice - Salaš – Zlín	21
5068	Želechovice nad Dřevnicí – Pindula	8
6124	Držková-kemp – Baťková	10

Zdroj: Cykloserver, 2015. Vlastní zpracování.

Významným prvkem technické infrastruktury s dopadem na snižování ekologické zátěže krajiny a zvyšování turistické atraktivity je vybudovaná cyklostezka „Kolem Baťova kanálu – Otrokovice, Napajedla, Spytihněv, která navazuje na cyklostezku v SO ORP Zlín a Kroměříž“ (Rozbor udržitelného rozvoje území, 2010). V srpnu 2014 byl dostavěn velmi krátký úsek v Napajedlech a na podzim téhož roku byla oficiálně otevřena cyklostezka z Otrokovic do Zlína (iDnes: *Cyklostezka spojila Otrokovice a Zlín, vznikl celý nový okruh*, 2014). Díky propojování jednotlivých úseků do delších tras začíná vznikat Moravská stezka, která začíná již v Jeseníkách a vede napříč Zlínským krajem a končí na jižní Moravě.

5.5.4 Vodní doprava

O vodní dopravě můžeme hovořit díky Baťově kanálu, který je významnou dopravní cestou. Bez oprávnění lze řídit malá plavidla do výkonu 20 kW s maximální rychlostí 20 km/h. Osoba starší 18 let tak může řídit plavidlo bez zvláštního povolení či průkazu, v půjčovně ho obsluha pouze proškolí k manipulaci s lodí. Délka Baťova kanálu (od Otrokovic do Skalice) je v současnosti cca 53 km. Některé úseky vedou řekou Moravou, jiné uměle vyhloubenými kanály (Baťův kanál, 2012). Celkově je vodní cesta splavná od Kroměříže po Hodonín, až na pár překážek. Na území SO ORP Otrokovice chybí plavební komora na Bělovském jezu, tzn. úsek od tohoto jezu po Kroměříž je samostatný a není napojen na zbytek vodní cesty. Úpravy Bělovského jezu a stavba nové

plavební komory financována Ředitelstvím vodních cest ČR by měla být hotova v roce 2018 (iDnes: *Kroměříží chybí propojení s Baťovým kanálem, loď přes jez dostal jeřáb*, 2014). Rozdíl výšek vodní hladiny v současnosti vyrovnává 13 zdymadel neboli plavebních komor. Ve studovaném území se nachází pouze jedna plavební komora ve Spytihněvi, která je plně automatizována. Přístaviště nalezneme ve Spytihněvi Na Rejdě, v Napajedlech Na Pahrbku a v samotném centru města a v Otrokovicích v městské části Baťov (Výletní loď Morava, 2013).

Baťův kanál je v současnosti využíván pouze jako turistická vodní cesta. Nákladní plavba zde nefunguje. Lidé plavbou po kanále tráví svou dovolenou, víkendy, či se jen ve svém volném čas chtějí svést na lodi a poznat zdejší přírodu. Loď si mohou vypůjčit v některé z půjčoven lodí, které zde fungují.

5.5.5 Dopravní poloha obcí a obslužnost

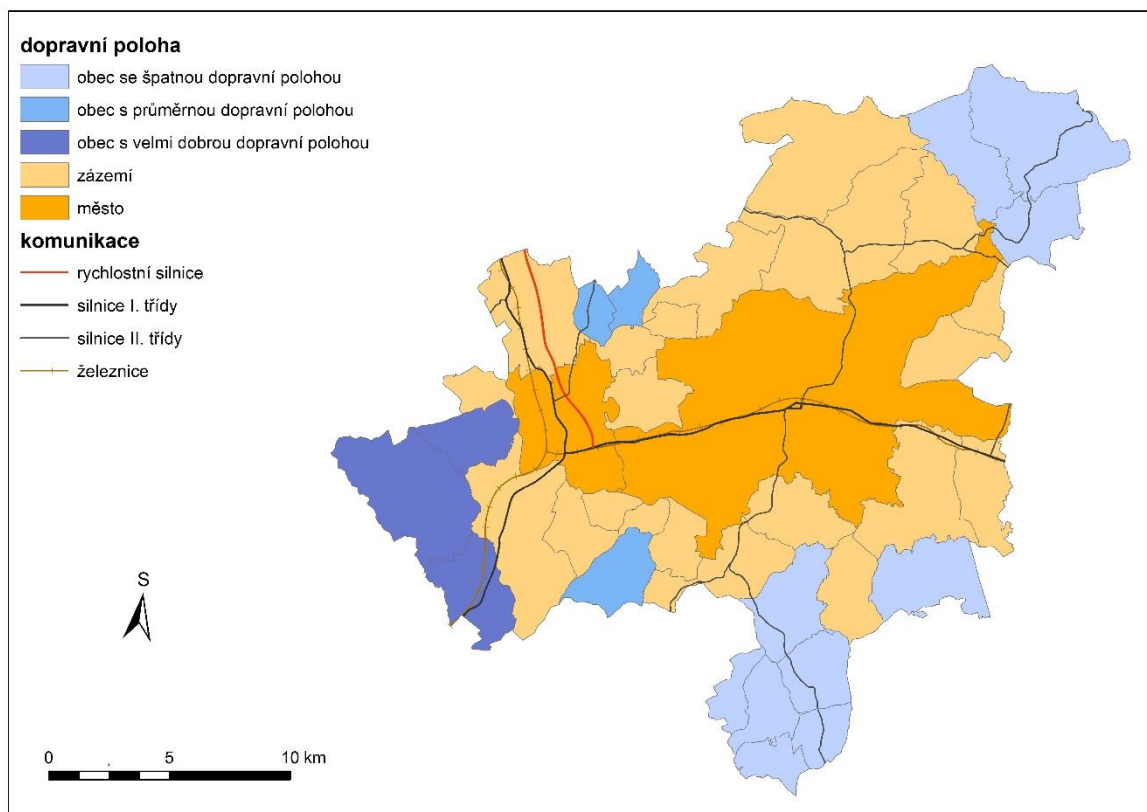
Dopravní poloha jednotlivých obcí SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín byla hodnocena prostřednictvím metody bodování, která na základě předem definovaných prvků přidělila dané obci jistý počet bodů (Binek a kol., 2007). Metodika je podrobněji popsána v kapitole 2. Na celém území byly vymezeny dvě spádová centra, a to centra studovaných správních obvodů Otrokovice a Zlín. Spádová centra spolu se svými zázemími nebyla zmiňovanou metodikou hodnocena z důvodu výborné dopravní dostupnosti. Zázemí bylo vymezeno na základě vzdálenosti obce od spádového centra, přesněji 12 km od Zlína a 8 km od Otrokovic. Nejvyšší hodnotu dopravní dostupnosti vykazuje obec Spytihněv (12 bodů), což je způsobeno především přítomností železniční tratě č. 330 Břeclav – Přerov. Naopak nejhorší dopravní dostupnost mají obce nacházející se v SO ORP Zlín, které nezískaly ani jeden bod, a to Dobrkovice, Držková, Hřivínův Újezd, Kaňovice, Kelníky, Provodov, Velký Ořechov a Vlčková. Obecně můžeme říci, že cca 62 % sledovaných obcí se vyznačuje špatnou dopravní polohou a leží v severní a jižní části vymezeného území.

Tabulka č. 14: Dopravní poloha obcí mimo zázemí měst Otrokovice a Zlín v roce 2015

	počet bodů	počet obcí	%
obec s velmi dobrou dopravní polohou	6 a více	3	18,8

obec s průměrnou dopravní polohou	3 – 5	3	18,8
obec se špatnou dopravní polohou	méně než 3	10	62,5

Zdroj: Mapy Google. Vlastní zpracování

Obrázek č. 11: Dopravní poloha obcí SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015

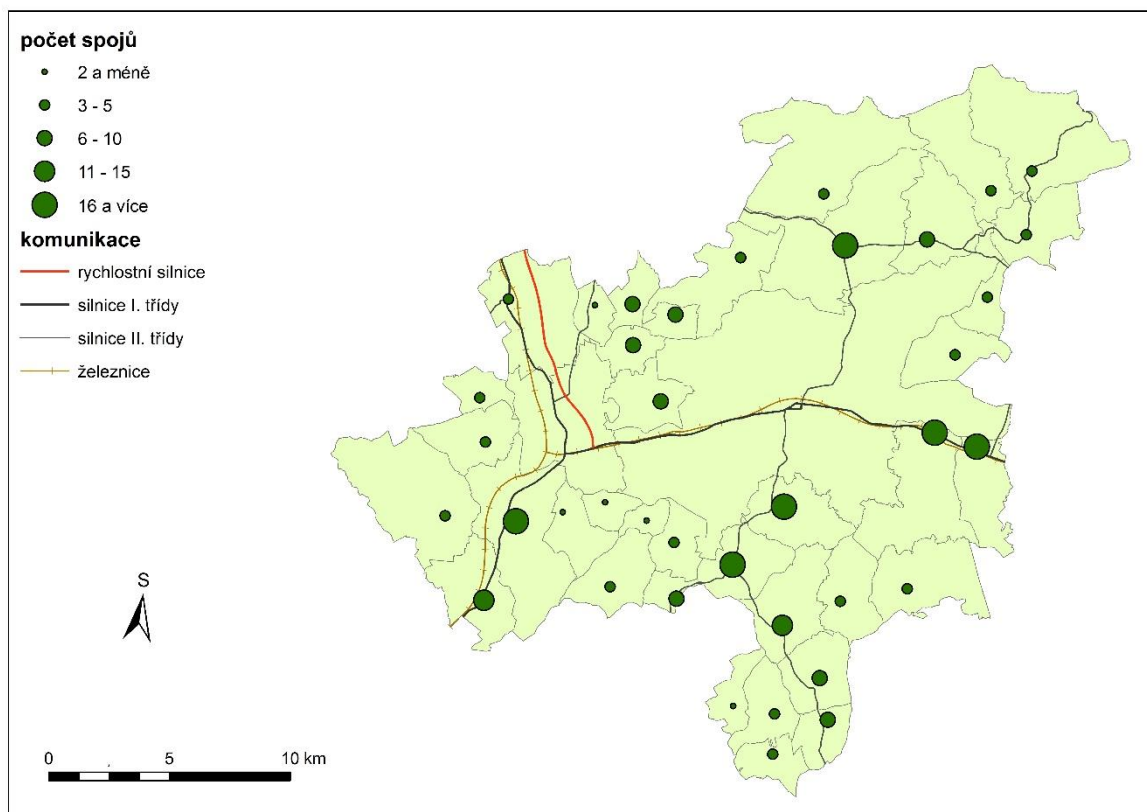
Zdroj: Mapy Google. Vlastní zpracování

Hromadná přeprava osob je v jednotlivých obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín zajišťována především pomocí autobusové dopravy. Většinu regionální a dálkové autobusové dopravy provozuje dopravce ČSAD Vsetín a. s., dále pak Karel Housa – HOUSACAR, ČSAD Uherské Hradiště a. s. a KRODOS BUS a. s. Městskou hromadnou dopravu a především meziměstské spojení Otrokovice – Zlín zajišťuje dopravce Dopravní společnost Zlín – Otrokovice s. r. o. (DSZO), která má v provozu autobusovou i trolejbusovou dopravu, především v centrální části města Zlína a zajíždí i do Otrokovic a Želechovic nad Dřevnicí. V současné době DSZO nabízí celkem 27 spojů hromadné dopravy, z toho 14 autobusových a 13 trolejbusových. Na Zlínsku funguje nejstarší integrovaný systém na území České republiky – Zlínská integrovaná doprava (ZID). Základem integrace je uznávání jízdenek DSZO ve vlacích Českých drah.

Do systému jsou zapojeny také spoje příměstských linek zajišťované dopravcem ČSAD Vsetín a. s., většinou se jedná a první či poslední spojení okrajových místních částí nebo o posilující spoje zajišťující dopravení dětí do škol (Plán dopravní obslužnosti území – Zlínský kraj na léta 2012 – 2016).

Dopravní obslužnost obcí byla analyzována pomocí počtu spojů z jednotlivých obcí do Otrokovic či Zlína, přičemž byly brány v potaz pouze přímá spojení. Jedná se o spoje v intervalu 5:00 – 9:00 hod. v pracovní den (ve středu). V SO ORP Otrokovice je na tom nejlépe obec Spytihněv (pokud nebereme v potaz město Napajedla), která je obslužena 11 autobusovými a 4 vlakovými spoji, což je dáno výhodnou polohou obce na silničním tahu I/55 a železniční trati č. 330. Další obcí se slušnou obslužností je Tlumačov s 5 autobusovými a 4 vlakovými spoji. Zbylé obce mají méně než 5 ranních autobusových spojů a žádný vlakový. Nejlepší obslužností v SO ORP Zlín disponují obce ležící na komunikaci I. a II. třídy, konkrétně I/49 (Lípa a Želechovice nad Dřevnicí) a II/497 (Bohuslavice u Zlína a Březnice). Naopak nejhůře jsou obsluhované obce, které leží především v jižní a severní okrajové části regionu. Nejhorší dostupnost vymezeného území má obec Kelníky, která nemá ani jeden přímý spoj do centra Zlína. Celkem 13 obcí nemá v určených ranních hodinách více než 4 spoje hromadné dopravy. Obslužnost obcí Lípa a Želechovice nad Dřevnicí je zajišťována nejen autobusovou dopravou, ale také 5 ranními vlakovými spoji.

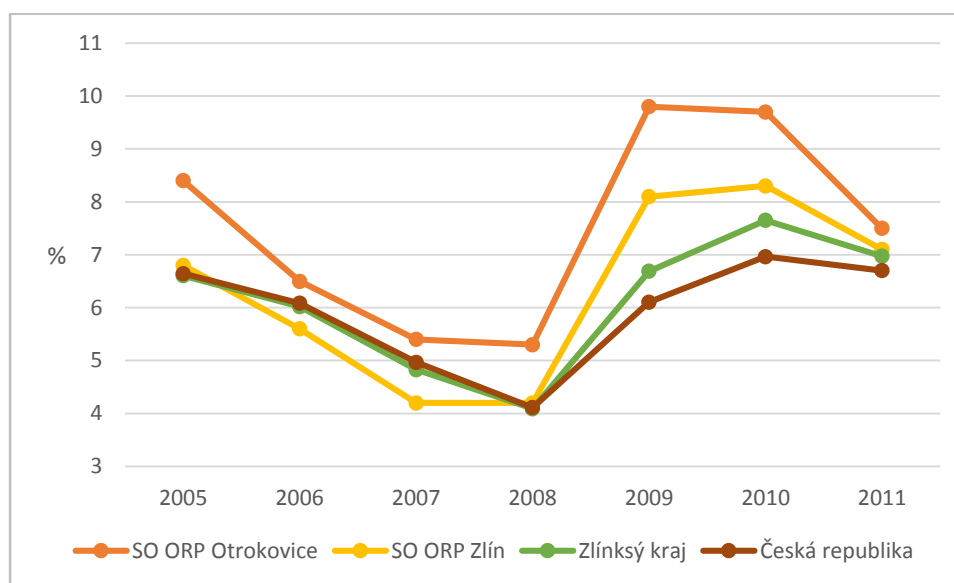
Obrázek č. 12: Dopravní obslužnost obcí SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015
Zdroj: IDOS – vlaky + autobusy spojení – vyhledávání spojení. Vlastní zpracování

5.6 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost patří k nejsledovanějším ekonomickým ukazatelům. V České republice je většinou ukazatel zpracován Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR na základě statistik úřadů práce. Do roku 2004 byla počítána míra registrované nezaměstnanosti jako podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání a disponibilní pracovní síly. Podle nové metodiky od 1. 7. 2004 se míra registrované nezaměstnanosti vypočte jako podíl dosažitelných neumístěných uchazečů a součtu zaměstnaných pracovních sil, počtu pracujících cizinců a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (Český statistický úřad, 2005). Míra nezaměstnanosti v obcích, ORP a POU se z důvodu nedostupnosti dat o zaměstnaných na úrovni těchto územních celků počítá na základě ekonomicky aktivního obyvatelstva. (Integrovaný portál MPSV, 2011).

Jak je možné sledovat na obrázku č. 6, v období 2005-2008 docházelo k poklesu registrované míry nezaměstnanosti. Nejvyšší hodnoty vykazovalo SO ORP Otrokovice, které převyšovalo nejnižší hodnoty SO ORP Zlín o více jak 1 procentuální bod. Negativní vývoj zaznamenala nejen Česká republika, ale i Zlínský kraj a vybrané správní obvody

s rozšířenou působností po nástupu finanční a hospodářské krize v roce 2008, která se na trhu práce projevila především v roce 2009. Míra nezaměstnanosti se začala zvyšovat a nezaměstnaných přibývalo také díky zmenšené poptávce především v oblasti průmyslové výroby a služeb, a krachu mnoha firem. Nejvyšší hodnotu vykazuje opět SO ORP Otrokovice, jež přesahuje celorepublikový průměr o 3,7 procentního bodu. V následujících letech sledovaného období dochází k poklesu míry nezaměstnanosti.

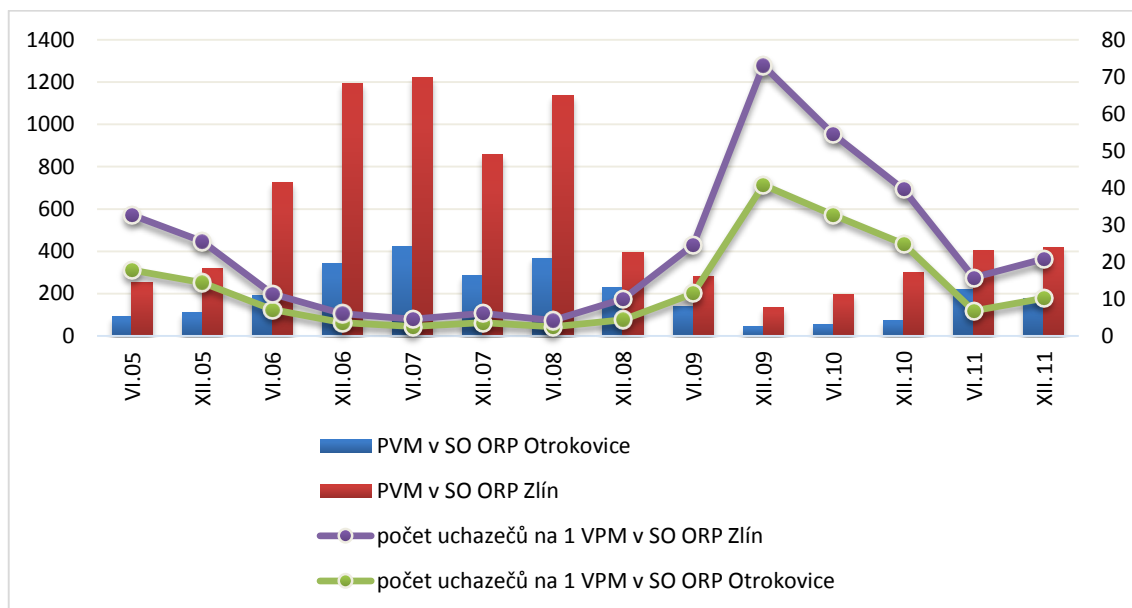

Obrázek č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných územních celcích v období 2005 – 2011

Zdroj: Portál ministerstva práce a sociálních věcí. Vlastní zpracování.

Pokud srovnáme pololetí roku 2008 a pololetí 2009, zjistíme, že došlo k výraznému poklesu počtu volných pracovních míst. V červnu roku 2009 bylo v SO ORP Zlín evidováno 283 pracovních míst. Ve srovnání s červnem 2008, kdy na daném území bylo zaznamenáno 1 135 volných pracovních míst, došlo k poklesu o 75,1 %. Na území SO ORP Otrokovice byla situace obdobná a ve stejném období došlo k poklesu o 62,8 %. Absolutně největší počet volných pracovních míst byl zaznamenán v červnu 2007 (SO ORP Otrokovice 423 a v SO ORP Zlín 1 222 volných pracovních míst) a naopak nejméně volných pracovních míst bylo vykázáno v prosinci roku 2009 (SO ORP Otrokovice 45 a SO ORP Zlín 134 volných pracovních míst). Ukazatel, na kterém se změny v počtu volných pracovních míst nejvíce odráží, je počet uchazečů

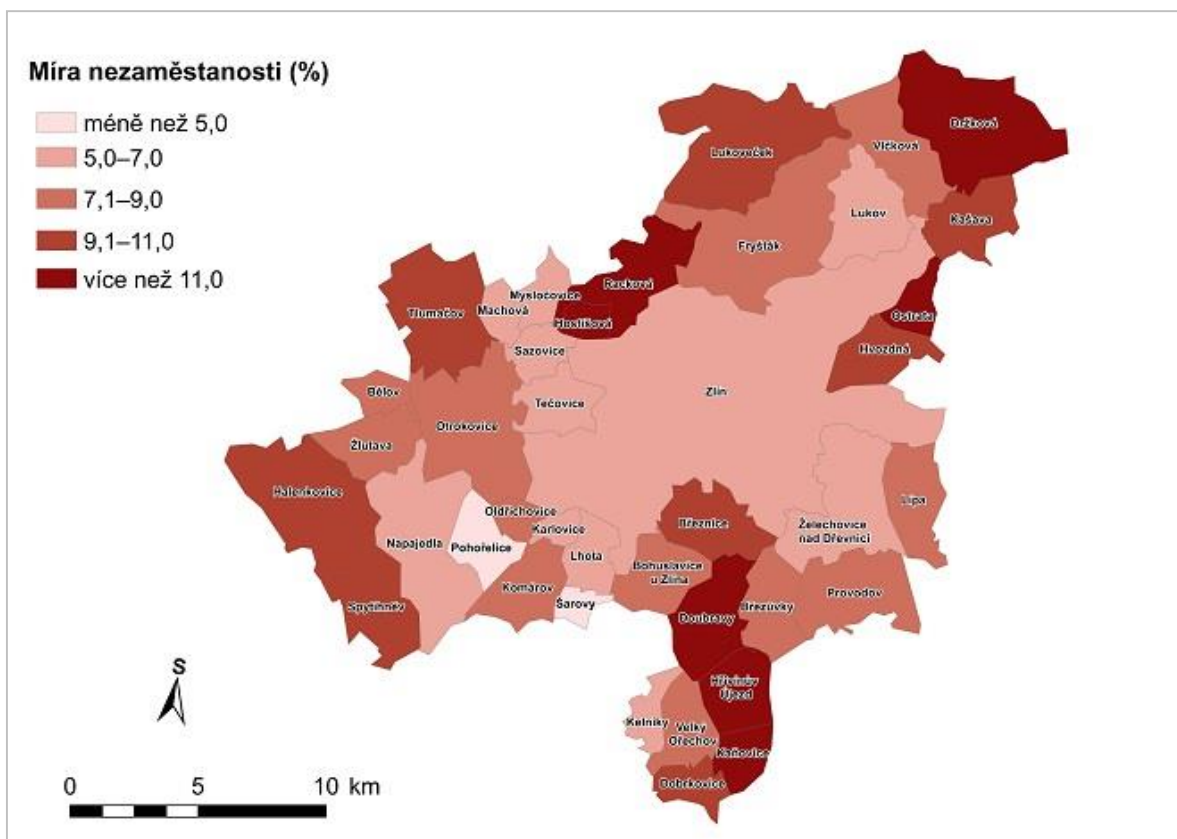
o jedno volné pracovní místo. Na konci roku 2009 připadalo v SO ORP Otrokovice 40,8 uchazečů na jedno volné pracovní místo, v SO ORP Zlín pak 32,2. V meziročním srovnání došlo k rapidnímu navýšení ukazatele, v prosinci roku 2008 připadalo na jedno volné pracovní místo v SO ORP Otrokovice 4,4 a v SO ORP Zlín 5,6 uchazeče o zaměstnání.

Obrázek č. 7: Volná pracovní místa a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v období 2005 – 2011

Zdroj: Portál ministerstva práce a sociálních věcí. Vlastní zpracování.

Pokud bychom chtěli otázku nezaměstnanosti hodnotit ve sledovaném období v rámci jednotlivých obcí, pak zjistíme, že jednotlivé míry nezaměstnanosti jsou velmi odlišné. Tou nejslabší obcí po dobu celého období je obec Hostišová, která pouze jednou, a to v roce 2007, dosáhla hodnoty nižší než 10 %. V roce 2010 dosáhla míry nezaměstnanosti 16,5 %, což je nejvyšší zaznamenaná hodnota na celém území za sledované období. Naopak nejnižší hodnoty míry nezaměstnanosti byly zaznamenány v roce 2008 v obci Kelníky (1,2 %), Machová (1,8 %), Šarovy (2,6 %) a Sazovice (2,7 %). Na níže uvedeném obrázku č. 8 je znázorněna situace nezaměstnanosti na vymezeném území v roce 2011.

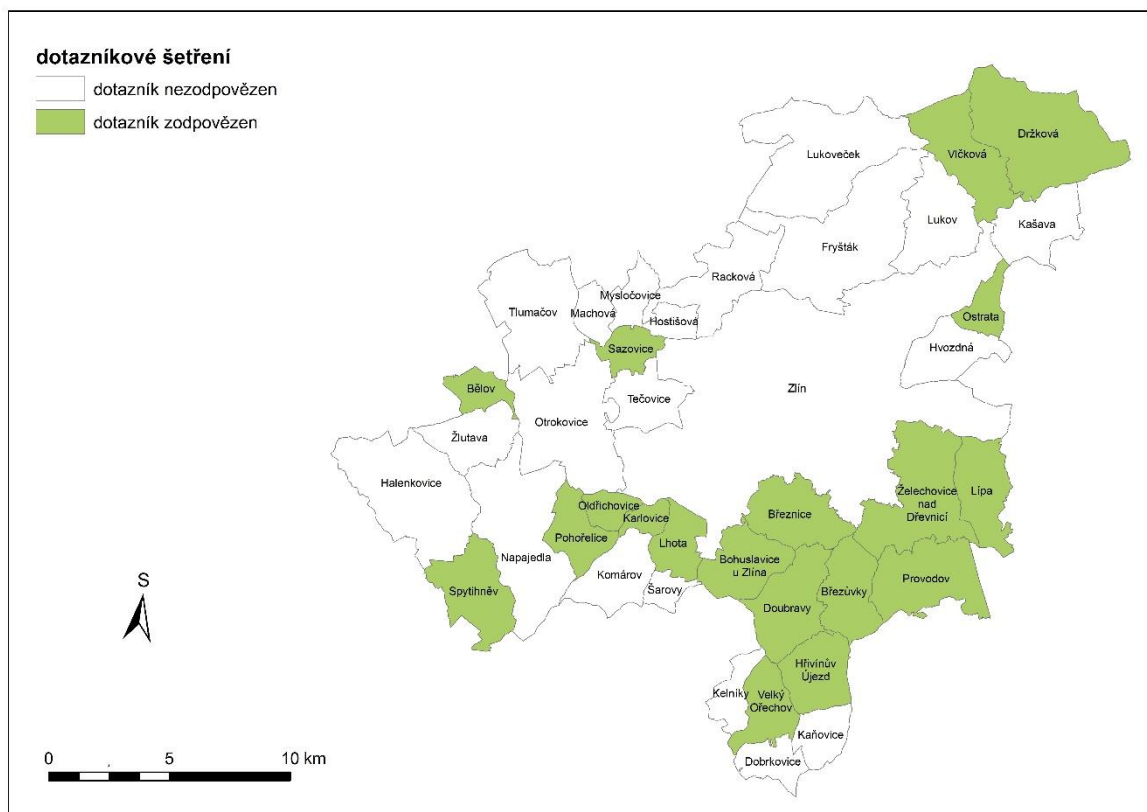
Obrázek č. 8: Míra nezaměstnanosti v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v prosinci 2011

Zdroj: Portál ministerstva práce a sociálních věcí. Vlastní zpracování.

6. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Kapitola 3 představila stanovený region na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín na základě tvrdých statistických dat. Tyto informace byly v následující kapitole doplněny analýzou dotazníkového šetření. Dotazník byl inspirován dotazníkem Mgr. Ladislava Jirouška, který se nachází v jeho diplomové práci. Závěrečná verze obsahovala 24 otázek v rozsahu 5 stran formátu A4. Samotné šetření probíhalo od února do března roku 2015 a cílovými respondenty byli představitelé jednotlivých venkovských obcí, tedy starostové. Dotazníky byly rozeslány elektronickou poštou a zpočátku nebyla jejich návratnost vysoká. Po následující telefonické domluvě s jednotlivými starosty či jejich sekretářkami se počet vrácených dotazníků navýšil. Při telefonické domluvě došlo v jednom případě k odmítavému přístupu představitele obce, v ostatních případech, kdy nebylo na dotazník odpovězeno, hrála velkou roli zaneprázdněnost, nedostatek času nebo nezáměr. Naopak ze strany některých respondentů došlo k pozitivnímu přístupu, tedy k příslibu vyplnění dotazníku a nabídce dalšího následného kontaktování v případě nějaké nejasnosti. Dotazníky byly tedy rozeslány do 36 venkovských obcí vymezeného území a navráceno jich bylo 19 (4 na území SO ORP Otrokovice a 15 na území SO ORP Zlín), což představuje asi 53 %. Obce, ze kterých byl dotazník získán, jsou vyznačeny na obrázku č. 13. Pokud bychom se zaměřili na velikost daných obcí dle počtu obyvatel, zjistíme, že 3 obce spadají do velikostí kategorie do 350 obyvatel, dalších 13 obcí má méně jak 1 000 obyvatel a zbylé 3 obce více jak 1 000 obyvatel.

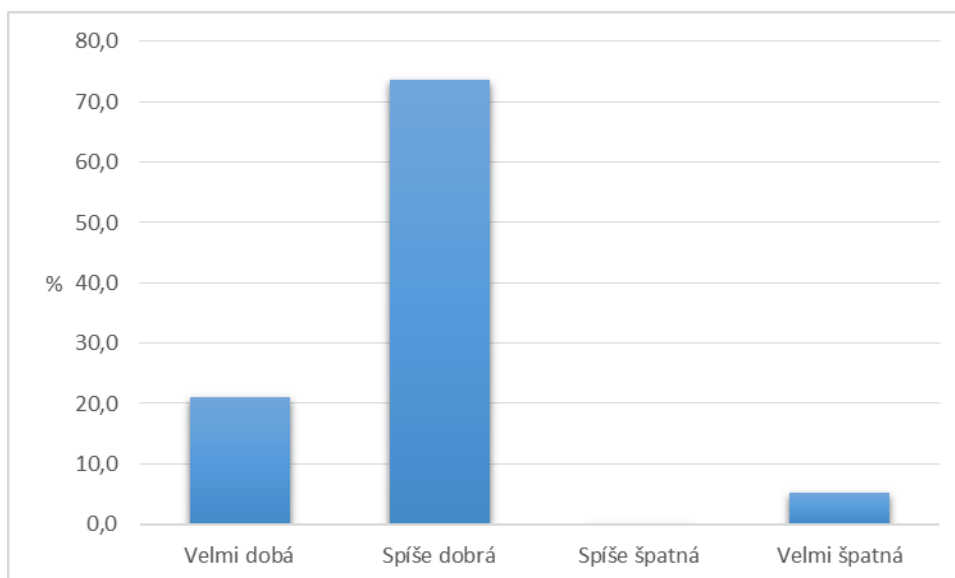
Většina otázek byla uzavřeného typu, kde bylo úkolem respondenta vyznačit již předdefinovanou odpověď, u některých z nich bylo vyžadováno doplnění. Pouze asi 4 otázky z celého dotazníku vyžadovaly otevřenou odpověď. Otázky se zajímaly o současný stav obce, její rozvojový potenciál, občany a kvalitu života v obci. Uváděná statistická data jsou počítána pouze z aktivně zodpovězených dotazníků. Všechny obrázky této kapitoly vznikly na základě dotazníkového šetření a byly vytvořeny autorem.

Obrázek č. 13: Dotazníkové šetření na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015

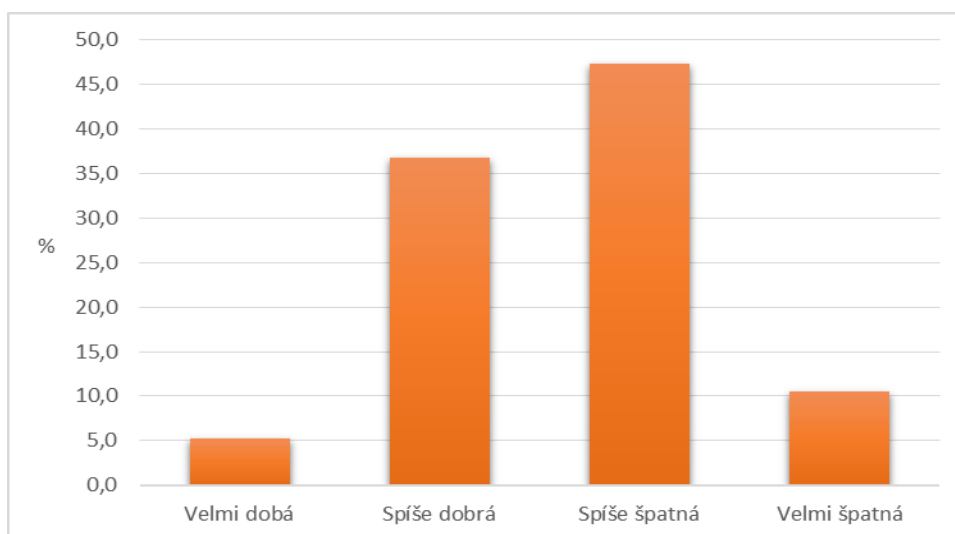
V prvních dvou otázkách byl dotazník zaměřen na samotného představitele, tedy na starostu obce. První otázka zjišťovala, jak dlouho starosta žije v dané obci. Šlo o přesvědčení všeobecného trendu, kdy starosta žije v obci řadu let a tak získává přehled o dění v obci, a je volen na základě známosti a zkušenosti. Téměř 75 % dotazovaných žije v obci alespoň 30 let, přičemž starostové obcí Pohořelice a Hřivínův Újezd uvedli 60 let. Naopak respondenti Lhoty a Karlovice žijí v obci méně než 15 let. Druhá otázka zkoumala, zda má starosta funkci uvolněnou a plně se tak věnuje řízení obce, či je starostou neuvolněným a vedle funkce starosty má ještě další zaměstnání. Starostu s neuvolněnou funkcí mají většinou malé obce, které si to nemůžou z finančních důvodů dovolit. V tomto případě se jedná o celkově 3 obce. Mluvíme o obcích Bělou a Karlovice, které obývá méně jak 350 obyvatel, a obci Lípa.

Otázka č. 3 se ptala na občanskou vybavenost dané obce. Na výběr byly 4 odstupňované možnosti. Většina dotazovaných zhodnotila stav občanské vybavenosti své obce jako spíše dobrý. Obce Lípa, Pohořelice, Provodov a Sazovice označují občanskou vybavenost jako velmi dobrou a jediná obec Bělou jako velmi špatnou.

Obrázek č. 14: Jak hodnotíte občanskou vybavenost Vaší obce?

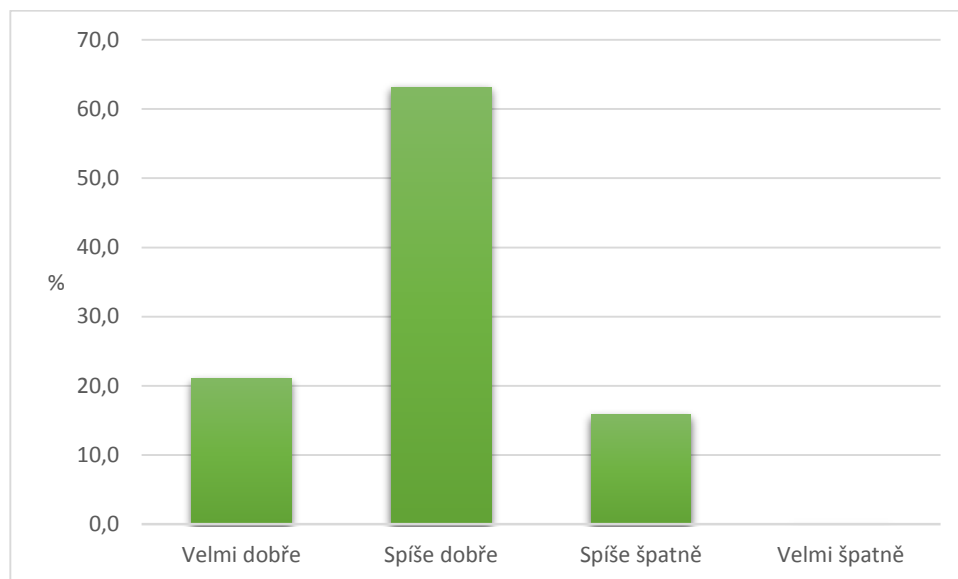
Další otázka, tedy č. 4, se zajímala o nabídku pracovní příležitosti v obci. Pouze jeden respondent, konkrétně starosta obce Lípa, zhodnotil pracovní příležitost jako velmi dobrou. V této obci je velkým zaměstnavatelem dříve zmiňovaná společnost LUKROM spol, s. r. o., věnující se agrárním oborům. Možnost odpovědi spíše dobrá si pro pracovní příležitost dané obce vybralo 7 dotazovaných a možnost spíše špatné pracovní příležitosti byla zastoupena největším počtem odpovědí (9). S nejhorší situací pracovní nabídky se potýkají populačně nejmenší obce studovaného území – Bělov a Karlovice.

Obrázek č. 15: Jak hodnotíte nabídku pracovní příležitosti ve Vaší obci?

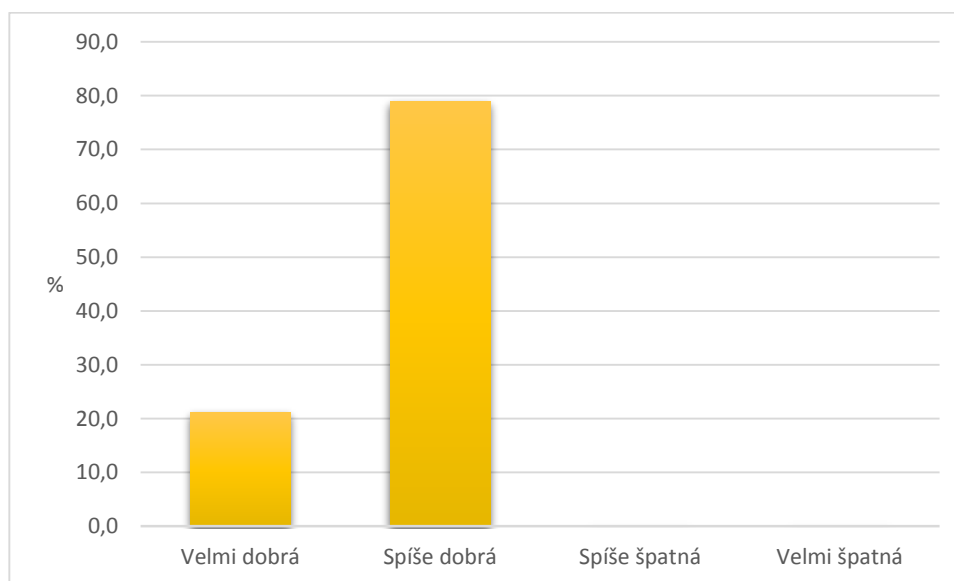
Otázky č. 5 a 6 hodnotí společenský život v obci a s tím spojené pořádání společenských akcí. U páté otázky bylo opět na výběr ze čtyř stupňovité škály. Více jak 80 % dotazovaných hodnotí společenský život pozitivně. Nejlépe hodnotí svůj společenský život obce Bělov, Březnice, Lípa a Sazovice. Naopak negativní odpověď byla zaznamenána u obcí Bohuslavice u Zlína, Karlovice a Vlčková.

Obrázek č. 16: Jak hodnotíte společenský život ve vaší obci?

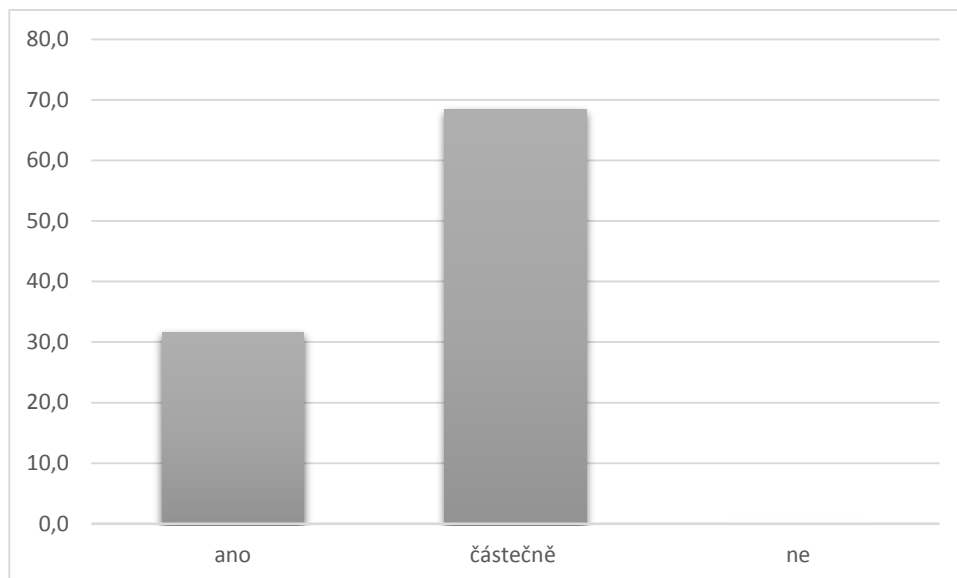
Při dotazování na pořádání jakýchkoliv společenských akcí byly na výběr 2 odpovědi – ano či ne. Pokud respondent označil odpověď ano, bylo vyžádáno vypsání konkrétních akcí konajících se v obci. Pouze obec Karlovice označila, že se v obci nepořádají žádné společenské akce. Mezi nejčastějšími kulturními či společenskými akcemi byly zmiňovány plesy a zábavy, ať již obecní, hasičské, či myslivecké. Dále pořádání fašanku, stavění májek, pálení čarodějnic, lampionových průvodů, zabíjaček či koštů slivovice a vína. Neměli bychom opomenout spoustu zajímavých výstav, koncertů, divadelních představení a různé slavnostní akce spojené s dnem v obci. Z odpovědí můžeme rovněž vyčíst, že jsou v obcích organizovány i akce pro děti, jako jsou například dětské karnevaly, pohádkové lesy a drakiády. V rámci sportovních aktivit byly zmiňovány především nejrůznější fotbalové turnaje a hasičské soutěže.

Osmá otázka se snažila celkově zhodnotit životní úroveň, která se odvíjí od předešlých otázek v dotazníku. Životní úroveň lze popsat jako uspokojování materiálních a nemateriálních služeb a tužeb občanů. Velmi dobrou životní úroveň označili představitelé obcí Březnice, Pohořelice, Provodov a Sazovice. Zbylých necelých 80 % označilo životní úroveň jako spíše dobrou. Žádný z dotazovaných se v tomto smyslu nevyjádřil negativně a lze tedy konstatovat, že obce v současné době poskytují dostatečnou životní úroveň.

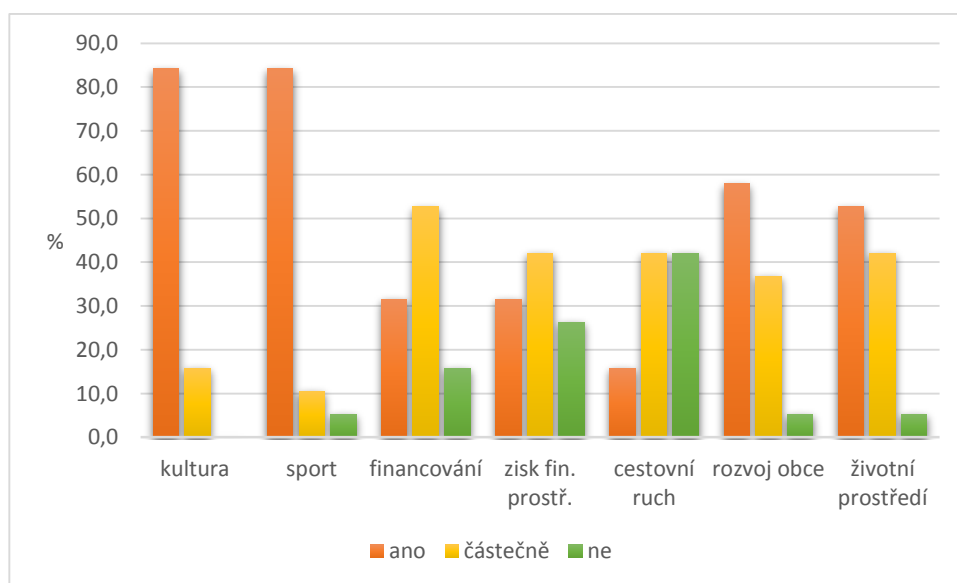
Obrázek č. 17: Jak hodnotíte životní úroveň vaší obce?

Otázka č. 9 zkoumala zájem občanů o kulturní dění v obci. Jak bylo řečeno v otázce č. 6, téměř všechny obce organizují společenské akce, ať již kulturní, či společenské. Většina (necelých 70 %) respondentů však označila zájem pouze částečný. Pozitivní jevem ale je, že žádná obec neuvedla nezájem občanů. Starostové byli také dotazováni na to, jakým způsobem je zájem občanů projeven. K dispozici bylo několik definovaných odpovědí i možnost pro vlastní vyjádření. Šetření tedy prokázalo, že se občané nejčastěji dožadují informací přímo na obecním úřadě, předkládají vlastní návrhy a účastní se organizovaných akcí. Neměli bychom opomenout diskuze občanů nejen na jednání zastupitelstva, na internetu či kdekoliv jinde.

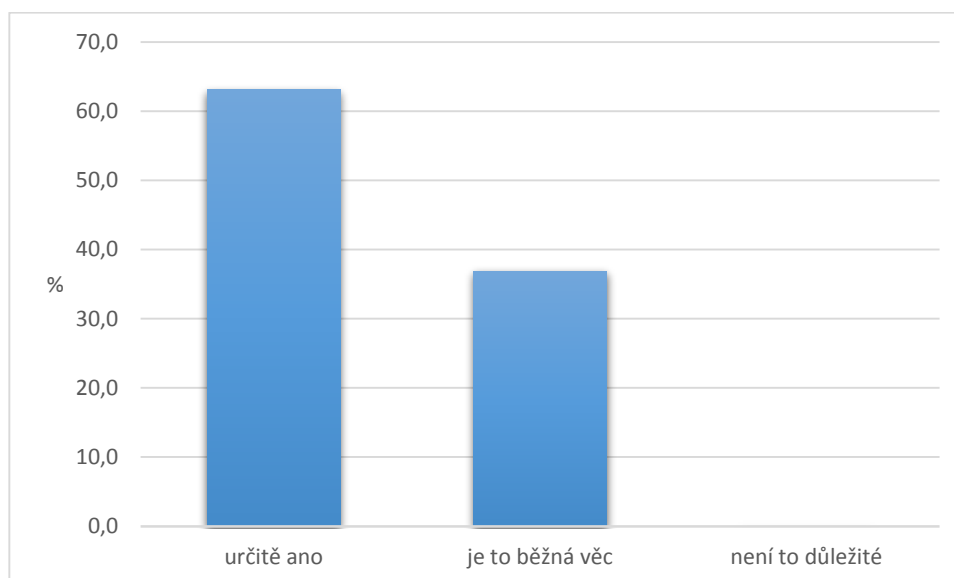
Obrázek č. 18: Projevují občané Vaší obce zájem o kulturní dění?

Následující otázka č. 10 řešila znalost starostů o jednotlivých občanech, kteří by mohli být nápomocni v určitých oblastech. Jsou na mysli občané, kteří by byli ochotni poskytnout rady a informace k určitým projektům nebo by např. pomohli po stránce financí, tzn. získat nějaké dotace a granty pro daný projekt. Jak lze vidět na obrázku č. 18, v oblasti kultury a sportu mají dotazovaní starostové velmi dobré povědomí o občanech, kteří by mohli být v této oblasti nápomocni.

Obrázek č. 19: Máte přehled o občanech, kteří Vám mohou pomoci v různých oblastech?

Další otázka měla za úkol zjistit, zda obec považuje za důležitou svou propagaci. Na výběr měli respondenti z 3 předdefinovaných odpovědí (určitě ano, je to běžná věc, není to důležité) a více jak 60 % se rozhodlo označit odpověď určitě ano. Zbylé obce berou propagaci jako běžnou věc. Následující otázka č. 12 navazovala na tu předcházející a představitelé obcí měli napsat, jakou formou propagaci upřednostňují. Drtivá většina odpovídajících, téměř 90 %, propaguje obec prostřednictvím obecních webových stránek. Dále bylo často uváděno: prostřednictvím tisku v rámci zpravodaje, článků v novinách, vydávání různých brožur a letáků. Třetí nejpočetnější odpovědí byl rozhlas a kabelová televize. Starosta obce Želechovice nad Dřevnicí uvedl, že propagují obec při kulturních akcích a prostřednictvím spolků. Obec Provodov pak zmínila propagaci prostřednictvím reklamních předmětů.

Obrázek č. 20: Považujete propagaci Vaší obce za důležitou součást rozvoje obce?

Otázka č. 13 zjišťovala, zda jsou pravidelně aktualizovány informace na webových stránkách obce, jež jsou, jak bylo řečeno, nedílnou součástí propagace. V době dotazníkového šetření měly všechny obce webové stránky v provozu. Pouze starosta obce Vlčková odpověděl, že informace webových stránek obce nejsou aktualizované. Starostové, kteří uvedli, že jsou informace aktuální, byli tázáni, jak často k aktualizaci dochází. Na tuto otázku nezodpověděl jen starosta obce Doubravy. Nejčastěji dochází k aktualizaci obcí Sazovice a Provodov, kde respondenti uvedli skoro denní aktualizaci. V obcích Bělov, Karlovice, Lhota a Pohořelice je aktualizováno dění v obci vždy před

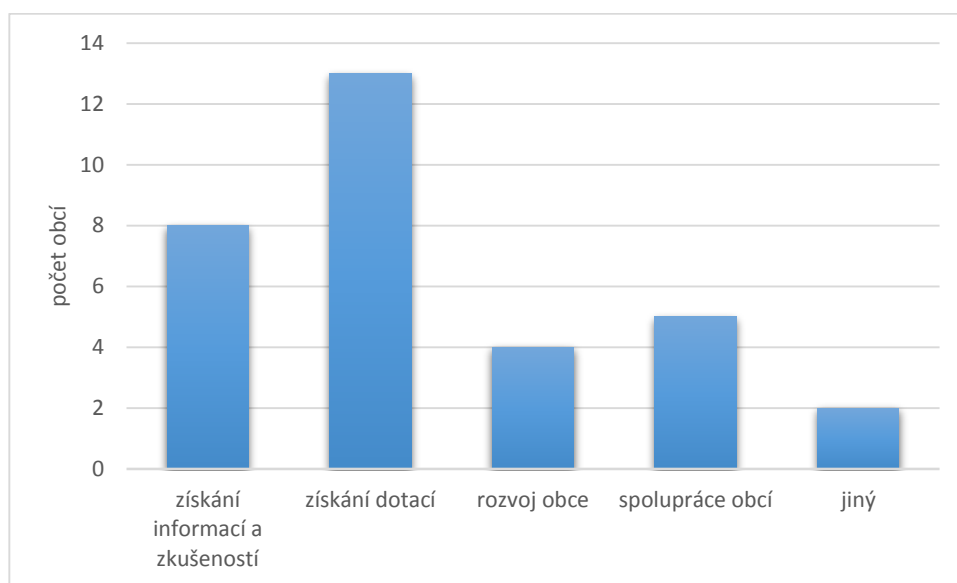
konáním nebo až po skončení konkrétní akce. Zbylí respondenti uváděli několikrát týdně či podle potřeby, obec Oldřichovice aktualizuje informace pouze jednou měsíčně.

Čtrnáctou otázkou bylo zkoumáno, zda obec připravuje projekty pro získávání dotací ze strukturálních fondů Evropské Unie. 17 obcí (téměř 90 % zodpovězených dotazníků) odpovědělo na tuto otázku kladně. V případě negativní odpovědi bylo zjišťováno, co je příčinou. Negativně odpověděly obce Karlovice, avšak důvod uveden v dotazníku nabyt, a obec Lípa. Starosta obce Lípa podal vyjádření, kde uvádí, že si obec vystačí s vlastním rozpočtem a nechtějí se řídit různými podmínkami projektů.

Navazující patnáctá otázka se ptala, zda se dotazovaným obcím podařilo již nějaké dotace či granty získat. Negativní odpověď byla zaznamenána pouze u obce Lípa, ve které žije necelých 800 obyvatel. Jak již bylo řečeno, tato obec o pomoc prostřednictvím grantů a dotací nemá zájem, jelikož podmínky nastavené pro čerpání dotací vidí jako svazující. Pokud respondent uvedl, že daná obec na nějakou dotaci dosáhl, bylo vyžadováno, aby ji blíže upřesnil. Na tuto otázku však neodpověděly obce Lhota, Ostrata a Sazovice. Nejčastěji byly finanční dotace použity na rekonstrukce, stavební úpravy a zateplení budov, především mateřských a základních škol, budov obecních úřadů, kulturních domů či hasičských zbrojnic. Dále pak na opravy a stavby dětských hřišť a sportovišť, revitalizaci zeleně nebo centra obce, opravy chodníků a cest. Starosta obce Hřivínův Újezd uvedl, že získaná dotace byla použita na dostavbu sportovního areálu, stejně tak jako starosta obce Březnice. Obci Držková bylo umožněno díky finanční podpoře pořízení hasičského automobilu a stavba garáže pro jeho parkování. Obci Spytihněv se podařilo díky získaným dotacím zavést sběr biologického odpadu. Jako poskytovatel dotací a grantů byl nejčastěji uváděn Státní zemědělský investiční fond, Státní fond životního prostředí, Operační program životního prostředí, Regionální operační program Střední Morava a Zlínský kraj.

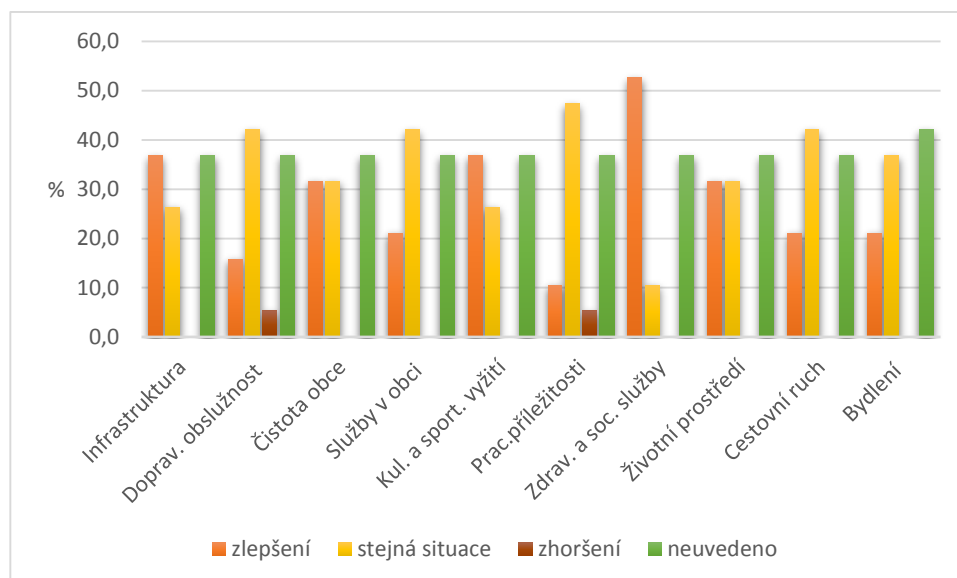
Otázka č. 16 zjišťovala, zda je daná obec členem nějaké zájmové skupiny, čímž byl myšlen mikroregion, místní akční skupina, svazek obcí a podobně. 18 respondentů odpovědělo, že patří do nějaké zájmové skupiny, pouze obec Lípa žádným členstvím nedisponuje. Jednou z podotázek bylo vypsáno, do kterých zájmových skupin obec náleží. Na tuto podotázku neodpověděl starosta obce Držková. Kromě obce Velký Ořechov všechny zbylé uvedly členství v místní akční skupině. Dále pak bylo

uváděno členství v mikroregionech (10 obcí) a ve svazcích (4 obce). Podrobnosti o jednotlivých zájmových skupinách budou uvedeny v následující kapitole 6. Další podotázka se ptala na to, co vedlo obce k členství v těchto zájmových skupinách. Důvod nebyl uveden starostou obce Karlovice. Jak lze vidět na obrázku č. 20, nejčastějším důvodem respondentů je získávání dotací, dále pak získávání zkušeností a spolupráce s ostatními obcemi. Starosta obce Velký Ořechov jako jeden z důvodů uvedl pomoc při řešení problémů.

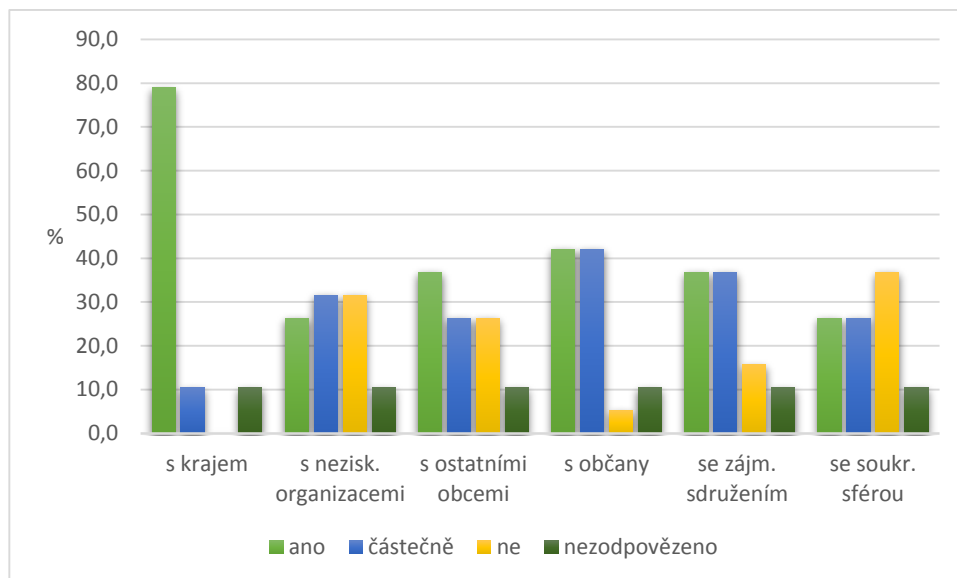
Obrázek č. 21: Z jakého důvodu se rozhodla Vaše obec do dané skupiny vstoupit?

Otázka č. 17 se snaží zhodnotit úroveň realizace daných aktivit u uvedených oblastí v roce 2009 a 2014 za použití škály 1 (výborná) až 5 (nedostatečná). Tabulku v dotazníku nevyplnilo nebo vyplnilo jen částečně 6 respondentů (Bělov, Karlovice, Lípa, Oldřichovice, Ostrata a Sazovice), což představuje cca 31 % respondentů. Na obrázku č. 17 je ukázáno, zda v období 2009 - 2014 došlo ke zlepšení, zhoršení či je situace v dané oblasti stejná. Ke zlepšení došlo především v oblasti zdravotních a sociálních služeb, v oblasti infrastruktury a kulturního a sportovního vyžití v obci. Naopak ke zhoršení došlo v oblasti dopravní obslužnosti a pracovní příležitosti. Nejvyšší známky (4 – dostatečný) byly přiděleny v oblasti pracovní příležitosti v roce 2014 u obcí Oldřichovice, Velký Ořechov a Vlčková. V oblasti cestovního ruchu tomu tak bylo u obcí Lhota a opět Velký Ořechov, obec Bělov byla v této oblasti označena za nedostatečnou.

Obrázek č. 22: Jak hodnotíte úroveň realizace daných aktivit u uvedených oblastí v letech 2009 a 2014?

Osmnáctá otázka se dotazovala na spolupráci obce při rozvoji s určitými subjekty jako např. kraj, neziskové organizace či občané obce. Na tuto otázku neodpověděli starostové obcí Bělov a Karlovice. Nejvíce obce spolupracují se Zlínským krajem, méně pak s občany, ostatními obcemi a se zájmovými sdruženími. Jak je patrné na obrázku č. 22, nejméně starostové při rozvoji obce spolupracují se soukromou sférou. Pokud respondent odpověděl kladně, byl vyžadován upřesňující popis, o jaký projekt se jednalo. Projekty, na kterých spolupracoval kraj, se týkaly územního plánu, rekonstrukce komunikací a s tím spojené zajištění bezpečnosti. U neziskových organizací to byly projekty zaměřené v oblasti sociálních služeb, u zájmových sdružení a u spolupráce s občany dominovaly kulturní akce. S okolními obcemi je spolupráce spojována nejčastěji s územním plánem nebo dopravou. Soukromá sféra spolupracuje v oblasti lesnictví a zajišťování služeb.

Obrázek č. 23: *Spolupracujete při rozvoji obce s některými subjekty?*

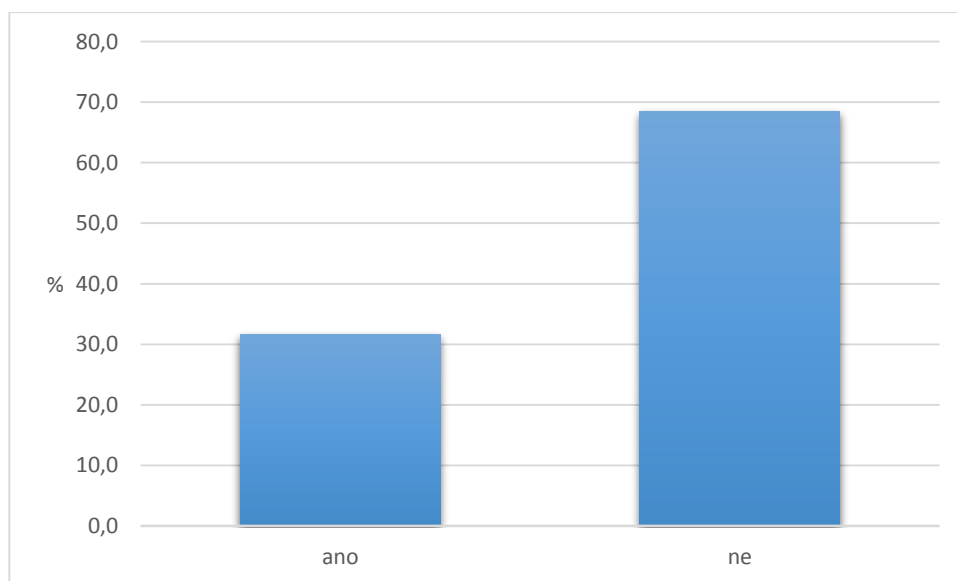
Následující devatenáctá otázka se zabývala nejdůležitějšími zrealizovanými projekty v obci. Jediným dotazovaným, který odpověď nevedl, je starosta obce Karlovice. Nejčastější odpovědí respondentů bylo zateplení budov mateřských a základních škol, čím došlo ke zlepšení výuky žáků a zkvalitnění prostor, současně k úspoře nákladů za energie (Březůvky, Držková, Sazovice, Velký Ořechov a Želechovice nad Dřevnicí). V obcích Lípa, Sazovice a Vlčková se podařilo realizovat projekt odkanalizování obce, revitalizací prošlo centrum obcí Březnice a Vlčková a nových chodníků pro lepší bezpečnost se dočkali obyvatelé obce Oldřichovice. Ve Spytihněvi byla započata stavba nové tělocvičny, která chyběla k dostatečnému sportovnímu vyžití občanů. Sportovní areál byl po 25 letech dostavěn v obci Hřivínův Újezd a v Sazovicích byla realizována rekonstrukce koupaliště. Pro obec Pohořelice byla nejdůležitějším projektem rekonstrukce a přestavba zámku na domov pokojného stáří, v obci Ostrata samotná stavba multifunkčního domu se sociálními byty a v Provodově stavba sběrného dvoru. Stavba veřejného vodovodu je důležitá pro obce Bohuslavice u Zlína a Bělov, ve které došlo navíc také k plynofikaci.

Dvacátá otázka se ptala naopak na projekty, které se v obci zrealizovat nepodařilo. Na tuto otázku opět neodpověděl starosta obce Karlovice. Celkem 8 respondentů uvedlo, že se v obci nepodařilo zrealizovat rekonstrukci kanalizace (Bělov, Březnice, Doubravy, Držková, Pohořelice, Sazovice, Spytihněv a Želechovice nad

Dřevnicí) a čističky odpadních vod (Lhota, Hřivínův Újezd, Březůvky). Dalšími odpověďmi byly opravy místních komunikací (Vlčková, Bohuslavice u Zlína), revitalizace centra (Spytihněv), stavba mateřské školy (Želechovice nad Dřevnicí), pořízení zásahového vozidla pro hasičský sbor (Velký Ořechov) a rekonstrukce či výstavba sportovišť (Pohořelice, Ostrata). Obcím Provodov, Lípa a Oldřichovice se podařilo všechny plánované projekty zrealizovat.

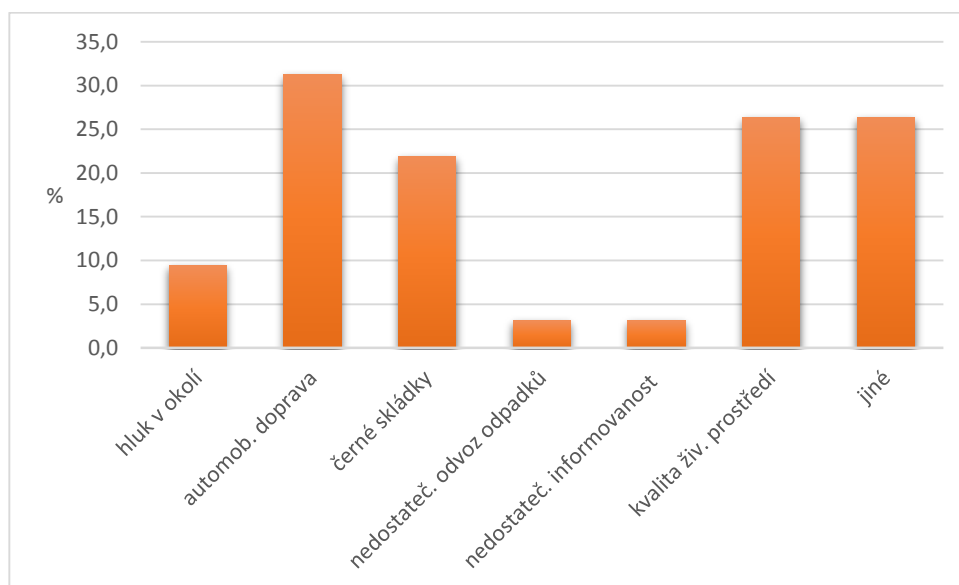
Prostřednictvím otázky č. 21 bylo zjišťováno, zda v obci nastala nějaká zásadní změna po komunálních volbách, které se uskutečnily v říjnu 2014. Tentokrát převažuje negativní odpověď, kterou označilo celkem 13 dotazovaných. Pokud byla otázka zodpovězena kladně, bylo vyžadováno upřesnění, o jakou změnu se jednalo. Většinou došlo ke změnám ve struktuře zastupitelstva a zvolení nového starosty obce. V obci Březnice se funkce místostarosty stala uvolněnou, tedy zaměstnáním na plný úvazek. Snahou o větší zapojení občanů a nikoli dotací je změnou v obci Ostrata.

Obrázek č. 24: Nastala ve Vaší obci nějaká zásadní změna po volbách v říjnu 2014?

Co je příčinou zhoršování kvality života v obci zjišťovala otázka č. 22. V dotazníku bylo několik předdefinovaných odpovědí, ale také prostor pro vlastní vyjádření. Život v dotazovaných obcích nejvíce ovlivňuje automobilová doprava, o něco méně pak kvalita životního prostředí v okolí obce a černé skládky. Mezi dalšími uvedenými důvody najdeme např. složitou zimní údržbu komunikací v kopcovitém

terénu, jak uvedl představitel obce Lhota. V obci Pohořelice kvalitu života znepríjemňuje vandalismus, nekorektní jednání lidí a osobní vztahy. Negativní vliv na život má v obci Želechovice nad Dřevnicí železniční nákladní doprava, starosta obce Velký Ořechov zmínil omezení veřejné dopravy a v obci Ostrata jsou to neustálé opravy místních komunikací. Starosta Karlovic uvedl, že neexistuje příčina, která by zhoršovala kvalitu života v obci.

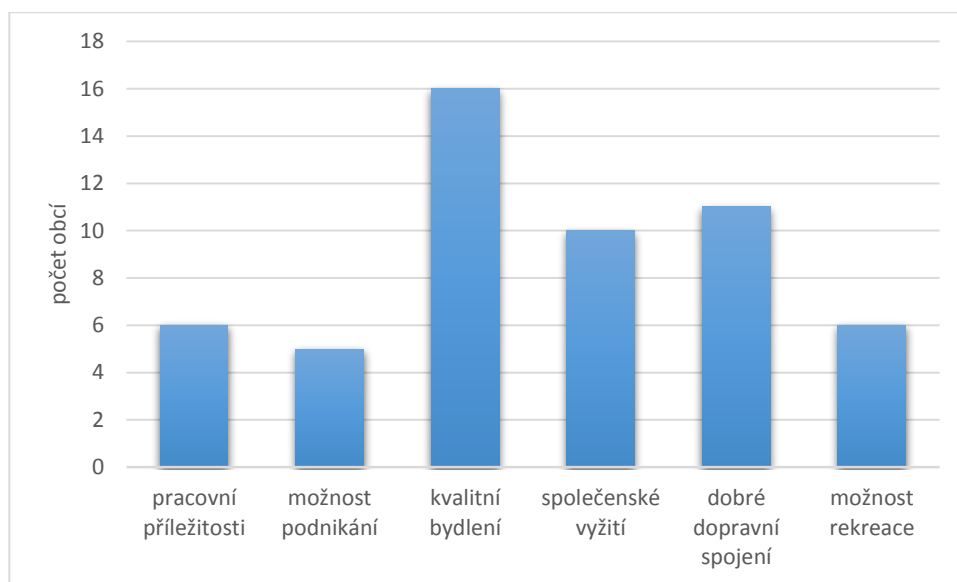

Obrázek č. 25: Co podle Vás nejvíce zhoršuje kvalitu života ve Vaší obci?

Rozvojovému potenciálu obce se věnovala otázka č. 23, kde se jednotliví respondenti měli možnost vyjádřit, v jaké oblasti vidí rozvojový potenciál právě oni. Tato otázka nebyla zodpovězena starostou obce Bělov, Karlovice a Oldřichovice. V oblasti nového bydlení na venkově vidí svůj potenciál obce Březnice, Březůvky, Sazovice či Spytihněv. Hospodářství si jako svůj potenciál představují starostové obcí Hřivínův Újezd, Vlčková a Želechovice nad Dřevnicí. V Pohořelicích vidí největší rozvojový potenciál v možnostech zaměstnanosti. Starostové obcí Držková, Lhota, Provodov, Velký Ořechov a Želechovice nad Dřevnicí vnímají svůj rozvojový potenciál prostřednictvím cestovního ruchu, obce Doubravy a Hřivínův Újezd prostřednictvím kultury. Respondenti obcí Bohuslavice u Zlína a Lípa nevidí žádný zvláštní potenciál rozvoje.

V závěrečné otázce č. 24 bylo respondentům umožněno zdůraznění oblastí, které se jeví pro obyvatele obce nejatraktivněji. Na výběr bylo ze 7 definovaných odpovědí. Jak ukazuje obrázek č. 25, nejatraktivnější kategorií je kvalitní bydlení, tuto odpověď

označilo 16 respondentů z celkových 19 navrácených dotazníků, čili skoro 85 % dotázaných. Dalšími častými odpověďmi bylo dobré dopravní spojení nebo společenské vyžití. Starosta obce Karlovice uvedl jako největší atraktivitu okolní prostředí obce stejně jako starosta obce Vlčková.

Obrázek č. 26: Které oblasti se v obci jeví jako nejvíce atraktivní pro její obyvatele, či nově příchozí obyvatelstvo?

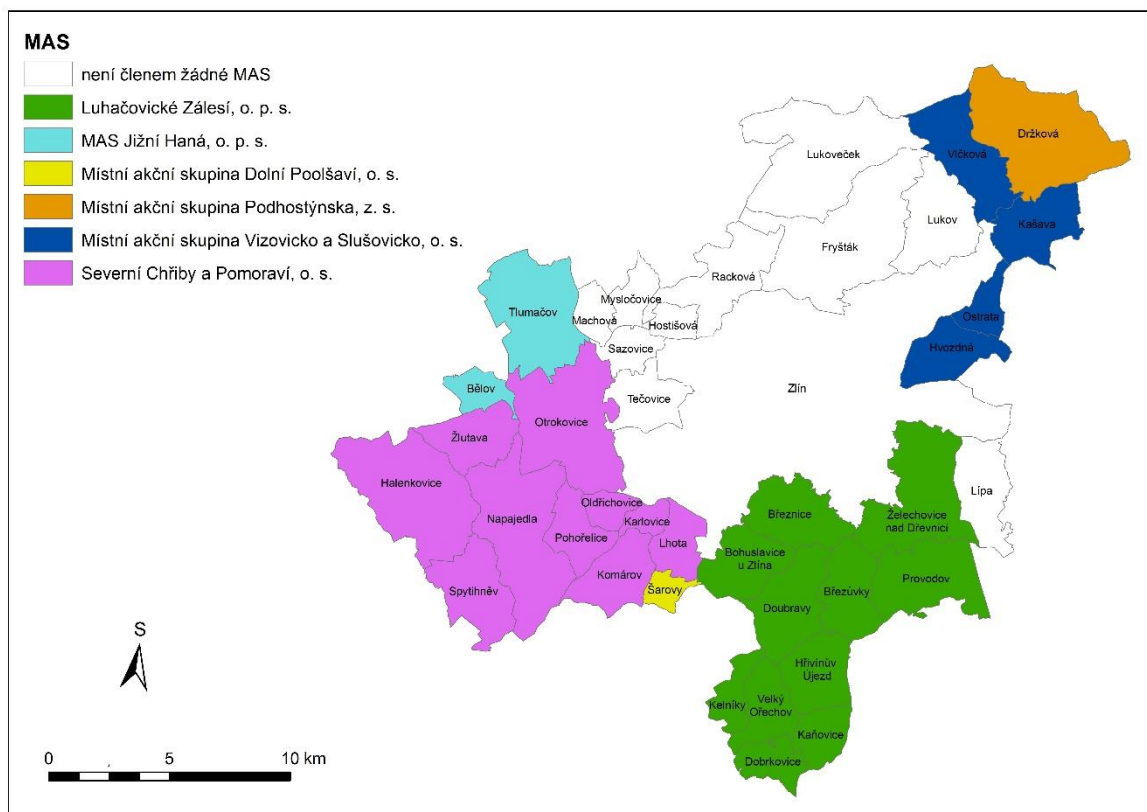
7. ČLENSTVÍ OBCÍ V ZÁJMOVÝCH SKUPINÁCH

Podle zjištěných informací je drtivá většina obcí studovaného území členem nějaké zájmové skupiny. Ty slouží ke spolupráci jednotlivých obcí a subjektů při rozvoji nejen obce, ale také celého regionu. Nejčastěji jsou to místní akční skupiny či dobrovolné svazky obcí, které jsou blíže popsány v této kapitole. Výjimkou jsou obce Machová, Lukov, Lukoveček a město Fryšták, které nejsou členy zájmových skupin.

7.1 Místní akční skupiny

Místní akční skupina (dále jen MAS) je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z Evropské unie a z národních programů pro svůj region metodou LEADER (Národní síť místních akčních skupin, 2015). Hlavním účelem je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovském prostoru. Cílem iniciativy LEADER, tedy přístupu zdola-nahoru, je povzbuzovat ty, kteří působí na venkově. Snahou je podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj s cílem vyzkoušet nové způsoby (Majerová V., 2009). Tato iniciativa vznikla v roce 1991 s cílem podporovat rozvoj venkova prostřednictvím místních obyvatel, tedy venkovanů.

Na obrázku č. 26 jsou znázorněny všechny MAS, které působí ve vymezeném území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín. Celkem 11 obcí, což představuje cca 28 % studovaných obcí, není členem žádné MAS. V zájmovém území působí celkem šest místních akčních skupin.

Obrázek č. 27: Místní akční skupiny studovaného území v roce 2014

Zdroj: Vlastní zpracování.

MAS Severní Chřiby a Pomoraví, o. s.

MAS Severní Chřiby a Pomoraví byla založena v roce 2007 za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, jejíž cílem je rozvoj regionu. Oblast se nachází v západní části území, členy jsou především obce SO ORP Otrokovice a současně leží na rozhraní 3 historických celků – Slovácko, Valašsko a Haná. V současnosti MAS usiluje o to, aby vytvořila území s rozvinutou ekonomikou, vysokou kvalitou života pro obyvatele a místem s přitažlivým životním prostředím. V oblasti ekonomického rozvoje bude usilovat o rozvoj malého a středního podnikání, dále bude podporovat tradiční odvětví výroby a oblast zemědělství v souladu s principy udržitelného rozvoje. MAS bude usilovat o zvyšování zaměstnanosti na svém území. V rámci sociálního rozvoje bude podporováno kvalitní vzdělávání a spolupráce jednotlivých škol. Zároveň dojde ke zkvalitňování a zvýšení dostupnosti v oblasti zdravotních a sociálních služeb. Dalším cílem bude zvyšování kvality životního prostředí, zejména prostřednictvím rozvoje cyklodopravy a hledáním příznivého řešení nakládání s odpady. (Strategie komunitně řešeného rozvoje pro období 2014 až 2020 MAS Severní Chřiby a Pomoraví).

MAS Luhačovské Zálesí, o. p. s.

Území MAS Luhačovské zálesí se nachází v jižní části SO ORP Zlín. Vznik obecně prospěšné společnosti z iniciativy dobrovolného svazku obcí byl realizován v roce 2007 a nyní zahrnuje 11 obcí ve vymezeném území. Spádovým střediskem je město Luhačovice, které můžeme jednoznačně označit za kulturní a společenskou metropoli Luhačovského zálesí, avšak uvedené členské obce jsou velmi ovlivňovány krajským městem Zlín. Cílem této skupiny je rozvoj, obnova a zlepšování životních podmínek v Luhačovském Zálesí. V uplynulém období 2009-2013 bylo realizováno za spolupráce s Mikroregionem Luhačovské zálesí 189 žádostí o dotaci, z toho 138 úspěšných projektů se získanou dotací 94 mil. Kč. V programovém období 2014-2020 se tato MAS chce prioritně zaměřit na zvýšení konkurenceschopnosti místní ekonomiky, zkvalitnění prostředí pro život obyvatel, zlepšení podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a kulturního prostředí a v poslední řadě se bude snažit o uchování přírodního potenciálu (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Luhačovské Zálesí pro období 2014-2020).

MAS Vizovicko a Slušovicko, o. p. s.

MAS Vizovicko a Slušovicko působí na území celkem 20 obcí, avšak pouze 4 obcí studovaného území, které leží severovýchodním směrem od města Zlín. Území je shodné s územím dvou mikroregionů (Vizovicko a Slušovicko) a navíc zasahuje do obce Vlčková. Skupina byla založena v roce 2007 a v roce 2011 zažádaly o členství obce Kašava a Vlčková. Obec Hvozdná jako jediná ve studované oblasti náleží současně do Euroregionu Bílé Karpaty, který byl vytvořen v roce 1999, a zprostředkovává přeshraniční spolupráci se slovenskou stranou. Díky MAS Vizovicko a Slušovicko se pro region podařilo získat v období 2009-2013 cca 16,5 mil. Kč, jež finančně podpořily 50 projektů. Cílem MAS Vizovicko a Slušovicko je výrazným způsobem přispět k rozvoji svého území v oblastech obnovy vesnic, občanského vybavení a služeb, kulturního dědictví, cestovního ruchu, podnikání, zemědělství a lesnictví. Pro následující období působnosti MAS jsou definovány 4 strategické cíle – zajištění kvalitního občanského vybavení a služeb, rozvíjení ekonomiky, posílení péče o krajinu životního prostředí a podpora partnerství a spolupráce (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014-2020).

MAS Jižní Haná o. p. s.

MAS Jižní Haná je nejmladší představovanou skupinou na území, byla založena v roce 2012 jako obecně prospěšná společnost. Členskými obcemi spadající do SO ORP Otrokovice jsou zakladatelská obec Tlumačov a obec Bělov, která byla přijata v roce 2013. Strategickým cílem MAS Jižní Haná je zajistit zvyšování atraktivity daného území, bezpečnou dopravu a vytvořit podmínky pro aktivní život obyvatel MAS (moderní dopravní infrastruktura, dostatečná občanská vybavenost). Dále pak podpora trávení volného času či vzdělání obyvatel a vytvoření „živého podnikatelského prostředí“ (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Jižní Haná pro období 2014-2020).

MAS Dolní Poolšaví, o. s.

MAS Dolní Poolšaví založená v roce 2007 jako občanské sdružení působí na území 17 obcí, avšak na území jediné obce zájmového území – Šarovy, ve které žije méně jak 250 obyvatel. Obce jsou sdruženy do dvou mikroregionů, Regionu Za Moravú a Dolní Poolšaví. V minulém programovém období bylo prostřednictvím MAS rozděleno mezi žadatele cca 14,5 mil. Kč, které byly použity na financování 74 projektů. Úspěšná realizace podpořených projektů proběhla na území všech 17 obcí, u obce Šarovy byl podpořen celkem 1 projekt. V Období 2014-2021 se MAS bude snažit podporovat místní tradice, kulturu a činnosti jednotlivých spolků, zkvalitnění služeb veřejné správy a místního školství, rozvoj služeb a infrastruktury, podpora a propagace cestovního ruchu a nezbytná péče o zlepšení stavu životního prostředí (Strategie komunitně vedeného místního rozvoje Místní akční skupiny Dolní Poolšaví 2014-2020).

MAS Podhostýnska, z. s.

MAS Podhostýnska je spolek založený roku 2006 na ochranu a rozvoj nejvýznamnějších hodnot území Podhostýnska. Území MAS se rozléhá na jihovýchodě SO ORP Zlín a v rámci studovaného území je členem pouze obec Držková. V období 2008-2014 vyčerpala MAS Podhostýnska cca 32,5 mil. Kč pro financování 107 projektů. Prioritami pro následující období je především udržení stabilního populačního vývoje v regionu, infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky, zvýšení udržitelnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví jako strategických odvětví, posílení

ochrany a rozvoje kulturního dědictví a využití pro cestovní ruch (Integrovaná strategie rozvoje území Místní akční skupiny Podhostýnska na období 2014-2020).

7.2 Dobrovolné svazky obcí

Jak uvádí zákon 128/2000 Sb. všechny obce mají právo být členy dobrovolných svazků obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Členem svazku mohou být pouze obce, tudíž se jedná výhradně o jejich spolupráci. Samotné obce mohou dobrovolné svazky obcí vytvářet, ale také vstupovat do již založených. Stejně jako obec i svazek hospodaří s finančními prostředky a majetkem a proto pro něj platí obdobná pravidla jako hospodaření na základě rozpočtu, sestavení závěrečného účtu apod. Se svěřeným majetkem může nakládat pouze v souladu se stanovami (Klingerová, 2012).

Mikroregion Chřiby

Mluvíme o sdružení obcí, které se zavazuje ke spolupráci, rozvoji turismu a souvisejících služeb na území Chřibů a okolí. Mikroregion založený roku 2002 tvoří 9 obcí na území tří okresů. Ve studovaném území jsou to obce Halenkovice a Žlutava. K cílům sdružení patří např. zpracování strategie i konkrétních opatření hospodářského rozvoje mikroregionu, návrhy podpory konkrétních podnikatelů, včetně podpory zemědělského podnikání, řešení problému nezaměstnanosti. Dále také podpora venkovské turistiky při současném řešení dalších akcí místních programů obnovy (Sdružení pro podporu místních iniciativ Chřiby, 2015).

Sdružení měst a obcí Výchovní Moravy

Dalším mikroregionem daného území je Sdružení měst a obcí Výchovní Moravy, které bylo založeno v roce 1998. Do tohoto patří 12 obcí zájmového území z celkových 81. Mezi cíle sdružení patří například spolupráce v oblasti kultury, hospodářství a sociálního rozvoje členských obcí, dále úsilí o zlepšování životního prostředí, podpora rozvoje turistiky a cestovního ruchu v regionu, koordinace využívání zahraniční pomoci a další (Sdružení měst a obcí Výchovní Moravy, 2015).

Sdružení obcí pro rozvoj Bařova kanálu a vodní cesty na řece Moravě

Tento dobrovolný svazek obcí v současnosti sdružující celkem 16 obcí vznikl v roce 2005. Ve studovaném území do něj náleží 5 obcí SO ORP Otrokovice (Spytihněv, Napajedla, Otrokovice, Bělov a Žlutava). Cílem dobrovolného svazku obcí je obnova a rozvoj historické vodní cesty Bařův kanál pro účely turistického ruchu. Mezi nejdůležitější aktivity pak patří především budování infrastruktury, jako jsou přístaviště, cyklostezky, půjčovny lodí, ubytovny či kempy apod. (Bařův kanál, 2012).

Mikroregion Luhačovské Zálesí

Byl založen roku 1991 a k dnešku zahrnuje celkem 24 obcí, z toho 11 obcí zájmového území, kdy všechny spadají do SO ORP Zlín. Předmětem činnosti tohoto svazku jsou úkoly v oblasti zabezpečování každodenních potřeb občanů (čistota obce, veřejné osvětlení, odvoz komunálních odpadů apod.), zajištění dopravní obslužnosti daného území, úkoly v oblasti školství, sociální péče, kultury, ochrany prostředí a cestovního ruchu (Mikroregion Luhačovské Zálesí, 2012)

Mikroregion Židelná

Dobrovolný svazek obcí sdružující na sledovaném území 5 obcí z celkových 8 obcí, byl založen na počátku roku 2000. Předmětem tohoto svazku je především spolupráce při významných investičních akcích, hospodaření s majetkem svazku, propagace svazku a zájmového území, rozvoj cestovního ruchu, všeobecná ochrana životního prostředí a koordinace územního plánování (Mikroregion Židelná, 2011).

DKV obcí Držková, Kašava a Vlčková

Svazek obcí Držková, Kašava a Vlčková vznikl za účelem společného hospodaření na svěřeném majetku v roce 2003. Cílem společné činnosti je co nejefektivněji využívat svěřené prostředky a spolupracovat na rozvoji regionu (Zlínský kraj, 2014).

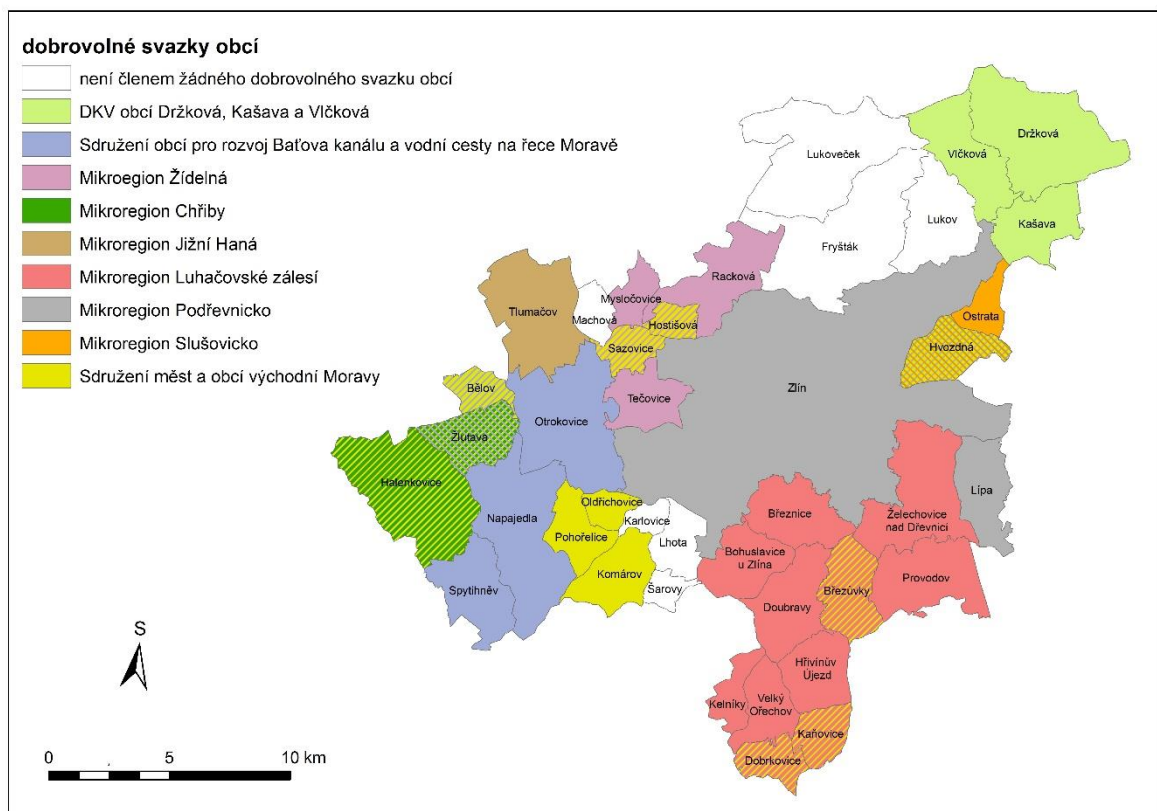
Mikroregion Podřevnicko

Dobrovolný svazek města Zlín a obcí Hvozdná, Lípa, společně s obcí Zádveřice - Raková byl vytvořen v roce 2000 za účelem plnění úkolů investora při projektové přípravě a vlastní realizaci stavby kanalizačního sběrače odvádějící

odpadní vody z uvedeného území na čističku odpadních vod Zlín - Malenovice. Cílem je maximální ekonomický efektivnost, zaměřena na úsporu nákladů při realizaci stavby (Zlínský kraj, 2014).

Mikroregion Slušovicko

Je dobrovolný svazek obcí ustanoven na podzim roku 2006 mezi 9 členskými obcemi a roku 2007 byly přijaty další dvě obce (Ostrata a Hvozdná). Z vymezeného zájmového území jsou členskými obcemi právě Ostrata a obec Hvozdná. Členské obce spolupracují v oblastech veřejných služeb, cestovního ruchu, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a infrastruktury, ochrany ovzduší a zabezpečování čistoty obcí (Mikroregion Slušovicko, 2015).

Obrázek č. 28: Dobrovolné svazky obcí studovaného území v roce 2014

Zdroj: Vlastní zpracování

8. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je metodou, jejíž pomocí lze definovat silné (angl. Strength) a slabé (angl. Weaknesses) stránky zkoumaného území, dále možné příležitosti (angl. Opportunities) a ohrožení (angl. Threats) rozvoje do budoucna. Analýza byla postavena na informacích získaných z dílčích statistických analýz a dat vyplývajících z dotazníkového šetření.

Silné stránky

- Potenciál Baťova kanálu jako atraktivity cestovního ruchu
- Rozsáhlá síť cyklostezek
- Atraktivita krajiny
- Silná základna v podobě malých a středních podniků
- Tradice průmyslového odvětví v regionu
- Klesající vývoj nezaměstnanosti
- Hustá síť dopravní infrastruktury
- Bohatý kulturní život, folklorní tradice
- Dlouhodobě se zlepšující kvalita životního prostředí
- Činnost dobrovolných zájmových skupin
- Gastronomické jedinečnosti jako potenciál cestovního ruchu

Slabé stránky

- Nárůst složky poproduktivního věku
- Vysoká míra nezaměstnanosti ve srovnání s Českou republikou
- Mírně podprůměrná vzdělanostní struktura ve srovnání s Českou republikou
- Nízký podíl zastoupení terciárního sektoru ve srovnání s Českou republikou
- Nedostatečná kvalita dopravní infrastruktury
- Nedostatečná dopravní obslužnost
- Chybějící napojení na dálniční síť
- Malé množství hromadných ubytovacích zařízení
- Špatná nabídka pracovních příležitostí ve většině obcí
- Zatížení obcí vysokou intenzitou automobilové dopravy

Příležitosti

- Plochy pro výstavbu nových rodinných domů, popř. bytů
- Výstavba rychlostní silnice R 55
- Snížení zatížení automobilové dopravy po dostavbě silnice R 55
- Nové pracovní příležitosti
- Zlepšení dopravní a technické infrastruktury obcí
- Spolupráce obcí při získávání finančních prostředků
- Rozvoj cestovního ruchu
- Rozvoj cykloturistiky
- Spolupráce obcí prostřednictvím zájmových skupin
- Podpora malého a středního podnikání
- Příliv nových investic

Hrozby

- Stárnutí obyvatelstva
- Odchod mladého a vzdělaného obyvatelstva do jiného regionu nebo do zahraničí
- Zvýšení nezaměstnanosti
- Nedostatek financí na rozvoj a budování infrastruktury
- Zaniknutí bohaté folklórní aktivity a tradiční lidové tvorby
- Nedostatečná spolupráce zájmových skupin

Přehled jednotlivých stránek SWOT analýzy by měl sloužit dotčeným obcím k odhalení a uvědomění si svých slabých stránek, které do značné míry zpomalují jejich rozvoj, snižují atraktivitu pro místní a nově příchozí obyvatele a v konečném důsledku snižují životní úroveň. Je tedy potřeba, aby se obce snažily tyto negativní dopady eliminovat společně s potenciálními hrozbami. Neměly by však opomíjet své silné stránky, na kterých by měly stavět a rovněž pracovat na využívání možných příležitostí ve svůj prospěch, tzn. k rozvoji venkova.

Z výše uvedené SWOT analýzy vyplývá, že možnou příležitostí potenciálního rozvoje je vytvoření dostatečného množství nových ploch určených k výstavbě domů a bytů. Tento fakt by pak mohl do obcí přilákat nové obyvatelstvo, zejména mladé rodiny. S tím jistě souvisí otázka dobudování technické a dopravní infrastruktury, jelikož ne v každé obci je její stav příznivý. Problémem jsou ovšem, vysoké finanční náklady těchto

staveb a obce často nedisponují potřebnými finančními prostředky. Velký přínos pro obce v SO ORP Otrokovice by přinesla dostavba rychlostní silnice R 55, což by vedlo ke snížení automobilové dopravy, se kterou se potýkají především obce ležící na silničním tahu Staré město – Otrokovice. Dalším přínosem pro studovaný region je bez pochyb rozvoj cestovního ruchu, který může být úzce spjat i s rozvojem cykloturistiky, a to především v okolí vodní cesty Bařova kanálu. Naopak k negativní situaci by došlo při zániknutí folklorní aktivity a lidové tvorby, která je pro území charakteristická a představuje část historie a život našich předků.

Jednou z příčin, která nenapomáhá potenciálnímu rozvoji studovaného území, je nízká míra růstu obyvatelstva. Především se jedná o jeho stárnutí, které je způsobeno nízkou porodností. Hodnota indexu stáří správních obvodů obcí s rozšířenou působností převyšuje celorepublikový průměr. Další z možných hrozeb představuje nezaměstnanost a malé množství pracovních příležitostí, které nutí především mladé obyvatelstvo k migraci do jiných regionů. Tím dochází k odlivu potenciálu vzdělaného obyvatelstva, které by se mohlo do jisté míry podílet na rozvoji venkova, z obcí do měst a mnohdy i mimo samotnou Českou Republiku. Zvýšení nezaměstnanosti tak představuje jedno z největších ohrožení.

Značným přínosem pro obce je členství v zájmových skupinách, jež přináší nejen propagaci regionu, ale také mnohem větší možnosti dosažení finančních podpor a spolupráci při zpracovávání nejrůznějších projektů.

9. ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce bylo zhodnotit potenciální rozvoj venkovských obcí nacházejících se na území SO ORP Otrokovice a sousedním SO ORP Zlín. Studované území je typickým venkovským regionem, ve kterém se nachází obce s různým stupněm socioekonomického rozvoje. První dílčí cíl byl naplněn analýzou dostupných statistických dat poukazujících na několik problémů, se kterými se musí obce potýkat. Mezi nejzávažnější problémy regionu patří především stárnutí obyvatelstva, dále pak nedostatek pracovní příležitosti ve většině obcí a nedostačující technická i dopravní infrastruktura. Problém stárnutí obyvatelstva je úzce spojen s odchodem mladých lidí do větších měst, kde hledají větší příležitosti k zaměstnání, vzdělání, bydlení a také kulturního vyžití. Velkým pozitivem je nárůst v oblasti vzdělanosti obyvatelstva a počtu zaměstnaných v terciérním sektoru, tedy ve službách. V rámci nezaměstnanosti vykazuje region nadprůměrné hodnoty v porovnání se Zlínským krajem i Českou republikou a celé negativní situaci nenapomáhá ani malý počet volných pracovních míst. Velkým potenciálem regionu je příroda vybízející k rekreaci a sportu. Zajímavá místa a kulturní akce pak představují život a lidové tradice tří národopisných celků území (Slovácko, Valašsko a Haná).

Další dílčí cíl práce byl věnován analýze dat dotazníkového šetření, které bylo směřováno představitelům venkovských obcí zájmového území. Starostové tak kladně ohodnotili občanskou vybavenost či společenský život v obci, naopak potvrdili negativní situaci nízké pracovní příležitosti. Velkým potenciál rozvoje je vkládán především do připravovaných projektů obcí a dosažení potřebných grantů a dotací. Získávání finanční podpory, prosazování společných zájmů, společné plánování projektů a celkový rozvoj je častým důvodem členství v dobrovolných svazcích obcí a místních akčních skupinách. Spolupráce obcí přináší vzájemnou výměnu zkušeností a informovanost o činnostech ostatních obcí. Činnost zájmových skupin záleží na snaze jednotlivých členů, zda bude svazek fungovat na úrovni sdružování finančních prostředků nebo konání společenských akcí. Proto je důležité, aby obce v nastaveném trendu pokračovaly – zaměřovaly se na zvyšování kvality života, pořádání kulturních a společenských akcí, aktivně se zapojovaly do rozvoje obce a tím zvýšily atraktivitu obce nejen pro místní obyvatele, kteří nebudou mít potřebu migrovat do měst, ale naopak přilákali nové občany ke kvalitnímu životu na venkově.

10. SUMMARY

The aim of the diploma thesis was to evaluate the developing potential of rural communities in the studied area of SO ORP Otrokovice and SO ORP Zlín. The first part is devoted to the theoretical definition of rural areas and regional policy, followed by basic physical-geographical characteristics of the territory. One of the main chapters was the analysis of available statistical data characterizing the population, economy, transportation and unemployment. Another chapter was prepared using a survey, which was addressed to the mayors of each municipality. SWOT analysis as a representative of the strengths and weaknesses, potential opportunities and threats was created based on the obtained data. The biggest problems for the region are aging of the population, lack of employment opportunities or poor technical and transport infrastructure. The great potential for development is mainly in the upcoming municipal projects and achieving the necessary grants and subsidies.

11. ZDROJE LITERATURY

Literární zdroje

BARTUŠEK, Ondřej. *Porovnání českých a evropských ukazatelů rozvoje venkova*. Urbanismus a územní rozvoj, 2000.

BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009, 94 s.

BINEK, Jan a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007, 137 s.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002, 211 s.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, 342 s.

DEMEK, Jatomír a MACKOVČIN, Peter. *Zeměpisný lexikon ČR*. Brno: AOPK ČR, 2006, 580 s.

GOODALL, Brian. *Dictionary of Human Geography*. London: Penguin, 1987, 509 p.

CHROMKOVÁ, Eliška. *Zlín jako průmyslové město*. Brno, 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

JIROUŠEK, Ladislav. *Rozvojový potenciál obcí Chrudimska*. Olomouc, 2015. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci

JOHNSTON, R. *The dictionary of human geography*. Oxford: Blackwell Publishers, 2000, 958 s.

KLINGEROVÁ, Karin. *Mikroregiony na Opavsku (současnost a prosperity)*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

MACKOVČIN, Peter, JATIOVÁ, Matilda., kol., 2002. Zlínsko. In: Mackovčín P., Sedláček, M., (eds.). *Chráněná území ČR, svazek II*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 376 s.

- MAIER, Karel. *Hospodaření a rozvoj českých měst 1850-1938*. Praha: Academia, 2005, 374 s.
- MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. *Český venkov 2007: studie Jihočeského a Ústeckého kraje*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008, 246 s.
- MAJEROVÁ, Věra a Irena HEROVÁ. *Český venkov 2008: proměny venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2009, 187 s.
- NUNVÁŘOVÁ, Svatava. *Rozvoj venkova: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, 209 s.
- PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru*.
- PĚLUCHA, Martin. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006, 162 s.
- PIKE, Andy, Andrés RODRÍGUEZ-POSE a John TOMANEY. *Local and regional development*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2006, 310 s.
- POLÁŠEK, Václav. *Dopravní obslužnost obcí v rámci SO ORP Zlín*. Olomouc, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ: Aktualizace 2010 ORP Otrokovice*. 2010.
- QUITT, Evžen. (1971): *Klimatické oblasti Československa*. Studia Geographica 16. Geografický ústav ČSAV, Brno. 84 s.
- SLEPIČKA, Alois. *Venkov a/nebo město: lidé, sídla, krajina*. Praha: Svoboda, 1981, 367 s.
- STŘÍŽ, Roman. *Rozvojový potenciál Venkovského regionu Moravice*. Olomouc, 2013. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- SVOBODOVÁ, Hana a kol. *Synergie ve venkovském prostoru*. Brno: GaREP, 2011, 113 s.
- TROJAN, Jakub. *Možnosti rozvoje venkova a zemědělství ve správním obvodu ORP Otrokovice*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

TROJAN, Jakub. *Trvale udržitelný rozvoj venkova v zázemí města Zlína*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

VANHOVE, Norbert and KLAASSEN Leo. *Regional policy: a European approach*. USA: Gower Pub. Co., 1987, 529 p.

WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2003, 326 s.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 475 s.

ŽÍTEK, Vladimír. *Regionální ekonomie a politika I*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 146 s.

Internetové zdroje

BAŤŮV KANÁL: Dobrovolný svazek obcí ZLK [online]. 2012 [cit. 2015-04-14].

Dostupné z: <http://www.batacanal.cz/o-nas/dso-zlk.html>

BAŤŮV KANÁL: Současnost [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.batacanal.cz/vodni-cesta/soucasnost.html>

BEST DRIVE: Profil společnosti [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné

z: <http://www.bestdrive.cz/o-spolecnosti/profil-spolecnosti.html>

CENTRÁLA CESTOVNÍHO RUCHU VÝCHODNÍ MORAVY [online]. 2014 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.vychodni-morava.cz/>

CYKLOSERVER: Značené cyklotrasy v ČR [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.cykloserver.cz/aktuality/?a=30000324>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Hromadná ubytovací zařízení České republiky [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0724>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *MOS - Městská a obecní statistika* [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *SLDB 2011* [online]. 2014 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Veřejná databáze* [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>

ČESKÁ TELEVIZE: *Mitas zahájil oficiální výrobu v nové hale v Otrokovicích* [online]. 19. 11. 2013 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/251063-mitas-zahajil-oficialni-vyrobu-v-nove-hale-v-otrokovicich/>

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ: *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky* [online]. 2012 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: http://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2011.aspx

FATRA: *Profil společnosti* [online]. 2001-2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.fatra.cz/uploads/pdf/fatra-profil-web.pdf>

GRASPO TISKÁRNA [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.graspo.com/>

HBI: *online databáze firem* [online]. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.hbi.cz/>

HRAČKY FATRA [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.hrackyfatra.cz/cs/>

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ ZLÍNSKÉHO KRAJE [online]. 2001-2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://nature.hyperlink.cz/>

CHŘIBY- SDRUŽENÍ PRO PODPORU MÍSTNÍCH INICIATIV CHŘIBY [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.chribymikroregion.cz/>

IDOS: *Vlaky + Autobusy - vyhledávání spojení* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlakyautobusy/spojeni/>

IDNES.CZ: Cyklostezka spojila Otrokovice a Zlín, vznikl celý nový okruh [online]. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://zlin.idnes.cz/cyklostezka-mezi-otrokovicemi-a-zlinem-je-hotova-f7q-/zlin-zpravy.aspx?c=A141010_2106561_zlin-zpravy_ras

IDNES.CZ: Chemapol Group jde do konkursu [online]. 5. 2. 1999 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/chemapol-group-jde-do-konkursu-dzn-/ekonomika.aspx?c=990126_231944_ekonomika_pch

IDNES.CZ: Kroměříž chybí propojení s Baťovým kanálem, loď přes jez dostal jeřáb [online]. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://zlin.idnes.cz/kromerizi-chybi-propojeni-s-batovym-kanalem-lode-pres-jez-dostal-jerab-1mz-/zlin-zpravy.aspx?c=A140526_2067917_zlin-zpravy_ras

INFRASTRUKTURA MORAVA: Rychlostní silnice R 55 [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://infrastukturamorava.cz/portfolio/rychlostni-silnice-r-55/>

INTEGROVANÝ PORTÁL MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ: Statistika nezaměstnanosti [online]. 2011 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

INTEGROVANÁ STRATEGIE ROZVOJE ÚZEMÍ MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY PODHOSTÝNSKA NA OBDOBÍ 2014-2020. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/b1dd35e5-234b-470a-b679-bf0711ff22cd/ISRU-pracovni-verze-MAS-Podhostynska.pdf?ext=.pdf>

KONKURNÍ NOVINY: Obuvníci v konkursu [online]. 2002 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/obuvnici-v-konkursu>

KONKURNÍ NOVINY: Slovenský Vulkan koupil zlínskou Novestu a hodlá obnovit výrobu [online]. 2010 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/slovensky-vulkan-koupil-zlinskou-novestu-hodla-obnovit-vyrobu>

KRAJSKÁ NEMOCNICE T. BATI, a. s.: Nemocnice [online]. 2012 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.kntb.cz/nemocnice>

LUHAČOVSKÉ ZÁLESÍ: Profil mikroregionu [online]. 2012 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.luhacovskezalesi.cz/mikroregion/>

LUKROM, spol. s.r. o.: Představení společnosti [online]. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <http://www.lukrom.cz/cs/predstaveni-spolecnosti.html>

MAPY GOOGLE [online]. 2015 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps>

MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Malé obce - sociologický pohled. In: [online]. Praha: Česká zemědělská univerzita Praha, 2004 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/priloh-1-pdf.aspx

MIKROREGION-SLUŠOVICKO [online]. 2015 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: http://www.mikroregion-slusovicko.cz/index.php?page=zakladni_dokumenty

MIKROREGION ŽÍDELNÁ [online]. 2011 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://zidelna.webnode.cz/>

MITAS: Společnost Mitas [online]. 2014 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.mitas-tyres.com/cz/o-nas/spolecnost-mitas/>

MOLEDA: O firmě [online]. 2012 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://www.moleda.cz/cms.php?id_cms=13

MRB SAZOVICE, spol. s. r. o.: Základní údaje o společnosti MRB Sazovice, spol. s r.o. [online]. 2011 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.mrb.cz/cz/kategorie/firma.aspx>

OFICIÁLNÍ STRÁNKY OBCE DRŽKOVÁ: Muzeum dřevěného porcelánu [online]. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.drzkova.cz/turisticke-informace/muzeum-dreveneho-porculanu-3/>

PERLÍN, Radim. Venkov, typologie venkovského prostoru. [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2003 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx

PODHORAN LUKOV a. s. [online]. 2007 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.podhoran.cz/>

PROMENS a. s.: Představení společnosti [online]. 2010 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.zlin.promens.com/o-firme/predstaveni-spolecnosti>

PSG: O společnosti [online]. 2007-2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné

z: <http://www.psg.eu/>

ŘEDITELSVÍ SILNIC ZLÍNSKÉHO KRAJE: Přehledy silnic [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné

z: http://www.rszk.cz/?ukaz=14_prehled_silnic&IdMenu=14&grafika=0

SDRUŽENÍ MĚST A OBCÍ VÝCHODNÍ MORAVY [online]. 20015 [cit. 2015-04-14].

Dostupné z: <http://www.zlinsky-kraj.cz/Uvod.aspx>

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE MAS JIŽNÍ HANÁ PRO OBDOBÍ 2014-2020. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:

http://www.mmr.cz/getmedia/71b1ad91-ff73-4f6c-a933-29df853f475f/SCLLD-MAS-Jizni-Hana_pracovni-verze.pdf?ext=.pdf

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE MAS LUHAČOVSKÉ ZÁLESÍ PRO OBDOBÍ 2014-2020. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:

http://www.mmr.cz/getmedia/c90e471f-a38c-407e-acd8-f40564a10f94/LZ_SCLLD_OPTP_2014_08_31.pdf?ext=.pdf

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY DOLNÍ POOLŠAVÍ 2014-2020: Dolní Poolšaví svébytné a barevné. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:

http://www.mmr.cz/getmedia/90e1b827-31b9-414c-b32c-503c1111b0ab/Strategie_DolniPoolsavi_final_OPTP.pdf?ext=.pdf

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE NA OBDOBÍ 2014-2020: MAS Vizovicko a Slušovicko Valašský kraj – trnek a slivovice ráj. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z:

<http://www.mmr.cz/getmedia/450cd71c-6be1-4591-8de1-96b8e3ff0fb6/strategie-Vizovicko.pdf?ext=.pdf>

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE PRO OBDOBÍ 2014-2020 MAS SEVERNÍ CHŘIBY A POMORAVÍ. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/481f87c9-725a-4fb4-90f4-aa9d2de349b1/INTEGROVANA-STRATEGIE-UZEMI-MAS-SCHP.pdf?ext=.pdf>

STŘEDNÍ ŠKOLY: Střední školy - Zlín [online]. 2002-2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.stredniskoly.cz/seznam-skol/zlinsky-kraj/zlin/>

TAJMAC - ZPS: Historie společnosti v datech [online]. 2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.tajmac-zps.cz/cs/historie>

TESCOMA: O nás [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.tescoma.cz/o-nas>

TURISTICKÉ REGIONY ČR: Zlínsko [online]. 2005 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.jiznimorava.tourism.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=113863&>

UDIMO spol. s r. o.: *Aktualizace generelu dopravy Zlínského kraje, Návrh výhledové koncepce*. 2010.

VIVA KOVÁRNA [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.viva.cz/web/structure/profil-firmy-2.html>

VÚV T. G. Masaryka: Charakteristika toků a nádrží [online]. 2014 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.dibavod.cz/17/geodatabaze-dibavod.html>

VÝLETNÍ LOĎ MORAVA: Přístaviště [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.hamboat.cz/pristaviste-4>

ZEMET spol. s r. o., ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA A MECHANIZACE ZLÍN – TEČOVICE [online]. 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.zemet.cz/>

ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO VLASTNÍKŮ FRYŠTÁK [online]. 2009 [cit. 2015-02-214]. Dostupné z: <http://www.zdv.cz/>

ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO VLASTNÍKŮ STRÁŽNÁ, DRUŽSTVO [online]. 2012 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.zdvstrazna.cz/>

ZEMĚDĚLSKÉ OBCHODNÍ DRUŽSTVO DELTA ŠTÍPA: Agrodelta [online]. 2014 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.zodstipa.cz/kategorie/agrodelta.aspx>

ZLÍN.CZ – INFORMAČNÍ SERVER PRO ZLÍNSKÝ KRAJ: Zlínský kraj schválil uzavření deklarace samospráv o spolupráci na modernizaci trati Zlín - Vizovice [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://zlin.cz/504082n-zlinsky-kraj-schvalil-uzavreni-deklarace-samosprav-o-spolupraci-na-modernizaci-trati-zlin-vizovice>

ZLÍN.ESTRÁNKY: Gottwaldovsko socialistickou cestou [online]. 2006 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.zlin.estranky.cz/clanky/nazory---vyroba--obchod--podnikani/gottwaldovsko---socialisticickou-cestou--2-3-.html#navigation>

ZLÍNSKOU ŽELEZNICII ČEKÁ ROZSÁHLÁ PROMĚNA [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.k-report.net/ukazobrazek.php?soubor=1018631.jpg&httpref=28/37753>

ZLÍNSKÝ KRAJ [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/>

ZLÍNSKÝ KRAJ: DKV obcí Držková, Kašava a Vlčková [online]. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/dkv-obci-drzkova-kasava-a-vlckova-cl-2765.html>

ZLÍNSKÝ KRAJ: Mikroregion Podřevnicko [online]. 2014 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/mikroregion-podrevnicko-cl-2767.html>

ZPS - SLÉVÁRNA, a. s.: Profil společnosti [online]. 2006 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.sl.zps.cz/firma.htm>

ŽELPAGE: Seznam tratí [online]. 2001-2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.zelpage.cz/trate/ceska-republika>

Interní databáze Centra pro regionální rozvoj MU Brno

- Odvětvová struktura zaměstnanosti pro rok 1989 a 2011
- Průmyslové provozovny ústředně řízeného průmyslu 1987

12. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: *Vymezení zájmového území k 1. 1. 2014*

Obrázek č. 2a: *Vývoj počtu obyvatel na území SO ORP Otrokovice, Zlínského kraje a České republiky v letech 1869 – 2011, na základě průběhu bazického indexu*

Obrázek č. 2b: *Vývoj počtu obyvatel na území SO ORP Otrokovice, Zlínského kraje a České republiky v letech 1869 – 2011, na základě řetězového indexu.*

Obrázek č. 3: *Věková pyramida obyvatelstva ve vybraném území v roce 2013*

Obrázek č. 4: *Index vzdělanosti v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2011*

Obrázek č. 5: *Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva ve vybraných celcích v roce 2011*

Obrázek č. 6: *Vývoj míry nezaměstnanosti ve vybraných územních celcích v období 2005 – 2011*

Obrázek č. 7: *Volná pracovní místa a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v období 2005 – 2011*

Obrázek č. 8: *Míra nezaměstnanosti v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v prosinci 2011*

Obrázek č. 9: *Srovnání využití ploch ve vybraných územních celcích v roce 2011 (v %)*

Obrázek č. 10: *Podíl obyvatelstva v jednotlivých kategoriích terciérního sektoru v na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2001 a 2011*

Obrázek č. 11: *Dopravní poloha obcí SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015*

Obrázek č. 12: *Dopravní obslužnost obcí SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015*

Obrázek č. 13: *Dotazníkové šetření na území SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín v roce 2015*

Obrázek č. 14: *Jak hodnotíte občanskou vybavenost Vaší obce?*

Obrázek č. 15: *Jak hodnotíte nabídku pracovní příležitosti ve Vaší obci?*

Obrázek č. 16: *Jak hodnotíte společenský život ve vaší obci?*

Obrázek č. 17: *Jak hodnotíte životní úroveň vaší obce?*

Obrázek č. 18: *Projevují občané Vaší obce zájem o kulturní dění?*

Obrázek č. 19: *Máte přehled o občanech, kteří Vám mohou pomoci v různých oblastech?*

Obrázek č. 20: *Považujete propagaci Vaší obce za důležitou součást rozvoje obce?*

Obrázek č. 21: *Z jakého důvodu se rozhodla Vaše obec do dané skupiny vstoupit?*

Obrázek č. 22: *Jak hodnotíte úroveň realizace daných aktivit u uvedených oblastí v letech 2009 a 2014?*

Obrázek č. 23: *Spolupracujete při rozvoji obce s některými subjekty?*

Obrázek č. 24: *Nastala ve Vaší obci nějaká zásadní změna po volbách v říjnu 2014?*

Obrázek č. 25: *Co podle Vás nejvíce zhoršuje kvalitu života ve Vaší obci?*

Obrázek č. 26: *Které oblasti se v obci jeví jako nejvíce atraktivní pro její obyvatele, či nově příchozí obyvatelstvo?*

Obrázek č. 27: *Místní akční skupiny studovaného území v roce 2014*

Obrázek č. 28: *Dobrovolné svazky obcí studovaného území v roce 2014*

13. SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Podíl obyvatel podle typů regionů

Tabulka č. 2: Kritéria vymezení venkovských obcí v České republice

Tabulka č. 3: Vývoj počtu obyvatel ve vybraném území v období 1869 – 2011

Tabulka č. 4: Hrubá míra porodnosti a hrubá míra úmrtnosti ve vybraném území v období 1998 - 2012

Tabulka č. 5: Hrubá míra imigrace a hrubá míra emigrace ve vybraném území v období 1998 – 2012

Tabulka č. 6: Věková struktura obyvatelstva u vybraných celků v letech 1991, 2001 a 2011

Tabulka č. 7: Vzdělanostní struktura obyvatelstva ve vybraných celcích v letech 1991, 2001 a 2011

Tabulka č. 8: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva ve vybraných celcích v letech 1991, 2001 a 2011

Tabulka č. 9: Odvětvová struktura zaměstnanosti v průmyslu v okrese Zlín a České republice v letech 1989 a 2011

Tabulka č. 10: Největší zaměstnavatelé studovaného území v roce 1987 a 2013

Tabulka č. 11: Přírodní památky studovaného území v roce 2014

Tabulka č. 12: Silnice I. třídy ve studovaném území v roce 2012

Tabulka č. 13: Cyklistické trasy studovaného území k 1. 1. 2015

Tabulka č. 14: Dopravní poloha obcí mimo zázemí měst Otrokovice a Zlín v roce 2015

14. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník pro diplomovou práci

Příloha č. 2: Přehled kritérií bodování pro určení polohy obcí

Příloha č. 3: Zařazení obcí do polohových kategorií

Příloha č. 4: Počet dopravních spojů v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín

Příloha č. 5: Zhodnocení úrovně realizace aktivit u uvedených oblastí v obci v roce 2014

DOTAZNÍK PRO DIPLOMOVOU PRÁCI

Rozvojový potenciál venkovských obcí v SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín

Název obce: _____

Vážená paní starostko, vážený pane starosto

Dovolte mi, abych Vás touhle cestou požádala o zodpovězení několika otázek týkajících se Vašich názorů na rozvojový potenciál Vaší obce. Veškeré informace vzniklé tímto šetřením budou použity pouze pro zpracování mé diplomové práce a jsou anonymní. Jsem si velmi vědoma vaší pracovní vytíženosti, a proto Vám chci poděkovat za Váš čas a spolupráci. V případě jakékoliv nejasnosti mne prosím kontaktujte.

Kontakt: Bc. Pavla Hanáčková (Katedra geografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, tel.: 777 964 827, email: phanackova@gmail.com)

1. Jak dlouho bydlíte ve Vaší obci? (*uvedte v letech prosím*) _____

2. Starosta/ starostka (*prosím označte*) _____ uvolněný(á) / neuvolněný(á)

3. Jak hodnotíte občanskou vybavenost Vaší obce? (*prosím označte*)
  - a. Velmi dobrá
  - b. Spíše dobrá
  - c. Spíše špatná
  - d. Velmi špatná

4. Jak hodnotíte nabídku pracovních příležitostí ve Vaší obci? (*prosím označte*)
  - a. Velmi dobrá
  - b. Spíše dobrá
  - c. Spíše špatná
  - d. Velmi špatná

5. Jak byste popsal(a) společenský život ve Vaší obci? (*prosím označte*)

- a. Velmi dobrá
- b. Spíše dobrá
- c. Spíše špatná
- d. Velmi špatná

6. Pořádá Vaše obec pravidelně společenské akce (kulturní či sportovní)?

(*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano jaké? _____

7. Jak hodnotíte životní úroveň ve Vaší obci? (*prosím označte*)

- a. Velmi dobrá
- b. Spíše dobrá
- c. Spíše špatná
- d. Velmi špatná

8. Mají občané Vaší obce zájem o činnost veřejných orgánů? (*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Částečně
- c. Ne

9. Projevují občané Vaší obce zájem o kulturní dění? (*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Částečně
- c. Ne

Pokud ano, jakou formou? (*prosím označte*)

- d. Žádost o informace přímo na úřadě
- e. Předkládáním vlastních návrhů
- f. Diskuzí na internetu

g. prostřednictvím místního zpravodaje

h. jinou formou (napíšte jakou) _____

10. Máte přehled o občanech, kteří Vám mohou pomoci v různých oblastech? (*prosím vyznačte*)

	Ano	Částečně	Ne
Kultura			
Sport			
Financování (soukromé podniky, zájmové skupiny)			
Zisk finančních prostředků (dotace, granty)			
Cestovní ruch			
Rozvoj obce			
Životní prostředí			

11. Považujete propagaci Vaší obce za důležitou součást rozvoje obce?

(*prosím označte*)

- a. Určitě ano
- b. Je to běžná věc
- c. Ne, není to důležité

12. Jakou formu propagace upřednostňujete ve Vaší obci? (*prosím vypište*)

_____

13. Jsou informace o dění ve Vaší obci na internetových stránkách aktualizované?

(*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, jak často dochází k aktualizaci? (*prosím napíšte*) _____

14. Připravujete projekty pro získání dotací z fondů EU? (*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ne zdůvodněte prosím _____

15. Podařilo se Vám získat už nějaké dotace či granty? (*prosím označte*)

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, uveďte jaké _____

16. Je Vaše obec členem nějaké zájmové skupiny? (mikroregionu, MAS, spolku obcí apod.)

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, napište jakých _____

Z jakého důvodu se rozhodla Vaše obec do dané skupiny vstoupit?

_____

_____

17. Jak hodnotíte úroveň realizace daných aktivit u uvedených oblastí v současné době a před 5 lety? (*Oznámkujte prosím jako ve škole 1 – výborně, 5 – nedostatečně*)

	2009	2014
Infrastruktura		
Dopravní obslužnost		
Čistota obce		
Služby v obci		
Kulturní a sportovní vyžití		
Pracovní příležitosti		
Zdravotní a sociální služby		
Životní prostředí		
Cestovní ruch		
Bydlení		

18. Spolupracujete při rozvoji obce s některými subjekty? *(prosím vyznačte)*

	Ano	Částečně	Jaký projekt	Ne
S krajem				
S neziskovými organizacemi				
S ostatními obcemi				
S občany				
Se zájmovým sdružením				
Se soukromou sférou				
Jiné				

19. Jaký projekt, který se v obci zrealizoval, je pro vás nejdůležitější a proč?

(prosím napište)

---

20. Naopak jaký projekt se Vám zrealizovat nepodařilo? *(prosím napište)*

---

21. Nastala ve Vaší obci nějaká zásadní změna po volbách v říjnu 2014? *(prosím označte)*

- a. Ano
- b. Ne

Pokud ano, jaká? _____

22. Co podle Vás nejvíce zhoršuje kvalitu života ve Vaší obci? *(prosím označte)*

- a. Hluk v okolí (rušné silnice, restaurace, těžba v okolí)
- b. Automobilová doprava
- c. Černé skládky
- d. Nepravidelná či nedostatečná intenzita odvozu odpadků
- e. Nedostatečná informovanost občanů
- f. Nepřízpůsobiví občané
- g. Kvalita životního prostředí
- h. Jiné (prosím vypište): _____

23. V jaké oblasti podle Vás vidíte největší rozvojový potenciál obce (např. cestovní ruch, kultura, hospodářství apod.)? *(prosím vypište)*

---

24. Které oblasti se podle Vás v obci jeví jako nejvíce atraktivní pro její obyvatele, či nově příchozí obyvatelstvo? *(prosím označte)*

- a. možnost pracovní příležitosti
- b. možnost podnikání
- c. kvalitní bydlení
- d. kulturní vyžití
- e. sportovní vyžití
- f. dobré dopravní spojené
- g. možnost rekreace v okolí obce

Ještě jednou velmi děkuji za ochotu a strávený čas, který jste tomuto dotazníku věnovali.

Příloha č. 2: Přehled kritérií bodování pro určení polohy obcí

Typ infrastruktury	Charakteristika	Body
Silniční doprava	Vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z R do 5,0 km	5
	Vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z R v rozmezí 5,5 – 10,0 km	3
	Vzdálenost intravilánu obce od sjezdu z R v rozmezí 10,5 – 15,0 km	1
	Průjezd silnice první třídy intravilánem obce	4
	Vzdálenost intravilánu obce od silnice I. třídy do 5,0 km	2
	Vzdálenost intravilánu obce od silnice I. třídy v rozmezí 5,5 – 10,0 km	1
	Průjezd silnice druhé třídy intravilánem obce	1
Železniční doprava	Průjezd národního koridoru	1
	Průjezd celostátní dráhy	2
	Průjezd regionální dráhy	1
	Průjezd dráhy s více dopravními kolejkami (dvou a více kolejné dráhy)	1
	Průjezd elektrizované dráhy	1

Zdroj: Binek a kol. (2007): Venkovský prostor a jeho oživení.

R – rychlostní silnice

Příloha č. 3: Zařazení obcí do polohových kategorií

Polohová kategorie	Počet bodů
Zázemí měst	-
Obce s velmi dobrou dopravní polohou	6 a více
Obce s průměrnou dopravní polohou	3-5
Obce se špatnou dopravní polohou	méně než 3

Zdroj: Binek a kol. (2007): Venkovský prostor a jeho oživení.

Příloha č. 4: Počet dopravních spojů v obcích SO ORP Otrokovice a SO ORP Zlín

5:00 - 9:00	autobus	prům. doba trvání	vlak	prům. doba trvání
Bělov	4	12 min	-	-
Halenkovice	3	29 min	-	-
Komárov	3	19 min	-	-
Napajedla	30	9 min	4	4 min
Oldřichovice	2	25 min	-	-
Pohořelice	2	20 min	-	-
Spytihněv	11	17 min	4	7 min
Tlumačov	5	8 min	5	6 min
Žlutava	3	23 min	-	-
Bohuslavice u Zlína	21	16 min	-	-
Březnice	24	11 min	-	-
Březůvky	4	24 min	-	-
Dobrkovice	4	34 min	-	-
Doubravy	13	21 min	-	-
Držková	4	39 min	-	-
Fryšták	16	15 min	-	-
Hostišová	6	22 min	-	-
Hřivnův Újezd	9	24 min	-	-
Hvozdná	4	21 min	-	-
Kaňovice	9	27 min	-	-
Karlovice	2	32 min	-	-
Kašava	4	34 min	-	-
Kelníky	0	-	-	-
Lhota	3	10 min	-	-
Lípa	36	16 min	5	14 min
Lukov	10	23 min	-	-
Lukoveček	4	21 min	-	-
Machová	2	28 min	-	-
Mysločovice	6	24 min	-	-
Ostrata	3	28 min	-	-
Provodov	4	33 min	-	-
Racková	5	21 min	-	-
Sazovice	6	18 min	-	-
Šarovy	7	22 min	-	-
Tečovice	9	15 min	-	-
Velký Ořechov	4	31 min	-	-
Vlčková	5	41 min	-	-
Želechovice nad Dřevnicí	48	13 min	5	10 min

Zdroj: IDOS – Vlaky + autobusy – vyhledávání spojení, 2015

Příloha č. 5: Zhodnocení úrovně realizace aktivit u uvedených oblastí v obci v roce 2014

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Bělov	neuvedeno									
Bohuslavice u Zlína	3	2	2	2	2	2	2	2	5	2
Březnice	neuvedeno									
Březůvky	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2
Doubravy	3	2	1	3	2	2	3	2	3	2
Držková	3	2	2	3	2	3	2	2	2	3
Hřivínův Újezd	2	1	2	2	2	3	2	2	3	2
Karlovice	neuvedeno									
Lhota	2	2	2	2	2	3	4	2	4	2
Lípa	neuvedeno									
Oldřichovice	3	2	2	2	3	4	3	2	2	2
Ostrata	neuvedeno									
Pohořelice	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2
Provodov	2	2	2	2	1	4	2	2	2	2
Sazovice	3	2	2	1	1	2	2	2	3	2
Spytihněv	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3
Velký Ořechov	3	2	2	2	3	4	2	1	4	2
Vlčková	3	2	3	3	3	4	4	2	3	3
Želechovice nad Dřevnicí	2	1	1	1	1	2	1	1	3	1

Zdroj: Dotazníkové šetření

A – Infrastruktura

E – Společenské vyžití

H – Životní prostředí

B – Dopravní obslužnost

F – pracovní příležitosti

I – Cestovní ruch

C – Čistota obce

G – Zdrav. a soc. služby

J – Bydlení

D – Služby v obci